

Program *za razvoj* malega gospodarstva

2018

Zahteve slovenske obrti in podjetništva

Projekt KRUSPOP: »Krepitev usposobljenosti socialnih partnerjev s področja obrti in podjetništva«

Projekt sofinancirata Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada in Republika Slovenija. Projekt se izvaja v okviru Operativnega programa za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020, 11 prednostne osi: Pravna država, izboljšanje institucionalnih zmogljivosti, učinkovita javna uprava, podpora razvoju NVO ter krepitev zmogljivosti socialnih partnerjev.

Izdala: **Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije**, Ljubljana, maj 2018

Uredila: **Danijel Lamperger, mag. Maja Rigač**

Izvodov: 1200

Oblikovanje in postavitve: **Uvid.si d.o.o.**

Tisk: **Tiskarna knjigovoznica Radovljica d.o.o.**

Prevod: **Alkemist d.o.o.**

Pisne predloge so posredovali:

strokovne službe OZS: svetovalci pri OZS; strokovne sekcije in odbor pri Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije; območne obrtno-podjetniške zbornice; Sklad obrtnikov in podjetnikov

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

334.712(4974)(082)

ZAHEVE slovenske obrti in podjetništva 2018 : program za razvoj malega gospodarstva / [uredila Danijel Lamperger, Maja Rigač ; prevod Alkemist]. - Ljubljana : Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije, 2018

ISBN 978-961-6560-57-3

1. Lamperger, Danijel

294672896

Kazalo

20 NAJ ZAHEV SLOVENSKE OBRTI IN PODJETNIŠTVA 2018	6
SEZNAM ZAHEV SLOVENSKE OBRTI IN PODJETNIŠTVA 2018	8
UVOD	14
I. DELOVNO-PРАВNA ZAKONODAJA, ZDRAVSTVENI IN POKOJNINSKI SISTEM	18
II. ČEZMEJNO IZVAJANJE STORITEV	38
III. DAVČNA PREVETRITEV	43
IV. VEČJA FINANČNA DISCIPLINA IN JAVNA NAROČILA	59
V. POSLOVNO OKOLJE - ZA ODPRAVO ADMINISTRATIVNIH OVIR	77
VI. POKLICNO IN STROKOVNO IZOBRAŽEVANJE IN IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH	83
VII. VARSTVO OKOLJA	86
VIII. UKREPI ZA POSAMEZNE DEJAVNOSTI	91
IX. POVZETKI ZAHEV	111
X. GLAVNI DOSEŽKI V LETU 2017	118
XI. SUMMARY OF REQUESTS	121
XII. ABOUT THE CHAMBER OF CRAFT AND SMALL BUSINESS OF SLOVENIA	128

naj zahtev

I. TRG DELA

sprememba Zakona o delovnih razmerjih, sprememba Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, sprememba Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

- Določiti nov odpovedni razlog (redefinicija odpovednega razloga)
- Uvedba sklada za odpravnine delavcem
- Ustanovitev paritetnega sklada za gradbeništvo
- Polna pokojnina in nadaljevanje dejavnosti

II. ZDRAVSTVENI SISTEM

sprememba Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, sprememba Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

- Drugačna ureditev regresnih zahtevkov zavodov do delodajalcev v primeru nesreče pri delu
- Nadomestila v času bolniškega staleža naj se skrajšajo na 20 koledarskih dni
- Uvedba enega čakalnega dneva, ko bolniški stalež bremeni zavarovanca
- Ureditev poklicnih bolezni v povezavi s celovito prenovo zdravstvenega sistema

III. DAVČNI SISTEM

sprememba Zakona o dohodnini, sprememba Zakona o DDV, sprememba Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb

- Uvedba znižane stopnje davka od dohodkov pravnih oseb za mala podjetja
- Zahteve glede novega nepremičninskega davka
- Sprememba dohodninske lestvice in znižanje prispevkov
- Uvedba tretje stopnje DDV za osebne storitve s pretežnim deležem ročnega dela ter za izdelke domače in umetnostne obrti

slovenske obrti in podjetništva

IV. IZOBRAŽEVALNI SISTEM

- Učinkovitejši sistem poklicnega izobraževanja in izobraževanja odraslih
- Zagotovitev sredstev za sofinanciranje mojstrskih izpitov

V. POSLOVNO OKOLJE

ODPRAVA ADMINISTRATIVNIH OVIR

- Sistemsko financiranje reprezentativnih zbornic in ustanovitev ministrstva za malo gospodarstvo
- Sprememba metodologije za izračun omrežnin in zmanjšanje administrativnih obveznosti na področju odpadkov
- Odprava administrativnih ovir pri čezmejnem izvajanju storitev
- Finančna pomoč prevzemnikom družinskih podjetij
- Plačilo nadomestila za avtorske pravice za vse kolektivne organizacije (SAZAS, ZAMP in IPF) preko skupne položnice
- Zagotoviti plačevanje davkov in prispevkov na enoten plačilni nalog

SEZNAM ZAHTEV SLOVENSKE OBRTI IN PODJETNIŠTVA 2018

I. DELOVNO – PРАВNA ZAKONODAJA, ZDRAVSTVENI IN POKOJNINSKI SISTEM

1. Določiti nov odpovedni razlog, po katerem bo delodajalec lahko delavcu odpovedal pogodbo o zaposlitvi v primeru, ko le-ta ne more opravljati dela
2. Spremeniti določbe o vročanju odpovedi pogodbe o zaposlitvi
3. Sprememba definicije delovnega časa
4. Skrajšati rok delodajalca za določitev letnega razporeda neenakomerne razporeditve delovnega časa
5. Možnost, da lahko delavec da soglasje za pobot delodajalčeve terjatve do njega pred nastankom delodajalčeve terjatve
6. Sklad za odpravnine delavcem
7. Določiti, da ima delodajalec tudi za čas trajanja postopka odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz krivdnega razloga in v času teka odpovednega roka pri odpovedi pogodbe o zaposlitvi zaradi neuspešno opravljenega poskusnega dela, možnost delavcu odrediti prepoved opravljanja dela
8. Izenačiti delovnopравни položaj poslovodnih oseb, prokuristov in vodilnih delavcev
9. Spremembe pri začasnem in občasnem delu (upokoјencev) po ZUTD
10. Invalidi
11. Regres za letni dopust naj v času bolniške odsotnosti in starševskega dopusta bremeni institucijo, ki v tem času izplačuje nadomestilo plače delavcu
12. Sprememba Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanju na črno
13. Iz dela in zaposlovanja na črno naj se izvzame tudi opravljanje brezplačnega dela sorodnikov v ravni vrsti (otroci, vnuki, pravnuki) v obrtnih dejavnostih
14. Odprava previsokih glob, ki niso sorazmerne s prekrškom ter višje kazni za opravljanje neregistriranega dela

ZDRAVSTVENI SISTEM

15. **Zahteve za spremembo Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju**
 - Breme nadomestil v času bolniškega staleža mora preiti z delodajalca na Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) po 20 koledarskih dneh
 - Predlagamo uvedbo t.i. enega »čakalnega dneva«, ko bolniški stalež bremeni zavarovanca samega
 - Določena naj bo pravica delodajalca o pridobitvi bolniškega reda od zdravnika delavca
 - Okrepi naj se nadzor v času bolniškega staleža
 - Prispevek za poškodbe pri delu naj se nameni tudi za promocijo zdravja in varstvo pri delu
 - ZZZS naj izplačuje denarno nadomestilo neposredno zavarovancu
 - Uzakonitev odloga ter obročnega plačila prispevkov za zdravstveno zavarovanje

– Ureditev poklicnih bolezni v povezavi s celovito prenovo zdravstvenega sistema

16. Drugačna ureditev regresnih zahtevkov zavodov do delodajalcev v primeru nesreče pri delu

– Uskladitev kategorij in prednostnega vrstnega reda zavarovancev v vseh zakonih

17. Zaposlovanje in ukrepi aktivne politike zaposlovanja

- Zahtevamo hitro postopanje Zavoda RS za zaposlovanje pri vključevanju brezposelnih oseb na trg dela in več aktivnosti, namenjenih delodajalcem
- Vključitev ukrepov za hitrejšo prilagoditev brezposelnih za trg dela
- Postopke zaposlovanja preko ukrepov zavoda je potrebno poenostaviti in v sodelovanju z zbornicami in delodajalskimi združenji, delodajalcem nuditi pomoč pri prijavi
- Prilagoditev programa praktičnega usposabljanja na delovnem mestu obrtnikom
- Ukrepi APZ za mlade s srednjo strokovno ali visokošolsko izobrazbo ob prvi zaposlitvi
- Nabor nacionalnih poklicnih kvalifikacij mora biti močnejše povezan s potrebami trga dela
- Odprava ovir pri prenosu pravic iz ukrepov APZ v primeru prenosa dejavnosti na pravnega naslednika
- Začasna prijava delavca na ZRSZ s pravico do denarnega nadomestila
- Ustanovitev fundacije za izboljšanje zaposlitvenih možnosti

18. Socialna varnost za vse kategorije zavarovancev

- V času bolniškega staleža nosilca samostojne dejavnosti mora biti zavarovalna osnova nižja
- Delna oprostitev plačila prispevkov delodajalcev iz 156. člena ZPIZ-2 naj velja tudi za podjetnike, ki so vključeni v socialna zavarovanja po 15. členu ZPIZ-2 iz naslova opravljanja pridobitne dejavnosti kot samozaposlene osebe oz. kot družbeniki & poslovodne osebe po 16. členu ZPIZ-2
- Ugodnosti iz interventnega zakona naj bodo namenjene tudi dolgotrajno brezposelnim starejšim osebam, ki začnejo opravljati samostojno dejavnost (s.p., d.o.o.)

POKOJNINSKI SISTEM**19. Zahteve za spremembo Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju**

- Polna pokojnina in nadaljevanje dejavnosti
- Odpis, odlog in obročno plačilo prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje
- Ustanovitev enotnega izvedenskega organa za delavce invalide

20. Sklad obrtnikov in podjetnikov**21. Spregled obvestilne dolžnosti delodajalca glede prijave zaposlenih invalidov v zavarovanje****22. Omejitev obveznosti zaposlovanja invalidov za nekatere dejavnosti**

II. ČEZMEJNO IZVAJANJE STORITEV

23. Ukinitev vizumov za slovenska podjetja, ki zaposlujejo državljane tretjih držav
24. Paritetni sklad za gradbeništvo
25. Problematika čezmejnega izvajanja storitev
 - Odprava administrativnih ovir za majhne delodajalce
 - Nadzor nad tujimi ponudniki storitev v Sloveniji
 - Prepoved zaposlovanja, samozaposlovanja in dela tujcev

III. DAVČNA PREVETRITEV

26. Sprememba dohodninske lestvice in znižanje prispevkov
27. Uvedba znižane stopnje davka od dohodkov pravnih oseb za mala podjetja
28. Nujnost možnosti proste izbire sistema plačane ali zaračunane realizacije pri ugotavljanju davčne osnove zasebnikov po zgledu Nemčije, Avstrije
29. Poenostavitev pravil pri računovodenju in ugotavljanju davčne osnove za mikro in mala podjetja
30. Ukinitev obveznega vodenja in spremljanja zalog v mikro družbah
31. Zagotoviti plačevanje prispevkov in davkov na enoten plačilni nalog
32. Odprava različne obravnave upravičenih oseb za prenos podjetja na podjetnika prevzemnika po načelu univerzalnega pravnega nasledstva in na davčno nevtralen način
33. Nevtralna davčna obravnava v primeru prenosa dela podjetja na podjetnika prevzemnika ali kapitalsko družbo
34. Odpravnina iz poslovnih razlogov izplačana delojemalcu, ki je z delodajalcem povezana oseba
35. Uvedba enostavnejšega načina uveljavljanja olajšave za vlaganja v raziskave in razvoj
36. Razširitev možnosti uveljavljanja davčnih olajšav iz dejavnosti
 - Olajšave za vlaganja v opremo
 - Olajšave za investicije in zagon gradbeništva
 - Olajšave za prvi vstop v podjetništvo
 - Olajšave za zaposlovanje
37. Možnost kontinuirane identifikacije za DDV pri formalnem statusnem preoblikovanju samostojnega podjetnika v družbo z omejeno odgovornostjo
38. Problematika zahtevka za vračilo DDV davčnega zavezanca, ki je bil izbrisan iz registra zavezancev za DDV
39. Povračilo DDV-ja upniku za prijavljeno terjatev v insolventni postopek dolžnika
40. Pavšalno ugotavljanje osnove za DDV
41. Uvedba tretje stopnje DDV za osebne storitve s pretežnim deležem ročnega dela in za izdelke domače in umetnostne obrti

42. Umestitev brezalkoholnih pijač v gostinstvu med hrano z znižano stopnjo DDV
43. Enakost pred zakonom vseh gospodarskih subjektov, ki se ukvarjajo z gostinsko dejavnostjo
44. Uvedba sistemskega nadzora nad obračunavanjem DDV od izdelkov prodanih na avtomatih
45. Oprostitev obračunavanja davka na motorna vozila za pogrebna vozila
46. Možnost zmanjšanja obveznosti z naslova DDV ob začetku izvršilnega postopka
47. Uvedba standardnega obračuna DDV za vso EU
48. Dvig meje za davčno izvršbo na 1.000 evrov
49. Spremembe obdavčitve nepojasnjene premoženja
50. Obvezna izdaja opomina s strani FURS
51. Zmanjšanje kazenskih sankcij
52. Vračilo trošarine za gradbene stroje
53. Zahteve glede novega Zakona o davku na nepremičnine

IV. VEČJA FINANČNA DISCIPLINA IN JAVNA NAROČILA

54. Omejitev delovanja samostojnih podjetnikov in družb, ki nimajo odprtega transakcijskega računa
55. Prijava neporavnanih finančnih obveznosti v e-pobot vse do realizacije in nadzor nad prijavo v obvezni pobot
56. Vsakemu poslovnemu subjektu mora biti omogočeno, da ima v Sloveniji odprt TRR, tudi če je dolžnik do kogarkoli
57. Pospešitev postopkov izterjave in njihova učinkovitost
58. Ugovori v izvršilnem postopku
59. Prisilna poravnava
60. Prednostne terjatve v insolvenčnih postopkih
 - Diskriminatorni privilegiji države v poenostavljeni prisilni poravnavi
61. Stečajni postopki naj bodo krajši
62. Upravitelji insolvenčnih postopkov
63. Izenačitev stečaja samostojnega podjetnika s stečajem gospodarske družbe
64. Pravne posledice izbrisa pravne osebe iz sodnega registra brez likvidacije
65. Zagotovitev dostopnosti javnih naročil tudi manjšim gospodarskim subjektom, delitev javnih naročil na več sklopov
66. Javno naročilo mora temeljiti na institutu »ekonomsko najugodnejša ponudba«, ki ni najnižja cena, s čimer bi se zagotovila izbira kvalitetnega izvajalca za kvalitetno izvedbo del
67. Vzpostavitev učinkovitega izločanja neobičajnih - nerealnih nizkih ponudb, zlasti pa obveznost njihove temeljite preverbe
68. Odgovorna oseba javnega naročnika za javno naročilo

69. Bančne garancije v javnih naročilih:

- nesorazmerno multipliciranje zahtev po bančnih garancijah in drugih zavarovanj v okviru enega javnega naročila
- daljše garancije od zakonsko predpisane garancijske dobe
- garancije zavarovalnic kot inštrument zavarovanja, npr. kot garancija za garancijski rok

70. Zavarovanja plačil izbranim ponudnikom - garancije za plačilo izvedenih del/storitev bi morali izdajati tudi naročniki**71. Razpis javnega naročila šele ob »zaprti finančni konstrukciji«****72. Plačevanje podizvajalcem****73. Nujno potrebna Izjava o plačanih vseh zapadlih obveznosti do podizvajalcev za ugotavljanje ekonomske in finančne sposobnosti ponudnika****74. Reference in dostopnost javnih naročil tudi manjšim gospodarskim subjektom****75. Ustanovitev službe s strani pristojnega ministrstva za nadzor nad razpisno dokumentacijo po uradni dolžnosti****76. Prosto sklepanje aneksov****77. Izdelava standardiziranih popisov del****78. Spregled pravne osebnosti; pogoji za odgovornost družbenikov za obveznosti družbe****79. Prezem podjetja ter vpis lastnine v javni register****80. Sistemsko financiranje reprezentativnih zbornic in ustanovitev ministrstva za malo gospodarstvo****V. POSLOVNO OKOLJE - ZA ODPRAVO ADMINISTRATIVNIH OVIR****81. Ponovna regulacija dejavnosti, ki so lahko zdravju in okolju škodljive****82. Sprememba metodologije za izračun omrežnin****83. Ureditev nepravilnosti glede nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča****84. Varnost in zdravje pri delu**

- Zdravstveni pregledi študentov
- Tečaji prve pomoči na delovnem mestu

85. Požarna varnost

- Pravilnik o usposabljanju in pooblastilih za izvajanje ukrepov varstva pred požarom
- Pravilnik o požarnem redu

86. Zagotovitev plačila nadomestila za avtorske pravice za vse kolektivne organizacije (SAZAS, ZAMP in IPF) preko skupne položnice**87. Finančna pomoč prevzemnikom družinskih podjetij****VI. POKLICNO IN STROKOVNO IZOBRAŽEVANJE IN IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH****88. Sodelovanje pri postopni vzpostavitvi socialnega partnerstva na terciarnem nivoju izobraževanja****89. Celovitejše urejanje izobraževanja odraslih**

- Zagotovitev sredstev za sofinanciranje mojstrskih izpitov
- Dodatna usposabljanja mentorjev

VII. VARSTVO OKOLJA**90. Uredba o odpadkih**

- Uredba o odpadkih in navodila ARSO

91. Sprememba Uredbe o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo**92. Okoljske dajatve****93. Odlaganje gradbenih odpadkov, ki vsebujejo azbest****VIII. UKREPI ZA POSAMEZNE DEJAVNOSTI****94. Problematika domače in umetnostne obrti v Sloveniji****95. Sprememba pravil glede omejitve voženj tovornih vozil ter opredelitev pojma »tranzit« območja****96. Zagotoviti hitrejšo pretočnost tovornih vozil na MMP Obrežje****97. Odprava glob za prevozna podjetja in odgovorne osebe za določene prekrške voznikov****98. Jasnejša opredelitev prevozne pogodbe****99. Sprememba zakonskega določila, ki predpisuje zased vozil****100. Finančne spodbude cestnim prevoznikom****101. Učinkovit nadzor v povezavi z dejavnostjo cestnega prevoznika****102. Vzpostavitev uradne evidence vozil, ki se bo ujemala z dejanskim stanjem vozila****103. Neposredna sklenitev pogodb o izvajanju GJS – javni linijski prevoz potnikov v notranjem cestnem prometu****104. Sprememba Zakona o prevozi v cestnem prometu (ZPCP) glede izdaje licenc****105. Ureditev avtotaksi prevozov****106. Nasprotovanje novim oblikam prevoza potnikov – »Uber« prevozi****107. Ureditev delovnega časa voznikov, ki opravljajo prevoze v gradbeništvu****108. Določitev fleksibilnejšega obratovalnega časa za gostince****109. Bolj življenjski nadzor UVHVR pri gostincih in zmanjšanje administrativnih obveznosti****110. Sprememba Zakona o pogrebni in pokopališki dejavnosti****111. Odpraviti neskladja v lokalnih skupnostih pri pogojih za podelitev koncesij in prepovedati izvajanje pokopaliških in kamnoseških storitev z javnimi delavci****112. Odprava nelojalne konkurence javnih podjetij in javnih zavodov****113. Sprememba zakona o dimnikarskih storitvah in podzakonskih aktov****114. Sprememba Zakona o varstvu potrošnikov**

UVOD

Letošnje Zahteve slovenske obrti in podjetništva, s sloganom Program za razvoj malega gospodarstva, so odlična priložnost in izhodišče za vlado, ki se bo oblikovala in nastopila nov mandat. Zahteve ponujajo rešitve za lažje in boljše poslovanje obrtnikov in podjetnikov. Izpostavljamo dvajset najpomembnejših zahtev, ki jih mora nova vlada začeti uresničevati takoj z nastopom svojega mandata. Najpomembnejše zahteve smo razdelili v pet sklopov: trg dela, zdravstveni sistem, izobraževalni sistem, davčni sistem in poslovno okolje: odprava administrativnih ovir.

Na področju trga dela izpostavljamo štiri zahteve, ki bi omogočile lažje zaposlovanje in odpušcanje. Kljub temu, da so bile pred leti sprejete spremembe delovnopravne zakonodaje, delodajalci opažajo, da niso prinesle želenih učinkov, vsaj ne v zadostni meri. Ker se odpovedni razlogi niso spremenili vse od leta 2003 predlagamo, da se uzakoni nov odpovedni razlog, po katerem bo delodajalec delavcu lahko odpovedal pogodbo o zaposlitvi zaradi zdravstvenih razlogov, ko delavec ne more opravljati dela neprekinjeno več kot šest mesecev ali eno leto v obdobju treh let. Da bi dosegli večjo fleksibilnost trga delovne sile in spodbudili zaposlovanje pri malih delodajalcih, predvsem za nedoločen čas, predlagamo ustanovitev posebnega sklada za odpravnine, s čimer bi jih razbremenili izplačil odpravnin v primerih odpovedi pogodbe o zaposlitvi.

Za izenačitev položaja slovenskih izvajalcev del ob vstopu na tuje trge predlagamo takojšnje aktivnosti za vzpostavitev zakonskih osnov za ustanovitev paritetnega sklada za gradbeništvo, ki bo enakovreden tovrstnim skladom v sosednjih evropskih državah in doseči meddržavno priznavanje teh skladov, saj jim ne bo potrebno plačevati v njihove sklade. Bistveno korist bo ob ustrezni organiziranosti tovrstnega sistema imela tudi država oziroma njene inštitucije, saj se iz paritetnih skladov delodajalcem in delavcem povrne dobra polovica vplačanih sredstev, ostalo pa so stroški poslovanja in dajatve.

Glede dvojnega statusa obrtnikov in podjetnikov, ki imajo izpolnjene vse pogoje za starostno upokožitev, predlagamo pripravo takšne systemske zakonske rešitve, ki bi vsem upokoženim obrtnikom in podjetnikom omogočila uživanje celotne pokojnine kljub temu, da ob tem še naprej opravljajo svojo samostojno dejavnost, iz naslova katere plačujejo ustrezne dajatve, tako davke kot prispevke.

Kot prvo zahtevo s področja zdravstvenega sistema izpostavljamo drugačno ureditev regresnih zahtevkov zavodov do delodajalcev v primeru nesreče oziroma poškodbe pri delu, ki jih v zadnjih letih Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije in Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje pospešeno naslavljata na delodajalce. OZS je v zadnjih letih izvedla vrsto aktivnosti za spremembo tega področja. Nenazadnje je bila na pobudo OZS vložena zahteva za oceno ustavnosti obeh zakonov, ki urejata regresne zahtevke (zakona o zdravstvenem

zavarovanju in zdravstvenem varstvu ter zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju), vendar Ustavno sodišče RS še ni sprejelo odločitve. Predlagamo več možnih rešitev, med katerimi je tudi ta, da naj bo odškodninska odgovornost izključena, če je do škodnega dogodka prišlo zaradi lažje malomarnosti delodajalca ter zahtevamo odpravo neomejeno visokih regresnih zahtevkov.

V zvezi z Zakonom o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju predlagamo, da mora breme nadomestil v času bolniškega staleža prej preiti iz delodajalca na Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) in sicer po 20 koledarskih dneh; predlagamo tudi uvedbo t.i. enega »čakalnega dneva«, ko bolniški stalež bremeni zavarovanca samega. Na področju poklicnih bolezni predlagamo, da se najprej sprejme in uredi področje zdravstvene in pokojninske zakonodaje (predvsem Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju in Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju), ki bo zagotovilo ustrezne varovalke za preprečitev potencialnih zlorab in nedokazanih odškodninskih zahtevkov do delodajalcev, ki bi lahko nastale zaradi pravilnika o poklicnih boleznih.

Na področju izobraževanja je bil lani sprejet zakon o vajeništvu, ki je omogočil tesnejše sodelovanje med izobraževalno sfero in gospodarstvom na področju poklicnega izobraževanja. Vendar vajeništvo ni v polni meri zaživelo, saj je bil interes dijakov za vpis v vajeništvo v šolskem letu 2017/18 zelo skromen. Eden od razlogov za majhen interes je tudi nezadostna in neenotna promocija vajeništva in mojstrov, ki so temelj vajeništva in sinonim za kakovost ter strokovnost. Vsi deležniki morajo začeti razmišljati o poklicni poti učencev, o njihovih osebnostnih lastnostih, o spoznavanju njihovih sposobnosti in spretnosti, o njihovih željah, priložnostih, možnostih in zmožnostih, možnostih nadaljnega izobraževanja po vertikali in spoštovati ter podpirati otroke pri njihovih odločitvah za obrtne poklice. S promocijo lahko starši in skrbniki ter tudi svetovalni delavci in učitelji v osnovnih šolah, skupaj s podjetniki in obrtniki, učencem uspešno pomagajo pri boljšem poznavanju poklicev ter lažji odločitvi zanje.

Zaradi neustreznega ukrepa deregulacije številnih obrtnih dejavnosti pred leti pa je potrebno ponovno vzpodbuditi interes za mojstrske izpite tudi s promocijo mojstrov in finančnimi spodbudami vsem, ki se zanje odločajo. Predlagamo tudi pripravo programa za dodatno usposabljanje mentorjev, ki izobražujejo dijake na delovnih mestih.

Zahteve z davčnega področja oziroma najbolj pereče obremenitve malega gospodarstva lahko strnemo v tri sklope: nižje davčne obremenitve, administrativne razbremenitve in odpravo neenakosti med davčnimi zavezanci. Slovenija je še vedno v vrhu držav z najvišjimi stroški dela, kar zavira gospodarsko rast, zato predlagamo spremembo dohodninske lestvice in znižanje prispevnih stopenj. Višjo dodano vrednost bomo dosegli z znižanjem stopnje davka od dohodkov pravnih oseb v mikro in majhnih družbah in z znižanjem DDV stopenj oziroma uvedbo tretje stopnje davka na dodano vrednost za osebne storitve s pretežnim deležem ročnega dela in za izdelke domače in umetnostne obrti. Uresničitev te zahteve bi vzpodbudila razcvet delovno intenzivne panoge, ki ji grozi izumrtje.

Menimo, da je pravi čas za sprejem ukrepov za spodbudnejše poslovno okolje, saj so gospodarski kazalci trenutno zelo spodbudni. Zato predlagamo novi vladi, da začne z aktivnostmi za boljše poslovno okolje in zmanjševanje obsega administrativnih ovir, najprej na okoljskem področju in na področju čezmejnega izvajanja storitev. Obrtniki in podjetniki že več let čakajo na spremembo uredbe (U-MEDO) v pristojnosti ministrstva za okolje in prostor, ki jim je čez noč povzročila višje (tudi do 5-krat) stroške omrežnin zaradi spremenjene metodologije; za obračun stroškov se ne upošteva dejanska količina porabljene vode, ampak zmogljivost vodovodnega priključka, ki so ga morala podjetja vgraditi zaradi požarne varnosti. Z letošnjim letom je začel veljati zakon o čezmejnem izvajanju storitev, ki podjetjem postavlja dodatne administrativne ovire v zvezi s poslovanjem v tujini. Ena izmed teh je, da morajo delodajalci čakati na izdajo potrdila A1 do pet dni, kar pomeni, da v večini primerov obrtniki in podjetniki ne morejo izvesti posla takoj, stranke pa pričakujejo njihovo hitro odzivnost. Zato predlagamo takojšnjo izdajo potrdila A1.

Glede na to, da reprezentativne zbornice opravljajo pomembne naloge za podjetja v okviru podpornega podjetniškega okolja predlagamo, da država zagotovi sredstva že obstoječi mreži, da se lahko še dodatno krepí, saj ima izkušnje, znanje, je mednarodno povezana in kvalitetno opravlja storitve za podjetja. Vlada RS naj zagotovi ustrezen sistemski vir financiranja za opravljanje aktivnosti reprezentativnih zbornic na področju zastopanja, ki so pomemben zaščitnik oziroma zastopnik interesov podjetij proti državi, ki se vsakodnevno borijo za boljše predpise in lažje poslovanje obrtnikov in podjetnikov ter za spodbudno poslovno okolje, izборjene ugodnosti pa koristijo vsi gospodarski subjekti.

Malo gospodarstvo v Sloveniji predstavlja več kot 90 % vsega gospodarstva, zato menimo, da je skrajni čas, da malo gospodarstvo dobi svojega zastopnika. Predlagamo, da se ponovno ustanovi ministrstvo za malo gospodarstvo kot je nekoč že bilo, in bo osredotočeno zgolj na reševanje problemov mikro in malih podjetij. Ministrstvo bo zadolženo, da bo omogočalo pogoje za razvoj malega gospodarstva; za povečanje števila zaposlenih v malih podjetjih, izboljšanje pogojev za ustanavljanje in poslovanje malih podjetij ter prispevalo k zmanjšanju administrativnih ovir in poenostavitvi poslovanja v malih podjetjih. Taka reorganizacija pa se mora izvesti v okviru že obstoječega birokratskega aparata in ne na način, da se poveča število javnih uslužbencev.

Poleg tega se OZS zavzema za plačevanje preko enotne položnice tako nadomestil za avtorske pravice pri javnem predvajanju avtorskih del vsem kolektivnim organizacijam, ki upravljajo z avtorskimi pravicami (SAZAS, ZAMP, IPF) kot tudi prispevkov in davkov, s ciljem zmanjševanja finančnih in administrativnih ovir za podjetja.

Poleg zahtev navedenih po vsebinskih sklopih zbornica izpostavlja tudi zahteve, ki so pomembne za izboljšanje pogojev v posameznih dejavnostih, saj zbornica povezuje svoje člane po dejavnostih (30 strokovnih sekcij in 2 odbora) in spremlja pogoje za delo in poslovanje svojih članov ter opravlja številne aktivnosti za izboljšanje zakonodaje.

V knjižici je zbranih 114 zahtev, z naslovom Program za razvoj malega gospodarstva, ki novi vladi ponuja rešitve za njegov razvoj in zagon. Do nove vlade gojimo velika pričakovanja, zato upamo, da se bo svojega dela lotila resno in dogovorno, da bodo aktivnosti in ukrepi medresorsko usklajeni ter da bodo lahko obrtniki in podjetniki kmalu začutili željene spremembe, ki jim bodo olajšale poslovanje. Slovensko gospodarstvo sloni na mikro in malih podjetjih, zato se je potrebno zavedati, da če bo šlo dobro slovenskemu gospodarstvu, se bo dobro godilo vsem državljanom.

I. DELOVNO – PРАВNA ZAKONODAJA, ZDRAVSTVENI IN POKOJNSINSKI SISTEM

1. Določiti nov odpovedni razlog, po katerem bo delodajalec lahko delavcu odpovedal pogodbo o zaposlitvi v primeru, ko le-ta ne more opravljati dela

V praksi se je izkazalo, da je potrebno določiti nov odpovedni razlog, po katerem bo delodajalec lahko delavcu odpovedal pogodbo o zaposlitvi v primeru, ko delavec ne more opravljati dela iz zdravstvenih razlogov neprekinjeno več kot šest mesecev ali eno leto v obdobju treh let. Odsotnost iz razlogov starševstva ali poškodbe pri delu nista utemeljena razloga v takšnih primerih.

Predlagana ureditev je usklajena s Konvencijo Mednarodne organizacije dela št. 158 o prenehanju delovnega razmerja na pobudo delodajalca (Uradni list SFRJ, MP št. 4/84; Akt o notifikaciji nasledstva, Uradni list RS št. 54/1992; v nadaljnjem besedilu: Konvencija MOD št. 158) in Evropsko socialno listino (spremenjeno, Uradni list RS, št. 7/99; v nadaljnjem besedilu: MESL). MESL v 24. členu določa pravico do varstva v primerih prenehanja zaposlitve, ki se uresničuje tudi s pravico delavcev, da njihova zaposlitev ne more prenehati brez veljavnih razlogov za tako prenehanje, povezanih z njihovimi sposobnostmi ali ravnanjem ali zaradi operativnih razlogov na strani podjetja, ustanove ali službe. Najpomembnejša zahteva (splošni standard) Konvencije MOD št. 158 je, da mora za vsako odpoved s strani delodajalca obstajati resen, utemeljen razlog, ki opravičuje odpoved, in ne morebitni navidezni, deklaratorni razlog. Pomemben je dejanski razlog odpovedi, ne pa razlog, ki ga je delodajalec navedel.

Mednarodna organizacija dela (v nadaljnjem besedilu: MOD) se je do vsebine konvencije in priporočila št. 166 še dodatno opredelila v opombah h konvenciji iz leta 2008. Pri tem MOD razlog na strani delavca opredeljuje kot razloge povezane s sposobnostjo delavca in razloge povezane z ravnanjem delavca.

Pri tem gre pri sposobnosti delavca za dve komponenti:

- pomanjkanje sposobnosti ali lastnosti, ki so potrebne za izvedbo opravil, kar vodi v nezadovoljivo opravljanje dela oziroma nedoseganje pričakovanih delovnih rezultatov,
- nedoseganje pričakovanih delovnih rezultatov, ki ni posledica delavčevih namernih ravnanj, pri čemer gre tudi za različne stopnje nezmožnosti opravljanja dela kot posledice bolezni ali poškodbe.

2. Spremeniti določbe o vročanju odpovedi pogodbe o zaposlitvi

Ustavno sodišče je 20. marca 2017 izdalo odločbo U-I-200/15, Up-936/15, s katero je četrti odstavek 88. člena ZDR-1 razveljavilo. Nadalje je sklenilo, da se do drugačne zakonske ureditve

za vročanje odpovedi pogodbe o zaposlitvi delavcu po pošti uporabljajo pravila pravnega postopka o osebnem vročanju.

Nadalje opozarjamo še na druge pomanjkljivosti (razveljavljene) ureditve vročanja odpovedi v ZDR-1, in sicer so (bile):

- sklicevanje na druge predpise,
- delodajalec nima ustreznega nadzora nad potekom postopka vročanja odpovedi,
- če želi delodajalec v primeru fikcije vročitve izračunati dan prenehanja delovnega razmerja mora na pošti oddati poizvednico, kdaj je bil prvi dan poskusa vročitve odpovedi,
- zakonodajalec bi moral izrecno določiti, da je vročanje odpovedi, v kolikor se delodajalec ne odloči za nobeno izmed trenutnih možnosti, možno tudi z registriranim vročevalcem,
- pisemske ovojnice bi morale biti prilagojene vročanju po ZDR-1,
- neskladnost med fikcijo vročitve (8 dni) in 15-dnevnim rokom za prevzem pošiljke,
- za prevzem pošiljke bi bilo potrebno določiti krajši rok (na primer 8 dni),
- ni več možnosti vročanja po pooblaščenem vročevalcu (detektivu),
- ZDR-1 ne določa sankcije, če delavec (ali njegov odrasli družinski član) noče sprejeti pošiljke, tako kot to izrecno določa pri odklonitvi prevzema odpovedi pogodbe o zaposlitvi ob vročanju v prostorih delodajalca,
- osebna vročitev je predvidena zgolj še pri vročanju v prostorih delodajalca, ne pa več tudi pri vročanju na naslovu delavca.

3. Sprememba definicije delovnega časa

Potrebna je sprememba delovnega časa, saj je to le efektivni delovni čas brez odmora za malico ter sprememba glede prevoza na delo. V Sloveniji predstavlja delovni čas dejansko 37,5 ure in ne 40 ur na teden.

4. Skrajšati rok delodajalca za določitev letnega razporeda neenakomerne razporeditve delovnega časa

Po trenutno veljavni ureditvi mora delodajalec pred začetkom koledarskega ali poslovnega leta določiti letni razpored delovnega časa, zato predlagamo skrajšanje iz enega leta na tri mesece.

5. Možnost, da lahko delavec da soglasje za pobot delodajalčeve terjatve do njega pred nastankom delodajalčeve terjatve

6. Sklad za odpravnine delavcem

Da bi dosegli večjo fleksibilnost trga delovne sile in spodbudili zaposlovanje pri malih delodajalcih, predvsem za nedoločen čas, je potrebno ustanoviti poseben sklad za odpravnine delavcem pri takšnih delodajalcih, s čimer bi delodajalce – podjetja razbremenili izplačil odpravnin v primerih odpovedi pogodbe o zaposlitvi.

V sklad za odpravnine bi prispevali sredstva vsi socialni partnerji (delodajalci, delavci in država), pri čemer bi predvsem država morala zagotoviti zagonska sredstva že ob ustanovitvi sklada, da bi ta lahko opravljal svojo funkcijo že od svoje ustanovitve dalje.

7. Določiti, da ima delodajalec tudi za čas trajanja postopka odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz krivdnega razloga in v času teka odpovednega roka pri odpovedi pogodbe o zaposlitvi zaradi neuspešno opravljenega poskusnega dela, možnost delavcu odrediti prepoved opravljanja dela

Po sedANJI ureditvi lahko delodajalec delavcu odredi prepoved opravljanja dela le v primeru uvedbe postopka odpovedi iz krivdnega razloga in ima delavec pravico do nadomestila plače v višini polovice njegove povprečne plače v zadnjih treh mesecih pred uvedbo postopka odpovedi.

8. Izenačiti delovnopравни položaj poslovnih oseb, prokuristov in vodilnih delavcev

Pri vodilnih delavcih je potrebno določiti tako kot imajo urejeno poslovodne osebe in prokuristi, da lahko stranki pogodbe o zaposlitvi drugače uredita pravice, obveznosti in odgovornosti iz delovnega razmerja v zvezi: s pogoji in omejitvami delovnega razmerja, delovnim časom, zagotavljanjem odmorov in počitkov, plačilom za delo, disciplinsko odgovornostjo in prenehanjem pogodbe o zaposlitvi.

9. Spremembe pri začasnem in občasnem delu (upokojeincev) po ZUTD

Predlagamo:

- ukinitve omejitve mesečnega števila ur in določitev letne omejitve števila ur,
- razširitev začasnega in občasnega dela še na druge upravičence (brezposelne osebe in druge osebe, ki so že zavarovane na drugih pravnih podlagah).

Kot primer, ko obstaja potreba po vključitvi večjega števila oseb v delovni proces le za zelo kratek čas, navajamo organizacijo poroke, ko je potrebno postreči večje število gostov. Tako

npr. manjši gostinec lahko skozi celo leto nemoteno posluje z dvema zaposlenima, da pa zadovolji vse potrebe gostov v času poročnega slavlja, potrebuje še dodatnih 5 ali 6 oseb in to le za en dan oziroma noč.

10. Invalidi

Pri delodajalcu, ki ima najmanj pet zaposlenih delavcev, razloge za odpoved pogodbe o zaposlitvi ugotovi komisija v sestavi predstavnika Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (ZPIZ), predstavnika Inšpektorata RS za delo (IRSD), predstavnika Zavoda RS za zaposlovanje (ZRSZ), predstavnika delodajalcev in predstavnika sindikatov. Komisija pa lahko tudi pri delodajalcu, ki ima zaposlenih manj kot pet delavcev, ugotavlja razloge za odpoved pogodbe o zaposlitvi, če tako predlaga ZPIZ, ZRSZ, zavarovanec ali delodajalec. Zato predlagamo zvišanje meje iz 5 na 20 zaposlenih delavcev, ko razloge za odpoved pogodbe o zaposlitvi ugotovi komisija za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi.

Predlagamo tudi spremembo Pravilnika o načinu dela Komisije v smislu črtanja obligacije obveščanja delavca o nameravani odpovedi pogodbe o zaposlitvi, ki ga določa Pravilnik, saj takega obvestila o nameravani odpovedi ne zahteva več novi ZDR-1, ki velja od aprila 2013. Predlagamo možnost odpovedi pogodbe o zaposlitvi invalidu tudi v kolikor gre za sklenjeno pogodbo za določen čas, saj zakonodaja omogoča odpoved samo v primeru sklenitve pogodbe za nedoločen čas.

Komisija za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi naj izda odločbo, ki ima pravni učinek ter poleg uvoda, naziva, izreka, obrazložitve vsebuje tudi pravni pouk. Mnenje medicine dela mora biti odločilno, komisija naj bo le nadzorni organ.

11. Regres za letni dopust naj v času bolniške odsotnosti in starševskega dopusta bremeni institucijo, ki v tem času izplačuje nadomestilo plače delavcu

REDAKCIJSKI POPRAVKI:

– Popravek dikcije minimalnega odpovednega roka pri odpovedi pogodbe o zaposlitvi zaradi neuspešno opravljenega poskusnega dela

ZDR-1 v 94. členu določa, da je odpovedni rok v primeru odpovedi pogodbe o zaposlitvi v času poskusnega dela s strani delavca ali delodajalca zaradi neuspešno opravljenega poskusnega dela sedem dni. Zaradi nejasnosti, koliko je odpovedni rok v primeru odpovedi pogodbe o zaposlitvi po poteku poskusnega dela predlagamo črtanje besedne zveze »v času poskusnega dela«.

– Delavcem, ki so ob poteku odpovednega roka odsotni z dela zaradi bolezni, naj delovno razmerje, v primeru odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz poslovnega razloga ali razloga nesposobnosti, preneha zadnji dan odsotnosti z dela zaradi začasne nezmožnosti za delo zaradi bolezni ali poškodbe

Po sedanjí ureditvi navedenim delavcem preneha delovno razmerje z dnem, ko se delavce vrne na delo oziroma bi se moral vrniti na delo, kar v praksi pomeni, da se mora delavec po izteku odsotnosti zaradi bolezni ali poškodbe, če se odsotnost izteče pred iztekom objektivnega roka šestih mesecev, za en dan vrniti na delo, s potekom tega dne pa delovno razmerje preneha. Tovrstna ureditev v praksi povzroča težave delavcem in delodajalcem v smislu same organizacije dela in tudi pri odjavi delavca iz socialnih zavarovanj.

– Jasneje določiti, ali so noseča delavka ali delavka, ki doji otroka do enega leta starosti ter starši, v času, ko izrabljajo starševski dopust v strnjenem nizu v obliki polne odsotnosti z dela in še en mesec po izrabi tega dopusta, v primeru odpovedi pogodbe o zaposlitvi zaradi neuspešno opravljenega poskusnega dela, varovana kategorija

– Določiti, da izvršitev disciplinske sankcije zastara v 30 dneh po poteku roka za uveljavitev sodnega varstva zoper odločitev delodajalca glede disciplinske sankcije

Po sedanjí ureditvi izvršitev disciplinske sankcije zastara v 30 dneh po vročitvi odločitve o disciplinski odgovornosti.

Tako bo predlagana sprememba zastaralnega roka za izvršitev disciplinske sankcije delodajalcem omogočila poplačilo denarne kazni v izvršilnem postopku tudi v primeru, ko delavec ne bo uveljavljal sodnega varstva glede odločitve o disciplinski odgovornosti.

– Popravek določbe tako, da delavcu pripada dodatek za delo na praznike, ki so dela prosti dnevi

Po trenutni ureditvi, bi delavcem pripadal tudi dodatek za delo na praznik, ki ni dela prost dan.

12. Sprememba Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanju na črno

Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanju na črno bistveno preširoko dovoljuje aktivnosti gospodinjev (sosedska pomoč, sorodstvena pomoč, prostovoljno delo), v sklopu katerih se skriva precejšen obseg sive ekonomije.

Delo na črno se v veliko primerih izvaja v zasebnih prostorih, domovih, garažah, npr. frizerska, kozmetična dejavnost (zlasti manikura, pedikura in ličenje). Poslovni subjekt, ki ima na primer registrirano kozmetično dejavnost plačuje vse dajatve, prispevke, je podvržen

pregledu zdravstvene inšpekcije (izpolnjevati mora vse zahteve v skladu s Pravilnikom o minimalnih sanitarno zdravstvenih pogojih za opravljanje dejavnosti higienske nege in drugih podobnih dejavnosti – sterilizacijski načrt, obvestila o zdravstvenih tveganjih in omejitvah ipd.) in pregledu inšpekcij; skratka deluje popolnoma legalno. Medtem ko subjektu, ki opravlja dejavnost kar doma, v zasebnih prostorih, ne izdaja računov, ne plačuje dajatev, ni potrebno izpolnjevati strogih zahtev glede sterilizacije.

Predlagamo poostren inšpekcijski nadzor nad izvajanjem dela in zaposlovanja na črno, predvsem je potrebno kontrolirati izvajanje del ob vikendih in v popoldanskem času ter t.i. gradnjo v lastni režiji. Večino dela na črno v gradbeništvu se izvede med vikendi, prazniki in v popoldanskem času, zato potrebno ustrezno prilagoditi tudi delo inšpektorjev. Gradnja v lastni režiji pa je prava zaslomba za izvajanje dela na črno.

Pri delu na črno veliko pripomorejo trgovine bodisi z gradbenim materialom ali z deli in opremo za vozila, ki šušmarjem (na gotovino) dajejo enormno visoke popuste – večje kot legalno registriranim podjetnikom. Inšpektorji bi lahko v trgovinah to preverjali in tudi po količinah in vrstah materiala ter pogostosti nakupov ter zlahka ugotovili, kdaj gre za prodajo šušmarjem. Trgovci, ki nimajo razpisanega popusta, npr. 30 %, ne bi smeli prodajati s takšnim popustom, če nimajo sklenjene pogodbe, v kateri so predvideni rabati.

Dobavitelji – trgovci nudijo končnim porabnikom naprave, ki so zdravju, premoženju in okolju nevarne, brez montaže. Ti proizvodi naj bi se končnemu uporabniku prodajali zgolj samo v kompletu z dobavo in montažo. Ker je potrebno upoštevati vidik, da je ogrevalna naprava, »split« klimatska naprava ipd. le del nekega celotnega sistema in kot taka brez povezave z ostalimi segmenti sistema ni samostojen proizvod. Če jo vgradi nepooblaščen oseba lahko predstavlja veliko nevarnost za življenje in okolje. Podjetja, ki to vgrajujejo-montirajo, morajo imeti pridobljena obrtna dovoljenja in opravljene ustrezne specialne izpite. Po drugi strani pa lahko vsaka fizična oseba te naprave kupi in vgradi v lastni režiji brez strokovne vgradnje. Tu se pojavi tudi vprašanje neenakosti pred zakonom, za določeno skupino veljajo strogi pogoji za opravljanje dejavnosti, druga skupina pa to lahko opravi brez odgovornosti do okolja, zdravja in države.

Zavarovalnice izplačujejo odškodninske zahtevke za škode povzročene zaradi malomarnosti in dela šušmarjev in ne ugotavljajo krivde in da obdržijo stranko in »dobro ime« izplačajo odškodnino. S tem podpirajo delo na črno in ogrožajo zdravje, varnost in življenje prebivalcev. Škode upravičencem se izplačujejo brez računa za popravilo, zgolj na podlagi ponudb izvajalcev, ki niso šle v realizacijo, kar je nesprejemljivo. Primer: šušmar vgradi peč na drva, ki zaradi nepravilne vgradnje eksplodira.

Nelojalna konkurenca in delo na črno, na področju gostinstva izpodriva tiste, ki legalno opravljajo dejavnost. Vse več je posameznikov, ki niso ustrezno registrirani in opravljajo različne dejavnosti, cateringa, razne poroke in druge gostinske storitve. Pri tem je potrebno

izpostaviti problem nadzora raznih piknik prostorov, porok pod kozolci, raznih društev in šol, ki opravljajo gostinske storitve. Potreben je tudi ustrezen nadzor prodajnih avtomatov za prigrizke in napitke.

Tudi v fotografski dejavnosti je vedno več oseb, ki opravljajo dejavnost fotografiranja in niso registrirani, kar predstavlja veliko nelojalno konkurenco (cenejše storitve). Zato še vedno menimo, da mora biti kazen za šušmarja izenačena s subjekti, ki so registrirani, globe za omogočanje dela na črno so še vedno različne.

Predvsem je problem na terenu, saj tako imenovani »fotografi«, ki ne izdajajo računov, svoje fotografske storitve oglašujejo preko spleta in Facebooka, fotografirajo poroke na terenu ob sobotah, brez ustrezne registracije kot to določa zakonodaja.

Nelojalna konkurenca in delo na črno na področju popravil in vzdrževanja vozil prisiljuje tiste, ki legalno opravljajo dejavnost, da se odločajo za deregistracijo dejavnosti, hkrati pa dejavnost opravljajo še naprej. Sekcija avtoserviserjev opozarja, da je nelegalno opravljanje dejavnosti pred tremi leti dosegalo 30 % vseh opravljenih storitev vzdrževanja vozil, ker pa sprejeti ukrepi niso dovolj učinkoviti, delo na črno predstavlja danes že skoraj 40 % vseh storitev v dejavnosti. Zelo podobna je situacija tudi na področju slikopleskarstva in fasaderstva.

Predlogi OZS za zmanjšanje obsega sive ekonomije so:

- **sosedska in sorodstvena pomoč** se ne sme opravljati na vseh tistih področjih, ki so nevarna za zdravje in premoženje oseb, in ima negativne vplive na okolje. Izkušnje kažejo, da se veliko dela na črno skriva pod institutom sosedstva pomoči in se na ta način tudi uspešno izogiba kakršnemukoli nadzoru;
- **prostovoljsko delo**, ki je v celoti izvzeto iz določb tega zakona je po naši oceni neprimerno, saj se prav v tej obliki omogoča vrsto aktivnosti, ki pomenijo za posameznike pridobitev materialnih koristi (kadar nastane vzajemnost prostovoljne pomoči med dvema ali več osebami). Zato predlagamo, da se prostovoljsko delo posebej prouči in ustrezno omeji oziroma izvzame kot izjema;
- ker vrste **osebnega dopolnilnega dela** niso določene z zakonom, temveč v podzakonskem aktu, predlagamo, da se že v zakonu zapiše splošna napotilna norma v smeri, da se dopusti opravljati le tista dela, ki praviloma zaradi ekonomike niso zanimiva za opravljanje kot redna dejavnost;
- **omogočanje dela na črno**: da se v definicijo vključi tudi zaposlovanje na črno, saj se v praksi pogosto dogaja, da naročniki vedo, da pravne osebe in samostojni podjetniki izvajajo nekatera dela (storitve) s pomočjo delavcev zaposlenih na črno, a kot naročniki niso sankcionirani, saj zanje v teh primerih (čeprav vedo ali so bili opozorjeni, da izvajalci zaposlujejo na črno) sankcij ni;
- **kazen za posameznika (šušmarja) in posameznika, ki naroči ali oglašuje delo na črno** mora biti izenačena s subjekti, ki so registrirani za opravljanje pridobitnih dejavnosti, saj je

pridobljena materialna korist identična v obeh primerih. Prav tako naj bodo izenačene kazni za izvajalca in naročnika dela na črno. Posebej ostro je potrebno sankcionirati povratnike.

Ukrep: Sprememba Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno

13. Iz dela in zaposlovanja na črno naj se izvzame tudi opravljanje brezplačnega dela sorodnikov v ravni vrsti (otroci, vnuki, pravnuki) v obrtnih dejavnostih

Za nekatere obrtne dejavnosti (na primer urarstvo) je nujno potrebno, da se začnejo znanje in spretnosti pridobivati v najzgodnejšem življenjskem obdobju. Prisotnost otrok v obrtnih delavnicah njihovih staršev oziroma starih staršev ne bi smela biti nelegalna. Obrt je namreč način življenja in domača obrt tudi način preživetja. Tako bi se moralo v splošnem podpirati zgodnje učenje obrti in prenos znanja starejših generacij na mlajše, da se lahko zagotovi kvaliteto in kontinuirano znanje znotraj družinskih obrti. Za veliko obrti je ključnega pomena zgodnje učenje fine motorike in stalno opazovanje obrtnikov pri njihovem delu, torej stalna prisotnost mlajših generacij na delovnih mestih njihovih sorodnikov. Obrt je način življenja, ki se ga moraš začeti učiti že v zgodnjem otroštvu. Pri družinski obrti in podjetništvu gre za tako specifična primera, da zahtevata specifično obravnavo.

Cilj dopolnitve zakona je družinsko obrt, zlasti z vidika njenega učenja, določiti kot izjemo od dela in zaposlovanja na črno.

Ukrep: Sprememba Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno

14. Odprava previsokih glob, ki niso sorazmerne s prekrškom ter višje kazni za opravljanje neregistriranega dela

Nekatere globe so občutno previsoke in niso sorazmerne s prekrškom. Zasebniki, kot dohodninski zavezanci, prosto razpolagajo z gotovino in jo lahko prenašajo iz blagajne v gospodinjstvo. Ob inšpekcijskih nadzorih se npr. gostincem zasebnikom izrekajo kazni za davčni prekršek, če stanje v blagajni ni skladno z izdanimi računi. Naše mnenje je, da pravne podlage za takšno ravnanje ni, saj obstoječa zakonodaja zasebnikom ne nalaga obveznost vodenja blagajniškega poslovanja. Ugotovljena razlika je lahko podlaga za izrek kazni, če to izvira iz neevidentiranega prometa.

Na drugi strani se ugotovljeni prekrški za opravljanje dela brez registrirane dejavnosti kaznujejo kot fizične osebe, kjer so globe bistveno nižje, namesto da bi se pri tem izrekalo višje globe, saj gre dejansko za opravljanje sive ekonomije in izogibanje plačevanja vseh dajatev in prispevkov.

Inšpekcija mora v postopkih najprej izdajati opozorila in napotila delodajalcem kako odpraviti pomanjkljivosti, ki bi lahko predstavljale kršitev in ureditvene odločbe ter kot zadnje sredstvo izreči globo.

Nujno je potrebno tudi zmanjšanje kazni, saj so nesorazmerne s prekrški. Navajamo nekaj primerov:

- 2.000-25.000 evrov (s.p.), 50.000 evrov (pravna oseba) oziroma 75.000 evrov (srednja, velika podjetja) če ni obešenega obvestila, da je treba izdati in vzeti račun;
- 1.500-25.000 evrov (s.p.) oziroma 75.000 evrov (srednja, velika podjetja), če številka računa ni sestavljena v predpisani obliki;
- 3.000-50.000 evrov (s.p.), 75.000 evrov (pravna oseba) oziroma 125.000 evrov (srednja, velika podjetja), če na računu ni oznake blagajnika;
- 1.300-20.000 evrov znaša kazen, če podjetje ne usposobi vsakega delavca (začasnega ali rednega) o varstvu pri delu;
- 2.000-40.000 evrov, če podjetje ne predloži zapisnika o posvetovanju z delavci v izjavi o varnosti k oceni tveganja;
- 1.200-40.000 evrov, če ni objavljeno obvestilo o obratovalnem času na vhod;
- 4.100-25.000 evrov, če podjetje v program za prijavo gostov ne vpiše popolnoma identičnih podatkov (ne zapiše šumnikov);
- 5.000-15.000 evrov, če kot izvirni povzročitelj odpadkov ne hrani evidence o nastajanju odpadkov in ravnanju z njimi za posamezno koledarsko leto vsaj tri leta.

Smiselno je pri kaznih upoštevati status manjših delodajalcev in zanje uvesti nižje kazni.

ZDRAVSTVENI SISTEM

15. Zahteve za spremembo Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju

– **Breme nadomestil v času bolniškega staleža mora preiti z delodajalca na Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) po 20 koledarskih dneh**

Obdobje po zdajšnji zakonski ureditvi, ko gredo nadomestila v breme delodajalca je 30 delovnih dni, kar je absolutno predolgo, zato zahtevamo, da se skrajša na največ 20 koledarskih dni. Smiselno enako naj velja tudi za samozaposlene osebe in družbenike, ki so hkrati poslovodne osebe in so zavarovani na tej podlagi (šifra zavarovanja 040). Da bi takšna sprememba imela tudi praktično vrednost, se mora istočasno spremeniti tudi Zakon o delovnih razmerjih (ZDR-1), ki v sedaj veljavnem 3. odstavku 137. člena določa, da delodajalec izplačuje nadomestilo plače iz lastnih sredstev v primerih nezmožnosti delavca za delo zaradi njegove bolezni ali poškodbe, ki ni povezana z delom, in sicer do 30 delovnih dni za posamezno odsotnost z dela, vendar največ za 120 delovnih dni v koledarskem letu.

– **Predlagamo uvedbo t.i. enega »čakalnega dneva«, ko bolniški stalež bremeni zavarovancega samega**

– **Določena naj bo pravica delodajalca o pridobitvi bolniškega reda od zdravnika delavca**
Nedvoumno in eksplicitno naj bo v zakonu določena pravica delodajalca, da lahko od izbranega delavčevega osebnega zdravnika zahteva podatke o zdravstvenih omejitvah delavca in navodilih osebnega zdravnika, ki jih je dal delavcu v času začasne zadržanosti z dela zaradi bolezni ali poškodbe.

– **Okrepi naj se nadzor v času bolniškega staleža**

Okrepi naj se laični in strokovni nadzor ter sankcionirajo kršitve v času bolniškega staleža, in sicer tako, da zavarovanec izgubi pravico do prejemanja nadomestila plače. Večji pomen mora tudi v času bolniškega staleža dobiti pooblaščen zdravnik medicine dela, ki mora sodelovati z delodajalcem in osebnim zdravnikom delavca.

– **Osnovni zdravniški pregledi, ki so obvezni po zakonu, naj bodo iz medicine dela preneseni v področje rednih zdravstvenih storitev za zavarovane osebe**

Zdravniški pregledi medicine dela pa se ohranijo za posebne preglede na podlagi zahtev in potreb delodajalcev.

– **Prispevek za poškodbe pri delu naj se nameni tudi za promocijo zdravja in varstvo pri delu**

Delodajalci vplačujejo prispevek za poškodbe pri delu v višini 0,53 odstotkov od bruto plače delavcev. Ta prispevek je potrebno obravnavati v povezavi z regresnimi zahtevki. Primaren namen tega prispevka je za kritje poškodb pri delu in poklicnih bolezni, del pa se naj porabi za promocijo zdravja in varstva pri delu, ki je obveza Zakona o varnosti in zdravju pri delu.

– **ZZZS naj izplačuje denarno nadomestilo neposredno zavarovancu**

Predlagamo, da ZZZS izplača denarno nadomestilo, ki gre v breme zavoda, neposredno zavarovancu.

– **Uzakonitev odloga ter obročnega plačila prispevkov za zdravstveno zavarovanje**

Uzakoniti je potrebno odlog ter obročno odplačevanje prispevkov za zdravstveno zavarovanje, saj takojšnje plačilo prispevkov za marsikateri subjekt lahko pomeni stečaj podjetja.

– **Ureditev poklicnih bolezni v povezavi s celovito prenovo zdravstvenega sistema**

Predlagamo, da se najprej sprejme in uredi področje zdravstvene in pokojninske zakonodaje (predvsem Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju in Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju), ki bo zagotovilo ustrezne varovalke za preprečitev potencialnih zlorab in nedokazanih odškodninskih zahtevkov do delodajalcev, ki bi lahko nastale zaradi pravilnika o poklicnih boleznih.

16. Drugačna ureditev regresnih zahtevkov zavodov do delodajalcev v primeru nesreče pri delu

Iz 87. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ) ter 191. do 193. člena ZPIZ-2 izhaja, da imata ZZS ter ZPIZ, pravico od delodajalca zahtevati povrnitev stroškov zdravljenja in drugo povzročeno škodo, če je le-ta posledica delavčeve poškodbe pri delu, bolezni oziroma invalidnosti ali celo smrti in je nastala, ker niso bili izvedeni ustrezni higiensko-sanitarni ukrepi, ukrepi varstva pri delu ali drugi ukrepi, predpisani ali odrejeni za varnost ljudi.

Predlagamo, da se iz zgoraj citiranih zakonov določbe o povračilu škode črtajo oziroma bistveno spremenijo in gredo rešitve v smer omejitve delodajalčeve odgovornosti iz naklepa in hude malomarnosti, kot tudi siceršnjega limitiranja višine regresnih zahtevkov. Iz tega razloga predlagamo naslednje alternativne rešitve:

1. Odškodninska odgovornost delodajalcev v primeru regresnih zahtevkov zavodov naj bo izključena, če je do škodnega dogodka prišlo zaradi lažje malomarnosti delodajalca. V ta namen bi se morala ustrezno spremeniti Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju ter Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

2. Odškodninska odgovornost delodajalcev mora biti limitirana, če je škodni dogodek posledica malomarnosti.

Obrazložitev k 1. in 2. varianti:

- regresni zahtevki ZZS ali ZPIZ iz naslova škode zaradi prometnih nesreč se naslovi zavarovalnici pri kateri ima povzročitelj zavarovano avtomobilsko odgovornost – 18. člen Zakona o obveznih zavarovanjih v prometu, ZOZP-UPB3 (Uradni list RS, št. 93/2007);
- komercialne zavarovalnice imajo limitirano višino regresnih zahtevkov (12.000 EUR), če gre za škodo, ki izvira iz prometnih nesreč – 7. člen Zakona o obveznih zavarovanjih v prometu,), četudi je povzročitelj škode alkoholizirana oseba;
- regresni zahtevki so limitirani tudi po ZPIZ-2 (190. člena zakona), če je povzročitelj škode fizična oseba. Ni videti utemeljenih razlogov, da se tudi za podjetja ne uporabi ta ureditev, upošteva naj se ekonomska moč povzročitelja škode in ne zgolj status;
- neenako obravnavanje posameznih povzročiteljev škode – podjetnik vs fizične osebe (regresni zahtevki niso predvideni pri adrenalinskih športih, škodah zaradi prekrška, pijanih voznikih ipd.);
- ustrezna zakonodaja je potrebna za boljše poslovno okolje in dvig konkurenčnosti.

3. Regresni zahtevki ZZS naj se krijejo iz naslova posebnega prispevka za poškodbe pri delu, ki se mesečno plačuje v višini 0,53 % od plače oziroma zavarovalne osnove.

4. Zakonsko predpisati obvezno zavarovanje za kritje regresnih zahtevkov, toda v okviru obstoječih prispevnih stopenj, brez dodatnih stroškovnih obremenitev gospodarstva.

5. V zakonodajo (zakon ali podzakonski akt) je potrebno umestiti določbo, ki bo nedvoumno določala zahteve, ki jih mora izpolniti delodajalec, da delodajalec ne bo v dvomu ali je izvedel vse potrebne ukrepe za zagotovitev varnega in zdravega dela. Delodajalcem je potrebno dati navodila oziroma orodje, s katerim mu bo omogočeno izvajati zakonske zahteve s področja varstva in zdravja pri delu. Posebej mora biti opredeljeno tudi delodajalčevo izvajanje nadzora nad ukrepi za varno in zdravo delo. »Orodje« mora delodajalcu omogočiti, da bo lahko izvajal nadzor v praksi in dokazal, da je naredil vse za izvajanje ukrepov ter hkratno zavezo delavca k spoštovanju in izvedbi s strani delodajalca naloženih ukrepov za varno in zdravo delo.

– Uskladitev kategorij in prednostnega vrstnega reda zavarovancev v vseh zakonih

Nujno je potrebno uskladiti statute oziroma kategorije zavarovancev v vseh štirih sistemskih zakonih (Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih, Zakon o urejanju trga dela), prav tako je nujno v vseh teh štirih zakonih uskladiti prednostni vrstni red zavarovanj.

17. Zaposlovanje in ukrepi aktivne politike zaposlovanja

– Zahtevamo hitro postopanje Zavoda RS za zaposlovanje pri vključevanju brezposelnih oseb na trg dela in več aktivnosti, namenjenih delodajalcem

Delodajalci imajo še vedno težave pri pridobivanju ustrezno kvalificiranih in usposobljenih delavcev ter njihovem hitrem vključevanju v delovni proces. Delodajalci se morajo hitro odzivati na spremembe na trgu in temu mora slediti tudi politika zaposlovanja.

– Vključitev ukrepov za hitrejšo prilagoditev brezposelnih za trg dela

Strukturno neskladje med prijavljenimi brezposelnimi osebami pri Zavodu RS za zaposlovanje in potrebami delodajalcev se še povečuje. Delodajalci imajo vse več potreb po delavcih z digitalnimi veščinami, saj digitalizacija nezadržno prihaja v obrtno dejavnost. Med brezposelnimi osebami je vse večji delež starejših in nižje kvalificiranih brezposelnih oseb, zato je potrebno pripraviti in v katalog ukrepov aktivne politike zaposlovanja vključiti nove ukrepe, ki bi pomagali k hitri prilagoditvi nezaposlenih na potrebe trga dela.

Število registriranih brezposelnih na Zavodu RS za zaposlovanje je veliko tudi med gostinskimi poklici, žal pa kljub temu delodajalci ne morejo zaposliti kuharjev in natakarjev z ustreznimi izkušnjami. Sekcija za gostinstvo in turizem pri OZS že vrsto let opozarja na pomanjkanje ustreznega gostinskega kadra v Sloveniji, zato predlaga, da se v Odredbo o določitvi poklicev, v katerih zaposlitev tujca ni vezana na trg dela umesti tudi natakar.

Zaradi navedenih razlogov vztrajamo, da Javni štipendijski, razvojni, invalidski in prežिवninski sklad Republike Slovenije gostinske poklice ponovno umesti na seznam v razpis za dodelitev deficitarnih štipendij.

– Postopke zaposlovanja preko ukrepov zavoda je potrebno poenostaviti in v sodelovanju z zbornicami in delodajalskimi združenji, delodajalcem nuditi pomoč pri prijavi

Pisarne za delodajalce so vzpostavljene na vseh območnih službah Zavoda RS za zaposlovanje in so dobrodošla in zelo dobra pomoč delodajalcem. Delo pisarn za delodajalce je potrebno še bolj približati mikro in malim delodajalcem, saj ravno ti delodajalci ponavadi nimajo lastnih kadrovske sodelavcev. Delo pisarn za delodajalce mora temeljiti na tesnem kontaktu delodajalca in svetovalca na zavodu, ki bo, na željo delodajalca, skupaj z njim pripravil izbor kandidatov, načrt zaposlovanja in izvedel zaposlitev. Tako bo izbor delavca hitrejši in učinkovitejši, saj bo zaradi jasno izraženih in upoštevanih potreb delodajalca cilj zaposlitve brezposelne osebe hitrejši in lažje dosegljiv.

– Prilagoditev programa praktičnega usposabljanja na delovnem mestu obrtnikom

Program praktičnega usposabljanja na delovnem mestu se je izkazal kot učinkovit ukrep, ki je omogočil nove zaposlitve. Ukrep in postopek je potrebno prilagoditi obrtnikom in podjetnikom, prijave na javno povabilo pa poenostaviti in nuditi obrtnikom in podjetnikom pomoč pri oddaji vloge na javno povabilo.

– Ukrepi APZ za mlade s srednjo strokovno ali visokošolsko izobrazbo ob prvi zaposlitvi

Kljub upadanju mladih brezposelnih med 20 in 30 letom je potrebno v ukrepe aktivne politike zaposlovanja umestiti aktivnosti, ki bodo zajele mlade, ki so končali srednje strokovno izobraževanje ali pridobili visokošolsko izobrazbo in delodajalci ugotavljajo, da jim le to ni dalo znanj, ki bi omogočala takojšen učinkovit nastop dela v obrti in podjetništvu. Na podlagi izkušenj ocenjujemo, da je obdobje, ko ga mora delodajalec dodatno usposablјati, da lahko mladi v prvi zaposlitvi, po novo pridobljeni izobrazbi, dosega predvidene delovne rezultate, traja od treh do šest mesecev. Delodajalcem z novo zaposlenimi, ki ne dosegajo pričakovanih rezultatov in jih je potrebno dodatno usposobiti, nastajajo stroški, zato bi moral ukrep aktivne politike zaposlovanja tako zaposlitev subvencionirati.

– Nabor nacionalnih poklicnih kvalifikacij mora biti močnejše povezan s potrebami trga dela

Digitalizacija je prisotna že skoraj v vseh dejavnostih in digitalne veščine je potrebno vključiti v pripravo in kreiranje NPK. V postopek kreiranja NPK in nabora znanj in kompetenc, ki so potrebne za posamezen NPK je potrebno vključiti obrtnike in podjetnike. Postopek verifikacije novih nacionalnih poklicnih kvalifikacij, povezanih s potrebami trga dela, mora biti hitrejši.

– Odprava ovir pri prenosu pravic iz ukrepov APZ v primeru prenosa dejavnosti na pravnega naslednika

Vse več je prenosov podjetij na naslednjo generacijo. Odpraviti je potrebno ovire pri prenosu pravic iz ukrepov aktivne politike zaposlovanja v primerih prenosa dejavnosti na pravnega naslednika in tako zagotoviti nemoteno in celovito realizacijo subvencije za zaposlitev delavca, upoštevajoč pri tem kontinuiteto, ki velja na davčnem in delovnopravnem področju.

– Začasna prijava delavca na ZRSZ s pravico do denarnega nadomestila

Predlagamo uvedbo možnosti, po kateri bi delodajalci za zaposlene v dejavnostih, ki so sezonskega značaja, lahko letno, do štiri mesece začasno prijavi delavce na Zavod RS za zaposlovanje, s pravico do denarnega nadomestila (takšen način poznajo v Avstriji). Po poteku tega obdobja pa bi delavce ponovno zaposlili. Smatramo, da s takim ukrepom ne bi bistveno povečali števila brezposelnih oseb, bi pa se zmanjšal pritisk na različne druge oblike dela.

– Ustanovitev fundacije za izboljšanje zaposlitvenih možnosti

Socialnim partnerjem, združenjem delodajalcev, zbornicam in sindikatom ZUTD omogoča ustanovitev fundacij za izboljšanje zaposlitvenih možnosti. Fundacije so namenjene izboljšanju zaposlitvenih možnosti zaposlenih in s tem preprečitvi prehoda v brezposelnost, delodajalcu pa omogočajo kvalitetno in razmeram primerno usposobljene delavce. Glede na hitro spreminjajoče stanje na trgu dela, starostno strukturo zaposlenih, digitalizacijo bo potrebno ustanoviti in usposobiti fundacije za delovanje.

Ocenjujemo pa, da brez tesnega sodelovanja in pomoči ministrstva, pristojnega za delo, ciljev, ki jih ima fundacija ne bo mogoče doseči. Vlogo ministrstva vidimo predvsem pri pripravi podlag za ustanovitev fundacij in podlag za sodelovanje z Zavodom RS za zaposlovanje, ki pripravlja predlog programa aktivne politike zaposlovanja, v katerem tudi predlaga višino sredstev za posamezno področje in aktivnost.

18. Socialna varnost za vse kategorije zavarovancev

Pri uveljavljanju določenih socialnih pravic so samostojni podjetniki še vedno v neenakopravnem položaju, čeprav plačujejo namenske prispevke za socialno varnost na načeloma na enak način in po enakih prispevnih stopnjah, kot ostale kategorije zavarovancev.

Predpisi, na podlagi katerih se uveljavlja socialna varnost, tako zaposlenih kot tudi tistih, ki so zavarovani na podlagi opravljanja dejavnosti ali kaki drugi podlagi, naj upoštevajo specifično posameznih kategorij zavarovancev, toda osnovna rešitev mora zagotavljati socialno varnost vsem zavarovancem, ne glede na to, ali so zavarovani iz naslova delovnega razmerja,

iz naslova opravljanja dejavnosti ali kako drugače. Ravno z namenom uveljavljanja določenih socialnih pravic ob nastopu dogodka za katerega so zavarovani, zavarovanci namreč plačujejo namenske prispevke, ki imajo obligatoren in ne prostovoljen značaj.

V zadnjih letih so pristojni le prisluhnili pobudam in predlogom OZS, da je potrebno smiselno enako urediti pravice za vse zavarovance. Med pozitivnimi tovrstnimi normativnimi spremembami kaže izpostaviti:

- da podjetnica, ki je zavarovana kot s.p. v času starševstva lahko uveljavi pravico do dela s polovičnim delovnim časom,
- s.p. se od leta 2013 lahko delno upokoji,
- s.p. se lahko umakne iz trga dela z namenom uveljavitve statusa družinskega pomočnika,
- za s.p. velja po novem ustrezna denarna odmera za dan, ko prostovoljno daruje kri,
- pri s.p. po novem velja, da v primeru recidiva, ki je opredeljen v 137. členu ZDR-1, prevzame finančno breme ZZS.

Kljub navedenim zakonskim izboljšavam, pa vendarle ostaja še nekaj problemov in primerov neenakosti zavarovancev kot sledi v nadaljevanju:

– V času bolniškega staleža nosilca samostojne dejavnosti mora biti zavarovalna osnova nižja

Nujno je potrebno ponovno uvesti rešitev na področju obračunavanja prispevkov za socialno varnost nosilcev samostojne dejavnosti, ki se nanaša na osnovo za obračun teh prispevkov v času njihove bolniške odsotnosti, ki traja do 30 delovnih dni.

V preteklosti je že bila uzakonjena in nato ukinjena rešitev, da se prispevki za socialno varnost v času bolniške odsotnosti do 30 delovnih dni, ki bremenijo nosilca dejavnosti, obračunajo od zavarovalne osnove, ki je skladno z vrsto bolniške odsotnosti in njene dolžine nižja za določen odstotek. Rešitev je bila izenačena z načinom, ki še danes velja za zaposlene v delovnem razmerju (80 %).

Nezaslišano je, da mora nosilec samostojne dejavnosti v času svoje bolniške odsotnosti obračunavati prispevke od polne, 100 % zavarovalne osnove. Če bi bil kot lastnik družbe v delovnem razmerju v svoji družbi, bi bili v času njegove bolniške odsotnosti njegovi prispevki za socialno varnost obračunani od osnove, ki bi bila nižja za določen odstotek odbitka.

Sedanja ureditev, na podlagi katere je nosilec samostojne dejavnosti dolžan v času bolniške odsotnosti do 30 delovnih dni v svoje breme, plačevati celotne prispevke za socialno varnost od osnove, ki bi jo dosegel, če bi delal, je tudi protiustavna, saj ni utemeljenih razlogov za različno obravnavo obeh skupin zavezancev. Zahtevamo, da se odbitek od osnove za obračun prispevkov za socialno varnost v času bolniške odsotnosti, ki bremeni nosilca dejavnosti, izenači z načinom obračuna teh prispevkov pri zaposlenih v prvih 30 delovnih dneh njihove odsotnosti z dela, ki je odvisna od razloga za bolniško odsotnost (pri bolezni ali poškodbi izven dela je 80 %).

Breme nadomestil v času bolniškega staleža za samozaposlene in za družbenike, ki so hkrati poslovodne osebe in zavarovane na tej podlagi, mora ZZS prevzeti po 20 koledarskih dneh.

– Delna oprostitvev plačila prispevkov delodajalcev iz 156. člena ZPIZ-2 naj velja tudi za podjetnike, ki so vključeni v socialna zavarovanja po 15. členu ZPIZ-2 iz naslova opravljanja pridobitne dejavnosti kot samozaposlene osebe oz. kot družbeniki & poslovodne osebe po 16. členu ZPIZ-2

Po določbi 156. člena ZPIZ-2, ki je sicer zaradi Zakona o interventnem ukrepu na področju trga dela (ZIUPTD-A) do konca leta 2019 zgolj »invalidna določba«, so delodajalci delno oproščeni plačila prispevkov delodajalca za starejše delavce in sicer v višini 30 % za zaposlene osebe, ki dopolnijo starost 60 let in v višini 50 % za tiste, ki izpolnijo starostni pogoj za predčasno upokožitev.

Takšne delne oprostitve plačila prispevkov bi morali biti oproščeni tudi s.p.-ji, torej samozaposlene osebe iz 15. člena ZPIZ-2, ki samostojno opravljajo pridobitno ali drugo dovoljeno dejavnost, v kolikor so stari 60 let oz. imajo izpolnjen starostni pogoj za predčasno upokožitev, kakor tudi družbeniki, ki so poslovodne osebe in obvezno zavarovani po 16. členu ZPIZ-2.

– Ugodnosti iz interventnega zakona naj bodo namenjene tudi dolgotrajno brezposelnim starejšim osebam, ki začnejo opravljati samostojno dejavnost (s.p., d.o.o.)

Konec leta 2017 je parlament sprejel novelo Zakona o interventnem ukrepu na področju trga dela (ZIUPTD-A), na podlagi katere bodo delodajalci pod določenimi pogoji, tudi v letih 2018 in 2019 oproščeni plačila prispevkov delodajalcev v primeru zaposlitve osebe, starejše od 55 let. Na tej podlagi lahko delodajalec pri zaposlitvi brezposelne osebe starejše od 55 let, za maksimalno 24 mesecev njihove zaposlitve uveljavlja oprostitvev plačila prispevkov delodajalca.

Na OZS menimo, da bi se v tozadevni interventni zakon, ki omogoča oprostitvev plačila prispevkov delodajalca, vključili tudi osebe starejše od 55 let, ki so vsaj 6 mesecev brezposelne osebe, pa bi se v letih 2018-2019 odločile za samostojno dejavnost, bodisi kot s.p.-ji ali kot družbeniki, ki so poslovodne osebe, ko bi torej šlo za samozaposlitev in ne za zaposlitev.

POKOJNINSKI SISTEM

19. Zahteve za spremembo Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

– Polna pokojnina in nadaljevanje dejavnosti

Nesmiselno je postavljati zahtevo, da mora obrtnik oziroma podjetnik svojo dejavnost kot s.p. zapreti, če hoče uveljaviti polno pokojnino, kar je še posebej nepotrebno v kolikor ima zaposlene delavce, ki jim na ta način zagotavlja tudi socialno eksistenco in zanje odreja ustrezne prispevke v blagajne javnih zavodov.

Tako ministrstvo, pristojno za delo kot tudi druge institucije večkrat izpostavljajo in nagovarjajo starejše, da je treba ohraniti aktivnost v čim višji starosti. Zaželeno bi moralo biti, da se ta aktivnost pozna tudi v materialnem smislu.

Novela Zakona o urejanju trga dela je to omogočila upokojemcem, ki v odvisnem razmerju lahko brez škodljivega vpliva na pokojnino zaslužijo do 6.775,36 evrov. Podobno je brez škodljivega vpliva na pokojnino moč opravljati funkcijo prokurista ali direktorja na podlagi civilnopravne pogodbe o poslovanju in to ne glede na višino zneska (po starem ZPIZ-1 je veljala omejitev do minimalne plače), prav tako tudi intelektualci preko avtorskih pogodb lahko brez škodljivega vpliva na pokojnino prejemajo honorarje in to brez limita, podobno pa je tudi z zaslužki upokojemcev na podlagi podjetniških pogodb.

Večina zavarovancev namreč pokojnino razume kot pravico, ki jim pripada, ker so v ta namen 40 let plačevali namenske prispevke.

Glede na navedeno predlagamo pripravo takšne sistemske zakonske rešitve, ki bi vsem upokojenim obrtnikom, podjetnikom omogočila uživanje celotne pokojnine kljub temu, da ob tem še naprej opravljajo svojo samostojno dejavnost, iz naslova katere v izogib očitkom o nelojalni konkurenci plačujejo še naprej predpisane dajatve, tako davke kot prispevke.

Rezultat take rešitve bo več sredstev v proračunu, več davkov iz naslova dohodnine, DDV, več prispevkov za ZPIZ in ostale institucije, večja bo socialna varnost upokojemcev, večje bo njihovo zadovoljstvo, ko bodo videli, da lahko sami še vedno koristno in aktivno soustvarjajo tudi v starosti, manj bo sive ekonomije, in obratno.

Smiselno enako naj velja tudi za družbenike, ki so hkrati poslovodne osebe. Iskanje rešitve za ohranitev polne pokojnine na način, da družbenik postane prokurist, poslovodno funkcijo pa prenese na kako drugo osebo nima kake posebne dodane vrednosti, ampak predstavlja nepotrebno administrativno in finančno breme.

Četudi je novela ZPIZ-2B razširila institut delne upokojitve na način, da je možno uveljaviti tri četrtine pokojnine in plačevati iz naslova nadaljnjega opravljanja dejavnosti zgolj četrtino prispevkov, takšna zakonska rešitev ne zadovoljuje pričakovanj vseh naših članov, ki želijo imeti polno pokojnino. Vsekakor je nerazumljivo in družbeno škodljivo, da lahko uživa polno pokojnino tisti, ki popolnoma ničesar ne počne, ne pa tudi podjetnik, ki bi ob tem opravljal še legalno dejavnost in iz tega naslova plačeval še davke in prispevke, če ob tem zanemarimo tudi višje dajatve iz naslova komunalnih prispevkov. Zaradi tega je OZS pripravila zahtevo za oceno ustavnosti, ki so jo na Ustavno sodišče RS formalno vložili opozicijski poslanci in predstavnik narodne skupnosti.

– Odpis, odlog in obročno plačilo prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje

Skladno z odločbo Ustavnega sodišča RS, je ZPIZ-2 uzakonil ureditev, da ni več možen odpis ali delni odpis kot tudi ne odlog ali obročno plačilo prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Medtem, ko se z ukinitvijo možnosti odpisa načeloma strinjamo, smo še posebej slednji dve možnosti ocenjevali kot logični in ustrezni, saj sta marsikateremu gospodarskemu subjektu, ki se je znašel v začasni likvidnostni težavi, omogočili izhod iz zagate in rešitev pred propadom podjetja. Glede na to, da takšna nova ureditev ni prinesla pričakovanih rezultatov glede zvišanja odstotka pobranih prispevkov, se bomo zavzemali za preučitev možnosti ponovne uvedbe odloga in obročnega plačila prispevkov. Tudi plačilo z zamikom ali na obroke, pomeni korektno izpolnitev predpisanih obveznosti, saj se pri tem zaračunajo zakonite zamudne obresti in posledično de facto nihče ne bi bil oškodovan.

– Ustanovitev enotnega izvedenskega organa za delavce invalide

V primerih, ko je delavec v invalidskem postopku, naj se v sodelovanju z delodajalcem že v obravnavi pred invalidsko komisijo ZPIZ, v sestavo katere naj se vključi tudi predstavnik ZRSZ, ugotavlja možnost prerazporeditve delavca na drugo delovno mesto, upoštevajoč pri tem tako specifično delovnega procesa delodajalca kot tudi zdravstvene oziroma delovne omejitve delavca.

S tem bi odpadli dolgi postopki pred 5-člansko komisijo ministrstva, pristojnega za delo, ki podaja mnenje o dopustnosti odpovedi pogodbe o zaposlitvi invalidu, pri čemer to mnenje temelji ravno na ugotavljanju možnosti ali delodajalec odločbo ZPIZ o prerazporeditvi delavca na drugo delovno mesto sploh lahko realizira ali ne.

V praksi se v večini primerov, ki pridejo pred to komisijo ugotovi, da prerazporeditev delavca na drugo delovno mesto ni možna, zato se običajno tudi poda soglasje za odpoved pogodbe o zaposlitvi. To pomeni, da se posamezni postopek v primeru, ko pri delodajalcu ni ustreznega delovnega mesta za invalida, konča z nekajmesečno zamudo, ki pa finančno bremeni predvsem delodajalca.

Pristojna ministrstva naj pristopijo k pripravi zakonodaje, ki bo omogočila ustanovitev enotnega izvedenskega organa, ki bi posameznega zavarovanca obravnaval bodisi za potrebe ocenjevanja začasne, trajnejše ali trajne dela zmožnosti, tako za potrebe ZZSZ, ZRSZ kot tudi ZPIZ, saj bi se na ta način postopki izvajali bistveno bolj racionalno.

20. Sklad obrtnikov in podjetnikov

Državni zbor je sprejel Zakon o poračunavanju finančnih obveznosti RS iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (ZPFOPIZ-1), s katerim je praktično ukinil financiranje upokojenih članov Sklada obrtnikov in podjetnikov (SOP). S tem država ponovno uvaja krivično ureditev,

ker je breme financiranja preteklih obveznosti države prevaila na sedanje člane. Po mnenju OZS in SOP je to neustavno in zato bo SOP sprožil pobudo za presojo ustavnosti.

Ker so bili obrtniki izločeni iz državnega sistema, so ustanovili SOP in od leta 1956 do leta 1985 namesto države plačevali stroške pokojninskega in zdravstvenega zavarovanja. Namesto države, so aktivni člani plačevali stroške pokojninskega zavarovanja za upokojene člane. Da bi odpravila posledice pretekle krivičnosti, se je država leta 2000 obvezala refundirati pokojnine starejših upokojencev. Tako bi SOP imel dovolj sredstev, da bi tudi sedanji aktivni člani, na katere se je prenesel strošek financiranja namesto države, v prihodnosti dobili pokojnine, ustrezne premijam, ki so jih plačevali. Ker pa je država znižala obseg refundacije, SOP nima dovolj sredstev in bo moral, v kolikor ne uspe z ustavno pritožbo, znižati pokojnine. Poleg tega so državni organi po 20 letih začeli problematizirati izvajanje sedanjih pokojninskih zavarovanj SOP.

OZS meni, da je takšna politika neodgovorna, in poziva pristojno ministrstvo in vlado, da ponovno preučita problematiko SOP, zagotovita refundacijo pokojnin, kot je bila uzakonjena v starem ZPFOPIZ in omogočita preoblikovanje SOP v zavarovalnico.

Ukrep: Sprememba Zakona o poračunavanju finančnih obveznosti RS iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja

21. Spregled obvestilne dolžnosti delodajalca glede prijave zaposlenih invalidov v zavarovanje

Delodajalec, ki ima 20 ali več zaposlenih, je zavezanec h kvoti na podlagi Zakona o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (ZZRZI) in Uredbe o določitvi kvote za zaposlovanje invalidov, kar pomeni, da mora imeti določen odstotek zaposlenih invalidov, ki pa je odvisen od vrste dejavnosti, ki jo delodajalec opravlja. V kolikor kvote ne izpolnjuje, mora za vsakega manjkajočega invalida, v Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije, plačati prispevek za vzpodbujanje zaposlovanja invalidov v višini 70 odstotkov minimalne plače ali skleniti pogodbo o poslovnem sodelovanju z invalidskim podjetjem kot nadomestno izpolnitev kvote.

Upoštevajoč zakonsko terminologijo v 62. členu ZZRZI in 6. členu Uredbe o določitvi kvote za zaposlovanje invalidov, lahko delodajalec izpolni kvoto le s tistimi zaposlenimi invalidi, ki jih je prijavil v zavarovanje v skladu z Navodilom za izpolnjevanje obrazca prijave v zavarovanje za invalide. To pomeni, da delodajalci, četudi imajo dovolj zaposlenih invalidov, ne morejo uveljavljati njihovega vštevanja v zahtevano kvoto, če jih nimajo prijavljene na ZZS kot invalide v skladu z navodilom. Na ta način se takšni delodajalci obravnavajo in sankcionirajo na popolnoma enak način kot delodajalci, ki sploh nimajo zaposlenih invalidov, kar je popolnoma nesprejemljivo.

Spregled takšne formalne dolžnosti delodajalca, bi lahko predstavljal kvečjemu podlago za

izrek manjše globe, vsekakor pa delodajalca v takem primeru ne bi smeli obravnavati kot zavezanca, ki ni izpolnil kvote. V dobi informacijske tehnologije bi morale javne institucije kot npr. ZPIZ, ZZS, FURS in Sklad, z medsebojno izmenjavo informacij poskrbeti za pravilno in popolno ugotovitev dejanskega stanja in si po uradni dolžnosti izmenjevati relevantne podatke tudi o zaposlenih invalidih, delodajalca pa v smislu prijazne javne uprave pravočasno opozoriti na morebitne formalne spreglede.

22. Omejitev obveznosti zaposlovanja invalidov za nekatere dejavnosti

Predlagamo spremembo Uredbe o kvotnem zaposlovanju invalidov, da obligacija zaposlovanja invalidov ni predpisana za prevoznike in tiste dejavnosti, kjer invalidi glede na naravo dejavnosti ne morejo opravljati dela (vozniki, ipd.).

Predlagamo, da v določenih dejavnostih ne bi bilo potrebno zaposlovati invalidov ali plačevati prispevka, če tako delo zahteva popolnoma zdrave, mentalno in fizično sposobne ljudi, predvsem tudi zaradi varnosti tretjih oseb.

II. ČEZMEJNO IZVAJANJE STORITEV

Zahteve za spremembo zakonodaje na področju čezmejnega izvajanja storitev

23. Ukinitev vizumov za slovenska podjetja, ki zaposlujejo državljane tretjih držav

Pridobivanje vizumov predstavlja precejšnjo oviro pri izvajanju gradbenih projektov v Nemčiji in Avstriji; predvsem tam, kjer delodajalec zaposluje polovico slovenskih in skoraj toliko še tretjih državljanov. Ti postopki bi morali biti bolj olajšani vsaj za majhne delodajalce. Glede na to, da se morajo hitro odzvati na trgu so postopki pridobivanja vizumov prepočasni tako za Avstrijo in za Nemčijo, saj se morajo podjetniki prilagajati tržnim razmeram, v nasprotnem primeru izgubijo posel. To pa ima za posledico tudi odpuščanje delavcev.

Slovenska podjetja, ki opravljajo čezmejno storitev v Nemčiji in zaposlujejo državljane tretjih držav, imajo pravni status rezidenta za daljši čas (long-term residents EU) in morajo zanje pridobiti vizum za delo v Nemčiji, če delo poteka več kot tri mesece znotraj obdobja 12 mesecev. Zahtevamo, da zaposleni delavci tretjih držav, ki so zaposleni v slovenskem podjetju, ne bi več rabili vize »VANDER ELST« za Nemčijo in bi začeli z delom takoj, tako kot slovenski državljani (vsaj za majhne delodajalce).

S podobno problematiko se srečujejo tudi slovenska podjetja, ki zaposlujejo državljane tretjih držav in te napotujejo na delo v Avstrijo za več kot tri mesece. To je predvsem problem gradbenih podjetij, ki čezmejno izvajajo storitve. Čeprav so vizumi do 90 dni ukinjeni, se podjetja, ki opravljajo čezmejno dejavnost v Avstriji več kot tri mesece, še vedno srečujejo s tovrstno problematiko.

Kljub dokazilom odvetniške pisarne Grilc-Vouk-Škof, v postopku pred Neodvisnim upravnim senatom za Koroško, da zahteva Direktive avstrijskega Ministrstva za finance ni v skladu niti z evropsko niti z avstrijsko zakonodajo v Avstriji, še vedno za tretje državljane zahtevajo vizum ali bivalno vizo D. Glede napotitve tretjih državljanov odloča avstrijski zavod za zaposlovanje - AMS, zato imajo slovenska podjetja težave s pričetkom del, saj se v zadnjem času dogaja, da ne odobrijo napotitve tretjih državljanov, kar povzroča dodatne nevšečnosti slovenskim podjetjem.

Pogostokrat se zgodi, da ne morejo dokončati del ali jih opravijo le do polovice prav zaradi administrativnih ovir, ki jih povzročajo postopki pridobivanja vizumov za tretje državljane in drugih postopkov, ki jih izvaja njihov zavod za zaposlovanje AMS.

Zahtevamo, da se vizumi dokončno ukinejo tudi za čas dela več kot 90 dni v Avstriji za slovenska podjetja, ki zaposlujejo državljane tretjih držav, kajti s to administrativno oviro slovenska podjetja izgubljajo tako na denarju kot na času.

24. Paritetni sklad za gradbeništvo

Eden od ključnih problemov še vedno ostaja problematika plačevanja prispevkov v sklade kot so **BUAK v Avstriji**, **SOKA-BAU in ULAK v Nemčiji** in **CASSE EDILI v Italiji**, ki jih morajo podjetja plačevati za napotene gradbene delavce v omenjenih državah. Slovenska podjetja so dolžna plačevati dnevni prispevek za vsakega napotenega delavca, ki dela v gradbeništvu v avstrijski sklad BUAK. Ta je obdavčen s 25 odstotki. Delavec dobi skozi regres, božičnico in plačan dopust 75 odstotkov vplačanega zneska. Prispevki ter akontacija dohodnine predstavljajo 25 odstotkov. Denar bi morala nazaj dobiti slovenska podjetja, a ga ne dobijo. Tu se srečamo z dvojnimi obdavčevanjem. Predlagamo, da se naša zakonodaja uskladi z mednarodno in odpravi dvojno obdavčevanje do te mere, da bodo naša podjetja lahko brez posebnih prilagoditev opravljala storitve v sosednjih državah. Čeprav je bila sprejeta nova alineja za rešitev problema s sprejetjem novega Zakona o delovnih razmerjih (ZDR-1) kot dogovor med delavcem in delodajalcem v pogodbi o zaposlitvi za opravljanje dela v tujini, problem še zdaleč ni rešen. Kljub tej noviteti delodajalci nekatere pravice še vedno plačujejo dvakrat, saj delavci v večini ne pristajajo na takšne pogoje dela v tujini in zahtevajo tudi izplačilo regresa kljub plačilu prispevka v sklad, posledica tega pa je, nekonkurenčnost naših podjetij. Vsekakor imajo koristi od vplačil naših podjetij skladi v teh državah, kar je nedopustno. Rešitev bi morali poiskati v podobno organiziranem sistemu skladov kot jih imajo v tujini, saj bi s tem slovenskim podjetjem olajšali vstop na sosednje trge ter dosegli dogovor z omenjenimi državami o oprostitvi plačila prispevkov v njihove sklade za vsa slovenska gradbena podjetja, ki čezmejno opravljajo storitev pri njih.

Predlagamo, da tudi Slovenija uvede paritetni sklad za gradbeništvo, kot so ti skladi v primerljivih državah EU. Vzpostaviti je potrebno zakonske osnove za ustanovitev paritetnega sklada za gradbeništvo, ki bo enakovreden tovrstnim skladom v sosednjih evropskih državah in doseči meddržavno priznavanje teh skladov. Na podlagi tega bodo slovenski izvajalci del ob vstopu na trge teh držav v bolj enakopravnem položaju, saj jim ne bo potrebno plačevati v njihove sklade. Bistveno korist bo ob ustrezni organiziranosti tovrstnega sistema imela tudi država oziroma njene inštitucije, saj je znano, da se iz paritetnih skladov delodajalcem in delavcem povrne dobra polovica vplačanih sredstev, ostalo pa so stroški poslovanja in dajatve. Predlagamo takojšnje aktivnosti na tem področju.

25. Problematika čezmejnega izvajanja storitev

Do neskladnosti in dodatnih administrativnih zahtev prihaja tudi pri čezmejnem opravljanju storitev z Italijo. Italija od slovenskih podjetij zahteva številno dokumentacijo, ki jo morajo slovenska podjetja tudi sodno prevesti. Določenih opravljenih tečajev ali usposabljanj, ki so jih slovenska podjetja opravila v Sloveniji, pa enostavno ne prizna in jih morajo slovenska podjetja opraviti še dodatno v Italiji. Naj omenimo dva primera: tečaj prve pomoči je po slovenski zakonodaji predviden v trajanju 8 ur, izvaja ga edini pooblaščen za to Rdeči križ

Slovenije s svojimi območnimi službami. V Italiji je tečaj prve pomoči predviden v trajanju 16 ur, tečaj opravljen v Sloveniji pa je nepriznan.

Nadalje Italija pozna koordinatorja za varnost pri delu (RSPP), ki ga pooblasti delodajalec za preventivno izvajanje varnosti in zaščite pred tveganji v podjetju. Opraviti mora posebno strokovno usposabljanje v trajanju glede stopnje tveganja (48 ur za visoko tveganje, 32 ur za srednje tveganje in 16 ur za nizko tveganje), vsakih 5 let pa je potrebno tovrstno usposabljanje obnoviti v trajanju 16 ur. Po slovenski zakonodaji je predvidena strokovna oseba, odgovorna v podjetju za varnost pri delu, ki opravi poseben strokovni izpit in opravlja podobne naloge, vendar Italija tega ne prizna (predvidevamo, da zaradi različnega obsega ur usposabljanja), torej morajo slovenska podjetja skleniti pogodbo v Italiji z ustrežno osebo ali podjetjem ali pa opraviti usposabljanje po italijanski zakonodaji.

Posebej pa bi radi opozorili še na problem na davčnem področju: podjetnik, slovenski mali zavezanec, ki v Republiki Sloveniji ni identificiran za DDV, v primeru, da opravlja v Italiji storitve za fizične osebe ali pa prodaja izdelke na stojnici ali nekje na sejmu v Italiji, si mora v Italiji pridobiti davčno številko in obračunati in plačati DDV v Italiji, kar je urejeno v Direktivi EU in velja tudi za tuja podjetja v Sloveniji. Težava je v tem, da mali slovenski zavezanec, ki mu po slovenski zakonodaji ni potrebno biti zavezanec za DDV, v Italiji ne more pridobiti davčne številke, ne da bi se najprej v Republiki Sloveniji identificiral za DDV zavezanca (torej mora prostovoljno vstopiti v sistem DDV in v sistemu ostati na primer 5 let), in šele takrat lahko v Italiji pridobi davčno številko. Menimo, da je to neupravičena zahteva Italije. O tem, kdaj je nekdo obvezen se identificirati za DDV v Republiki Sloveniji odloča slovenska zakonodaja (doseganje prometa 50.000 EUR).

– Odprava administrativnih ovir za majhne delodajalce

Slovenska podjetja se srečujejo z vrsto administrativnih ovir preden sploh začnejo z delom v tujini. Največ težav povzroča podjetnikom priprava celotne dokumentacije, kot je to na primer za čezmejno opravljanje storitev v Avstriji, Italiji in drugod v EU.

Po 1.1.2018 je s strani avstrijskega ministrstva za gospodarstvo vedno več ovir s pridobivanjem dovoljenj za regulirane dejavnosti v Avstriji, ki pa v Sloveniji niso regulirane (na primer steklar, proizvajalec čolnov in nekatere druge gradbene dejavnosti). Po pojasnilu avstrijskega ministrstva za določene dejavnosti zahtevajo kvalifikacijo, ne glede na to, da dejavnost v Sloveniji opravljajo več kot dve leti. Predlagamo, da se te ovire odstranijo ter s tem omogoči slovenskim podjetjem opravljanje čezmejnih storitev.

Zakon o čezmejnem izvajanju storitev, ki je začel veljati s 1.1.2018, slovenskim majhnim delodajalcem postavlja ovire, ki jim onemogoča hitro opravljanje del v tujini. V praksi se je izkazalo, da se potrdilo A1 izdaja v roku 5 dni od popolne vloge. Ta rok je v številnih primerih predolg, saj pogosto pride do napotitve nepredvideno. Problematika, s katero se srečujejo

majhni delodajalci je tudi, da potrdila A1 ne morejo pridobiti za isto obdobje za več lokacij. To je najpogostejše v gradbeništvu, delavci tedensko menjajo lokacije opravljanja dela in v naprej z gotovostjo ne morejo predvideti menjave gradbišča. Naslednja administrativna ovira je, da mora delodajalec še vedno sam spreminjati zavarovalno podlago, četudi potrdilo A1 preneha veljati zaradi izteka njegove veljavnosti.

Predlagamo, da bi administrativne pomanjkljivosti odpravili tako, da bi majhnim delodajalcem olajšali pridobivanje potrdila A1 s pridobitvijo obrazca »takoj« oziroma s čim manjšimi administrativnimi ovirami. Prav tako bi morali problematiko (ne)spremembe zavarovalne podlage v 002, ko delavec opravlja delo v dveh ali več državah spremeniti, saj je prav tako napoten delavec. S stroškovnega vidika je vsekakor bolje za delodajalca.

Glede na to, da se po novem delodajalci srečujejo s pomanjkanjem delovne sile zahtevamo, da se odpravi administrativna ovira, ki preprečuje podjetjem napotitev novih delavcev, kajti obdobje šestih mesecev pred vložitvijo vloge za izdajo potrdila A1 za novega delavca je predolgo. Delodajalci dobivajo posle nepričakovano in morajo hitro odreagirati. Zahtevamo, da se ta ovira odstrani tako, da bo po 30 dneh možno napotiti delavca v tujino, ki je vključen v socialna zavarovanja v Sloveniji.

Ker imajo delodajalci težave pri pridobivanju ustreznega kadra oziroma delovne sile skoraj v vseh dejavnostih predlagamo, da bi lahko tudi študentje in upokojenci dobili potrdilo A1.

Podjetja na obmejnih območjih s Hrvaško se prav tako srečujejo z administrativnimi ovirami. Zaradi pomanjkanja delovne sile na slovenski strani so primorani zaposlovati tujce. V praksi morajo biti delodajalci hitri in učinkoviti. Največji problemi pa nastajajo pri prehodu delavcev, ko želi delodajalec opraviti preoblikovanje iz s.p.-ja na d.o.o. Čeprav imajo delavci veljavna delovna dovoljenja morajo opraviti ves postopek pridobitve ponovno kot, da gre za novo zaposlitev na podlagi zahtev Zavoda za zaposlovanje, Centralna služba Ljubljana. Predlagamo, da se s 30. junijem 2018 odpravijo delovna dovoljenja za delavce – tujce iz Hrvaške. Uredba ES št. 1072/2009 o skupnih pravilih za dostop do trga mednarodnega prevoznika določa, da se določbe Direktive 96/71/ES o napotitvi delavcev na delo v okviru opravljanja storitev uporabljajo le za primere opravljanja kabotaže. Nikakor pravila ne morejo veljati za mednarodne prevoze (v/iz države). Zato sektorju transporta niso sprejemljivi ukrepi, ki so jih sprejeli v Nemčiji, Franciji in Avstriji. Menimo da, morajo biti samostojni avtoprevozniki in podjetja, ki napotujejo svoje delavce na delo v več državah EU, izključeni iz tega zakona, saj v tem primeru ne gre za običajne napotitve delavcev na delo v tujino, ampak za mobilne delavce.

– Nadzor nad tujimi ponudniki storitev v Sloveniji

S sprejetjem Zakona o čezmejnem izvajanju storitev bo problematika nadzora nad tujimi ponudniki rešena le delno. Inšpekcijske službe in carinsko službo je potrebno okrepiti tudi s ka-

drovskega vidika. Inšpekcijski nadzori bi se morali vršiti bolj pogosto in na različnih mestih. S sprejetjem novega zakona v Avstriji, ki je začel veljati s 1.1.2017, je avstrijska finančna policija dobila večja pooblastila pri izrekanju in presoji kazni, kot jo je imela do sedaj. Njihovi nadzori se izvajajo vsepovsod in se začnejo že pri prestopu na njihovo ozemlje.

Na slovenskem gradbenem trgu se vse pogostejše pojavljajo izvajalci iz tujine, ki ne izpolnjujejo predpisanih zahtev za izvajanje del in predstavljajo veliko nelojalno konkurenco domačim izvajalcem del. Predlagamo, da se službe inšpekcijskega nadzora čimprej kadrovske okrepijo in začnejo delovati po avstrijskem vzorcu ali poiščejo podoben vzorec, ki bo učinkovitejši in temeljitejši zagotavljal boljši nadzor kot do sedaj. Nadzor je potreben predvsem glede ustrezne prijave za izvajanje obrtno dejavnosti v RS, ali se pri zaposlovanju delavcev držijo določil delovno pravne zakonodaje in kolektivnih pogodb ter določil predpisov o varnosti in zdravju pri delu na gradbiščih.

Osnova za tak nadzor je v Obrtnem zakonu, ki v 42. e., f. in g. členu določa, da mora ponudnik iz tujine pred prvim občasnim opravljanjem obrtno dejavnosti vložiti prijavo pri pristojnem organu, zlasti če gre za dejavnost, ki lahko pomeni resno tveganje za javno zdravje ali varnost, kar gradbeništvo nedvomno je.

Delodajalci iz tujine v večini primerov zaposlujejo cenejšo delovno silo iz manj razvitih držav EU ali tretjih držav. Pri tem delavcem ne zagotavljajo delovno socialnih pogojev in pogojev varnega in zdravega dela, kot jih določajo pri nas veljavni predpisi in kolektivne pogodbe. S tem so njihove cene lahko bistveno nižje kot cene domačih izvajalcev, ali pa izvajalcev iz RS, ki izvajajo dela v drugih EU državah.

– Prepoved zaposlovanja, samozaposlovanja in dela tujcev

Delodajalci se vse pogostejše srečujejo s pomanjkanjem delovne sile, predvsem za delo v Sloveniji na področju gradbeništva in ostalih dejavnosti. Zahtevamo, da se črta 4. točka 1. odstavka 42. člena Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev glede prepovedi zaposlovanja, samozaposlovanja in dela tujcev, ker je s stališča delodajalcev neživiljenjska. Zaradi pomanjkanja delovne sile prihaja do zastoja opravljenih storitev in celo do odpovedi poslov. Posledica tega je prenehanje delovanja manjših delodajalcev. Zahtevamo, da manjši delodajalci lahko zaposlujejo tuje osebe in nemoteno opravljajo storitve, čeprav jim je izrečena le ena kršitev.

Ukrep: sprememba Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev

III. DAVČNA PREVETRITEV

Zahteve za spremembo Zakona o dohodnini in Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb

26. Sprememba dohodninske lestvice in znižanje prispevkov

Lestvica za odmero dohodnino vsebuje primerljive stopnje obdavčitve z drugimi državami EU, vendar pa dohodninski razredi niso primerljivi, saj so občutno prenizki. Medtem ko imajo nekatere države članice EU ničelno dohodninsko stopnjo tudi za dohodke do 11.000 evrov, v Sloveniji najnižja dohodninska stopnja zajema dohodke do zneska 8.021 evrov in je obdavčena s 16 %.

Kljub temu, da se je v letu 2017 dohodninska lestvica spremenila, je obdavčitev oseb, ki dosežajo dohodke pod 1.64-kratnikom povprečne mesečne plače v RS ostala nespremenjena. OZS zahteva, da se razpon prvega razreda dohodninske lestvice zviša na 11.000 evrov ter obdavči z ničelno dohodninsko stopnjo.

Obremenitve podjetij so previsoke, zato OZS zahteva znižanje prispevkov delodajalca in delojemalca v korist delavcu. S predlogom bi se zvišalo neto plačilo delavca, motivacija in pripravljenost delavcev za delo, posledično pa bi povečana potrošnja vodila v vsesplošno gospodarsko korist.

Predlagamo tudi, da se dodatke za nadurno, nedeljsko in praznično delo oprosti plačila prispevkov. Plačila prispevkov na dodatke sta oproščena delavec in delodajalec, znesek, namenjen plačilu prispevka delodajalca naj pripada delavcu, v smislu višjega bruto dohodka.

27. Uvedba znižane stopnje davka od dohodkov pravnih oseb za mala podjetja

V Sloveniji je največ mikro in majhnih podjetij, ki so tudi inovativna, in predvsem bolj prilagodljiva od srednjih in velikih podjetij. Poslovanje majhnih podjetij je manj stabilno, težje spremljajo spreminjajočo se zakonodajo in tudi težje obstanejo na trgu zaradi nepričakovanih sprememb v poslovnem okolju.

Predlagamo dve stopnji davka od dohodkov pravnih oseb: znižano stopnjo davka od dohodkov pravnih oseb za mikro in majhna podjetja, po vzoru nekaterih evropskih držav (Francija, Nizozemska, Španija, Litva) ter 19% splošno stopnjo davka od dohodkov pravnih oseb, ki bi veljala za srednja in velika podjetja.

S tem ukrepom bi okrepili stabilnost in rast malega gospodarstva ter omogočili odpiranje novih delovnih mest.

28. Nujnost možnosti proste izbire sistema plačane ali zaračunane realizacije pri ugotavljanju davčne osnove zasebnikov po zgledu Nemčije, Avstrije

OZS vztraja, da se davčna pravila priznavanja oslabitev terjatev izenačijo z računovodskimi pravili. V nasprotnem OZS zahteva uvedbo sistema dohodninske obdavčitve dohodkov iz dejavnosti na način, ki bo primerljiv s sistemom obdavčitve zasebnikov v Avstriji, Nemčiji, Veliki Britaniji, na Švedskem, Hrvaškem in Finskem. Krivično je namreč, da obrtniki in samostojni podjetniki nimajo možnosti izbire enostavno zastavljenega, s tujino primerljivega sistema plačane realizacije.

OZS zahteva, da se tudi v slovensko davčno zakonodajo vnesejo primerljive rešitve z možnostjo izbire ugotavljanja davčne osnove zasebnikov po sistemu plačane ali zaračunane prodaje.

29. Poenostavitev pravil pri računovodenju in ugotavljanju davčne osnove za mikro in mala podjetja

Nedopustno je, da imajo v Sloveniji samostojni podjetniki in obrtniki tako zaptetena pravila vezana na računovodenje in ugotavljanje davčne osnove. Kljub sprejetju novih Slovenskih računovodskih standardov, ki so pričeli veljati s 1. januarjem 2016, se pravila računovodenja za samostojne podjetnike in mikro podjetja niso v ničemer poenostavila. Zmanjšanje števila bilančnih postavk pomeni poenostavitev samo pri ročnem načinu vodenja poslovnih knjig, ki ga ni več, saj se poslovne knjige in evidence praviloma vodijo računalniško, pri čemer pa število bilančnih postavk ne vpliva na obseg dela.

Temeljni problem pri uporabi predpisov, ki veljajo pri samostojnih podjetnikih, je namreč v tem, da je podjetnik dolžan kombinirati predpise, ki veljajo specialno zanj, s tistimi, ki veljajo za pravne osebe, kar občutno oteži razumevanje pravnih podlag, s tem pa tudi davčno varnost podjetnikov.

Samostojni podjetniki in obrtniki morajo namreč rešitev za posamezen davčni problem najprej iskati v Zakonu o dohodnini, nato pa jih ta zakon v delu, ki se nanaša na obdavčitev dohodkov iz dejavnosti napoti na uporabo Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb, ki velja od mikro družb do največjih delniških družb, zato ni prilagojen temu, da bi ga lahko uporabljali samostojni podjetniki, vendar so ga kljub temu dolžni uporabljati. Pri tem v Zakonu o dohodnini ni navedeno, katere člene Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb naj bi samostojni podjetnik uporabljal, temveč mora sam izluščiti, katera pravila iz predpisa, ki velja za pravne osebe, naj bi veljala tudi zanj, kot zasebnika.

OZS posledično zahteva, da se davčni predpisi pri tistih malih poslovnih subjektih, ki ugotavljajo davčno osnovo na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov, poenostavijo in uredijo

na način, da bo celotna davčna zakonodaja, katero so dolžni davčni zavezanci upoštevati pri svojem poslovanju, urejena v zgolj enem davčnem predpisu.

30. Ukinitiv obveznega vodenja in spremljanja zalog v mikro družbah

Vodenje materialnega knjigovodstva v mikro družbah je zamudno opravilo, ki ne prinaša dodane vrednosti za podjetje in podjetnika, zato OZS zahteva, da se mikro družbe, kot so opredeljene v 55. členu ZGD-1, razbremenijo nepotrebnega administriranja.

Stroški materiala naj se ugotovijo po metodi posrednega ugotavljanja porabe s popisom, kot to velja za podjetnike, ki vodijo knjige po načelu enostavnega knjigovodstva. Nedopustno je vodenje materialnih evidenc vezati na način vodenja knjig, saj to vodi v diskriminacijo med seboj enakovrednih udeležencev na trgu. Z ukinitvijo zahteve po vodenju in spremljanju zalog materiala se bo poenostavilo poslovanje in odpravilo birokratska delo, podjetnikom in podjetjem pa omogočilo prihranek časa in denarja, ki ga bodo nedvomno namenili za opravljanje osnovne, pridobitne dejavnosti.

31. Zagotoviti plačevanje prispevkov in davkov na enoten plačilni nalog

Poudarjamo, da ni dovolj le sprejeti ukrepe, temveč je potrebno omogočiti tudi njihovo izvajanje in le-to pri enotnem plačilnem nalogu za plačilo dajatev še vedno ne deluje na način, kot bi bilo potrebno.

32. Odprava različne obravnave upravičenih oseb za prenos podjetja na podjetnika prevzemnika po načelu univerzalnega pravnega nasledstva in na davčno nevtralen način

Pri prenosih podjetja na podjetnika prevzemnika se uporabljata dva predpisa vezana na zagotavljanje kontinuitete poslovanja po prenosu, in sicer Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1) in Zakon o dohodnini, vendar vsebujeta različna merila glede upravičenih oseb, kar v praksi povzroča nelogične in nedopustne razlike.

V skladu z 72.a členom ZGD-1 podjetnik lahko za časa svojega življenja prenese podjetje na drugo fizično osebo (v nadaljnjem besedilu: podjetnik prevzemnik). S prenosom preidejo na podjetnika prevzemnika podjetje podjetnika ter pravice in obveznosti podjetnika v zvezi s podjetjem. Podjetnik prevzemnik kot univerzalni pravni naslednik vstopi v vsa pravna razmerja v zvezi s prenesenim podjetjem podjetnika. V nasprotju s to rešitvijo je na podlagi Zakona o dohodnini davčno nevtralen prenos možen le na nekatere osebe, določene v samem zakonu.

Zato OZS zahteva, da se Zakon o dohodnini dopolni na način, da se merila glede upravičenih oseb, ki so določene v 72.a členu ZGD-1, prenesejo tudi v Zakon o dohodnini.

33. Nevtralna davčna obravnava v primeru prenosa dela podjetja na podjetnika prevzemnika ali kapitalsko družbo

ZGD-1 omogoča prenos dela podjetja podjetnika na podjetnika prevzemnika oziroma na kapitalsko družbo z univerzalnim pravnim nasledstvom. Z vidika Zakona o dohodnini pa tak način prenosa ni mogoče izvesti na davčno nevtralen način, saj podjetnik prenosnik še vedno obstaja in opravlja dejavnost, le da v zmanjšanem obsegu.

OZS zahteva spremembo Zakona o dohodnini z namenom, da se izenači položaj samostojnih podjetnikov in kapitalskih družb, s čimer bo tudi podjetnikom omogočena posebna (nevtralna) davčna obravnava v primeru prenosa dela podjetja.

34. Odpravnina iz poslovnih razlogov izplačana delojemalcu, ki je z delodajalcem povezana oseba

Zakon o dohodnini v zadnjem stavku devete točke 44.člena določa, da se za odpravnino zaradi odpovedi pogodbe o zaposlitvi, ki bi bila izločena iz davčne osnove dohodka iz delovnega razmerja ne šteje odpravnina, ki je, med drugim, izplačana delojemalcu, ki je z delodajalcem povezana oseba.

OZS meni, da je takšna določba Zakona o dohodnini diskriminatorna, zato zahteva, da se le-ta črta.

DAVČNE OLAJŠAVE

OZS ne podpira ukinitve davčnih olajšav, ampak se zavzema za uveljavljanje in razširitev davčnih olajšav.

35. Uvedba enostavnejšega načina uveljavljanja olajšave za vlaganja v raziskave in razvoj

Na področju uveljavljanja olajšav za vlaganja v raziskave in razvoj še vedno ugotavljamo, da je metodologija uveljavljanja teh olajšav v tujini prilagojena tudi manjšim podjetjem, torej v nasprotju z rešitvami v Sloveniji, kar pomeni, da je nujno tudi pri nas predpisati za mikro in majhna podjetja enostavnejši način uveljavljanja teh olajšav.

36. Razširitev možnosti uveljavljanja davčnih olajšav iz dejavnosti

V Sloveniji smo imeli do konca leta 2004 v Zakonu o dohodnini predpisane olajšave za začetrnike. Te so bile kasneje ukinjene z utemeljitvijo, da vsebuje nov Zakon o dohodnini tudi nov način pokrivanja izgube v višini 100 odstotkov dosežene davčne osnove, zaradi česar naj začetniške olajšave ne bi bile več potrebne.

V letu 2013 je zakonodajalec sprejel spremembe Zakona o dohodnini in Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb, na podlagi katerih je odslej možno pokrivanje izgube le v višini 50 % ugotovljene davčne izgube, kar povzroča zlasti malim poslovnim subjektom na začetku njihove poslovne poti številne probleme.

Zato predlagamo nekaj novih olajšav, z namenom oživitve rasti malih podjetij:

a) Olajšave za vlaganja v opremo

OZS zahteva razširitev olajšav za vlaganja iz 55.a člena Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb in 66. a člena Zakona o dohodnini na določeno opremo in vlaganja, ki so bila v preteklosti brez pravih argumentov izključena iz nabora možnih davčnih olajšav, s čimer so se zmanjšala vlaganja v določene vrste naložb, kar pa je posledično povzročilo tudi manjšo gospodarsko rast. Predlagamo razširitev davčne olajšave za vlaganja na:

– **vso pohištvo in pisarniško opremo**, ki se nahaja v poslovnih prostorih in poslovnih stavbah in služi opravljanju dejavnosti, brez zastarelega »realsocialističnega« ločevanja opreme na koristno oziroma potrebno in manj koristno ali nepotrebno. Zaradi takšnih nesmislov trenutno ni predmet olajšav našeta oprema, ki je v proizvodnih, storitvenih in trgovskih poslovnih prostorih in se neposredno uporablja za opravljanje teh dejavnosti, kar je nedopustno (npr. oprema gostiln in restavracij - mize, stoli, vrtni stoli, sedežne garniture, nočitvene zmogljivosti - postelje, ležišča, omare, police za shranjevanje izdelkov in materiala itd.) in za vlaganja v opremo, ki je opredeljena kot pisarniška oprema, vendar je potrebna za opravljanje dejavnosti (fotokopirni stroji, telefoni, rezalniki papirja itd.). Sodobni tehnološki in poslovni procesi namreč terjajo vedno več »možganskega dela«, ki se ga opravlja za pisalnimi mizami, pri tem pa uporablja različno pisarniško opremo in tehnologijo (ne zgolj računalniške opreme), katere uporaba je nujna za normalno izvajanje dejavnosti;

b) Olajšave za investicije in zagon gradbeništva

Zaradi kritičnih razmer v slovenskem gradbeništvu v preteklih letih bi bilo potrebno poiskati učinkovite rešitve za oživitev gradbene panoge in dvig konkurenčnosti. Večina evropskih držav je to že storila s sprejetjem različnih ukrepov za širitev poslovanja in zagotovitev novih delovnih mest v gradbeništvu. Poleg neposrednega povečanja sredstev za investicije v gradbene projekte, sta Nemčija in Finska med drugim uvedli oziroma povečali davčne olajšave za vlaganja v obnovo stavb, medtem ko sta se Italija in Belgija osredotočili na povečanje davčnih olajšav za investicije v energetska učinkovitost stavb.

Tudi v Sloveniji je potrebno sprejeti in izvesti optimalne ukrepe za ponoven zagon gradbeništva. Eden izmed načinov bi lahko bila uvedba davčne olajšave za investicije v gradbeništvo, ki bi se nanašale na vlaganja v opredmetena osnovna sredstva. V skladu s Slovenskimi računovodskimi standardi opredmetena osnovna sredstva v bilanci stanja vključujejo zemljišča in zgradbe, proizvodjalne naprave in stroje, druge naprave in opremo ter opredmetena osnovna sredstva v pridobivanju. Davčne olajšave bi veljale tako za nepremičnine kot tudi za premičnine v gradbeni dejavnosti in bi se uveljavljale na podoben način kot sedanje olajšave za investiranje iz 55.a člena Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb oziroma 66.a člena Zakona o dohodnini, vendar bi bile razširjene na vsa opredmetena osnovna sredstva.

c) Olajšave za prvi vstop v podjetništvo

OZS zahteva, da se za spodbujanje nastajanja novih podjetij in za stimuliranje prehoda iz ilegalne v legalno ekonomijo ponovno uvede davčno olajšavo za prvi začetek opravljanja dejavnosti, in sicer za prvo leto poslovanja v višini 100 odstotkov, za drugo leto poslovanja pa v višini 50 odstotkov.

d) Olajšave za zaposlovanje

Obstoječa določila Zakona o dohodnini kot tudi Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb, predvidevajo olajšavo samo za zaposlitev oseb iz ciljne skupine - mlajših od 26 in starejših od 55 let.

OZS zahteva širitev olajšave za zaposlovanje:

1. na zaposlitev vseh brezposelnih oseb, ki so bile pred zaposlitvijo vsaj šest mesecev prijavljene v evidenci brezposelnih oseb pri Zavodu RS za zaposlovanje in v obdobju zadnjih 24 mesecev niso bile zaposlene pri tem zavezancu ali njegovi povezani osebi;
2. na zaposlitev skrbnikov do otrokovega 15. leta starosti, saj je v tej skupini zaznati pogosto odsotnost z delovnega mesta zaradi nege, kar delodajalce odvrača od zaposlitve in
3. na zaposlitev upokoencev.

Zahteve za spremembo Zakona o davku na dodano vrednost

37. Možnost kontinuirane identifikacije za DDV pri formalnem statusnem preoblikovanju samostojnega podjetnika v družbo z omejeno odgovornostjo

Pri formalnem statusnem preoblikovanju samostojnega podjetnika v družbo z omejeno odgovornostjo se podjetje samostojnega podjetnika preoblikuje v gospodarsko družbo. V praksi je to tako, da naslednji dan AJPEŠ izbriše podjetnika iz poslovnega registra na dan pred vpisom nove družbe v sodni register. Do konca leta 2011 je poslovni subjekt lahko FURS predložil izpis iz sodnega registra tudi v nekaj dneh po vpisu statusnega preoblikovanja vanj in je FURS ne glede na to novo družbo identificiral za DDV za nazaj - z datumom registracije nove družbe. Že nekaj časa pa ni več možno nove družbe identificirati za DDV z datumom za

nazaj na dan registracije, temveč šele od dejanskega dne identifikacije za DDV, kar pa je lahko kar nekaj dni kasneje. V vmesnem času nova družba ni identificirana za DDV, kar pomeni, da se je prekinila njena kontinuiteta identifikacije, posledično bi oba poslovna subjekta (prenosni in prevzemni) lahko izgubila vsa upravičenja, ki sta jih pridobila iz preteklega poslovanja. Še večji problem je zaračunavanje DDV v tem vmesnem obdobju in davčne posledice za prejemnika računa, če bi bil DDV na njem vseeno zaračunan, identifikacije pa še ne bi bilo.

Podoben problem z identifikacijo za DDV nastane tudi pri prenosu podjetja samostojnega podjetnika na podjetnika prevzemnika po 72. a členu ZGD-1.

OZS zahteva ureditev ustreznih pravnih podlag (npr. spremembe Pravilnika o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost), ki bi poslovnim subjektom, ki se formalno statusno preoblikujejo oziroma prenašajo dejavnost na podjetnika prevzemnika, dovoljevale neprekinjeno identifikacijo za DDV tudi po prenosu oziroma preoblikovanju, na podlagi univerzalnega pravnega nasledstva.

38. Problematika zahtevka za vračilo DDV davčnega zavezanca, ki je bil izbrisan iz registra zavezancev za DDV

OZS zahteva spremembo in dopolnitev 39. člena ZDDV-1, ki ureja vračilo DDV davčnim zavezancem v primeru stečaja, prisilne poravnave in pravnomočnega sklepa sodišča o neizterljivosti vtoževane terjatve.

Zakonska določba mora omogočiti vračilo plačanega DDV v teh primerih tudi tistim upnikom, ki so likvidirali svoje podjetje (s.p. ali gospodarsko družbo), ko se v trenutku likvidacije upnika še ni začel postopek stečaja ali prisilne poravnave nad dolžnikom, ali pa ta še ni bil končan.

Upravičenost dopolnitve 39.člena ZDDV-1, katero zahteva OZS, ima podlago tudi v sodbi Vrhovnega sodišča RS, VSRS Sodba X Ips 165/2014, ki določa, da je davčni zavezanec v smislu določbe 39. člena ZDDV-1 tudi posameznik, ki v času vložitve popravka obračuna DDV sicer ne opravlja več gospodarske dejavnosti, pa želi s popravkom obračuna popraviti oziroma zmanjšati znesek DDV, ki ga je obračunal v času, ko je še opravljal gospodarsko dejavnost.

39. Povračilo DDV-ja upniku za prijavljeno terjatev v insolventni postopek dolžnika

V skladu z Zakonom o davku na dodano vrednost upnikom, ki so zavezanci za DDV, ni potrebno čakati na zaključek stečaja, ki lahko traja več let, da pridejo vsaj do povrnitve DDV-ja. Vendar pa je pogoj, da lahko upnik - zavezanec za DDV popravi (zmanjša) znesek obračunanega in neplačanega DDV v stečaju, da so prijavljene terjatve priznane.

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije zahteva, da se upniku omogoči, da popravi DDV (ga zmanjša) že na podlagi prijave svoje terjatve v insolventni postopek in ne šele po tem, ko upravitelj preizkusi in prizna terjatev.

Še zlasti je naveden predlog relevanten glede na zadnje spremembe ZFPPIPP-G, s katerim se je uzakonilo, da se v osebni stečajni masi, kjer je stečajna masa neznatne vrednosti ali ne zadošča niti za stroške stečajnega postopka, odloži preizkus terjatev. Gre za določbo, ki je izrazito v nasprotju z interesi upnikov oziroma v njihovo škodo. Upniki, zlasti v takšnih stečajih, imajo že sicer malo možnosti za poplačilo svojih terjatev oziroma nič. Zato je za njih edina dobra stvar v takšnem stečaju možnost, da dobijo (čim prej) »povrnjen« vsaj že plačan DDV (ki lahko pomeni tudi visoke zneske, predvsem pa pomembne za upnika) in to še predno se stečaj zaključi. V skladu s 4. odstavkom 39. člena ZDDV-1 tako upnikom, ki so zavezanci za DDV, ni potrebno čakati na zaključek stečaja, ki lahko traja več let, da pride vsaj do povrnitve DDV-ja.

Gre za neutemeljeno različno urejanje posledic oziroma sistema med družbami v stečaju, kjer bo odbitek možen prej, in pri s.p., kjer bo odbitek možen šele po več letih (do izdaje sklepa o preizkusu terjatev). Glede na navedeno se zato predlaga sprememba ZDDV-1 tako, da bi za refundacijo DDV zadoščala prijava terjatve v insolventnem postopku in ne šele njeno priznanje.

40. Pavšalno ugotavljanje osnove za DDV

Kljub obvezni identifikaciji za DDV bi samostojni podjetniki in mikro družbe plačevali DDV na pavšalen način tako, da bi od obračunanega DDV od obdavčljivega prometa blaga in storitev odšteli pavšalno priznan vstopni DDV (po zgledu pavšalnega nadomestila – kmetije).

Koristi od pavšalne obdavčitve tudi na področju ugotavljanja osnove za DDV bi imeli tako samostojni podjetniki in mikro družbe kot tudi država, saj bi bilo manj administriranja, poročanja, s tem pa bi bilo tudi lažje zagotavljati davčni nadzor na eni strani in večjo davčno varnost na drugi strani. Samostojni podjetniki in mikro družbe bi imeli manjše stroške računovodstva, poslovne knjige bi lahko vodili v skladu s svojimi poslovnimi potrebami (za poslovno odločanje in komunikacijo s poslovnim okoljem), ne pa pretežno za davčne potrebe.

V Sloveniji so se samostojni podjetniki in mikro družbe dolžni identificirati za DDV že pri 50.000 evrih doseženega prometa v zadnjih dvanajstih mesecih, kar je občutno pod pragom, ki je predpisan za obdavčitev na podlagi dejanskih prihodkov in normirano določenih odhodkov.

Na tak način podjetniki in gospodarske družbe sicer vodijo enostavnejše evidence pri ugotavljanju osnove za obdavčitev dohodka iz dejavnosti, medtem ko so evidence za ugotavljanje obveznosti iz naslova DDV nespremenjene in zelo zapletene.

Zakonodajalec je torej rešil le en del problema pri obdavčitvi dobička, ni pa rešil problema ugotavljanja osnove za DDV pri poslovnih subjektih s pavšalno obdavčitvijo. Sankcije zaradi napak so pri teh subjektih zelo visoke in v nesorazmerju z velikostjo poslovnega subjekta.

41. Uvedba tretje stopnje DDV za osebne storitve s pretežnim deležem ročnega dela in za izdelke domače in umetnostne obrti

V Sloveniji so izdelki in storitve v okviru določenih obrtnih dejavnosti, ki izvajajo storitve za končnega potrošnika (nekateri izmed njih so v izumiranju ali pa del slovenske nesnovne dediščine), obdavčeni z 22 % DDV, zaradi česar so njihove storitve in izdelki predragi za končnega porabnika, kar nosilcem teh dejavnosti ne onemogoča dostojnega preživljanja. Mojstri v teh poklicih težko najdejo naslednike, zato se pretežno odločajo za zaprtje obratovalnic in delavnic, s tem pa trg izgublja dragocene ponudnike storitev.

Utemeljeno zahtevamo, da se Vlada sooči s tem problemom in nemudoma pristopi k spremembi Zakona o davku na dodano vrednost, na podlagi katere bi se v Sloveniji uvedla tretja stopnja DDV v višini okoli 12 odstotkov, s katero bi bile obdavčene storitve in proizvodi tistih obrtnih dejavnosti, ki se izvajajo pretežno na ročni način (na primer pleskarstvo, avtoservis, kamnoseštvo, šivanje po meri, dejavnost kemičnega čiščenja in pranje ipd.) ali so izumirajoče (domača in umetnostna obrt) ali pa so bile nepremišljeno uvrščene med dejavnosti, ki so obdavčene s splošno, 22 % stopnjo (kozmetične in masažne storitve).

V Evropi najdemo kopico primerov, kjer imajo države članice celo štiri stopnje DDV, nekatere države, ki so vstopile v EU hkrati s Slovenijo pa imajo tri stopnje. Kot primer lahko navedemo Češko s stopnjami 21 %, 15 % in 10 %, Ciper 19 %, 9 % in 5 %, Finsko s stopnjami 24 %, 14 % (npr. restavracije) in 10 %.

Zato od Vlade zahtevamo sprejem ustreznih sprememb Zakona o DDV, ki bodo naravnane spodbudno za ohranjanje in razvoj nekaterih dejavnosti, ki jih potrebujejo državljani ali so del kulturne dediščine ali pa so nepremišljeno obdavčene s previsoko, splošno stopnjo DDV.

42. Umestitev brezalkoholnih pijač v gostinstvu med hrano z znižano stopnjo DDV

Sekcija za gostinstvo in turizem pri OZS zahteva, da se brezalkoholne pijače v gostinstvu uvrsti med hrano z znižano stopnjo DDV.

V Direktivi Sveta 2009/47/ES z dne 5. maja 2009 je zapisano, če gre za dobavo gostinskih storitev in storitev cateringa lahko država članica vključi ali izključi dobavo alkoholnih in/ali brezalkoholnih pijač v nižjo stopnjo DDV. V Sloveniji se znižana stopnja uporablja le za pripravo jedi. Sekcija za gostinstvo in turizem meni, da je nedopustno, da se na primer brezalkoholne

pijače v trgovini in v avtomatih prodajajo z nižano stopnjo DDV, gostinci pa morajo za isto pijačo zaračunati višjo stopnjo DDV.

Še bolj nerazumljivo je, da je kava, ki jo gost odnese s seboj iz trgovine ali iz avtomata, obdavčena z nižjo davčno stopnjo, gostinci pa so dolžni pri »kavi za s seboj« zaračunati višjo stopnjo DDV. Pri tem ne pozabimo, da so avtomati za pijače izjema pri uvedbi davčnih blagajn, njihovi lastniki/najemniki pa zato z njimi nimajo dodatnih stroškov.

Tako gostinci nabavljajo sokove in sadne napitke, mineralno vodo ter vse brezalkoholne pijače po 9,5-odstotni stopnji, ko pa gostom postrežejo z istimi napitki, so pri tem dolžni obračunati 22-odstotni DDV (pri tem ni pomembno, da je bil vstopni davek za te pijače le 9,5-odstoten). Sekcija zato predlaga, da se Zakon o davku na dodano vrednost ustrezno spremeni.

43. Enakost pred zakonom vseh gospodarskih subjektov, ki se ukvarjajo z gostinsko dejavnostjo

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije ugotavlja, da se v času po uvedbi novega, 143. člena Pravilnika o izvajanju zakona o davku na dodano vrednost (P-ZDDV-1), ki se nanaša na izjemo pri izdajanju računa, na področju gostinstva vrši prava nelojalna konkurenca, saj je neizdaja računov povezana z različnimi dogodki, ki predstavljajo, po mnenju OZS, kršitev zakonodaje in vodijo do izkrivljanja konkurence.

OZS najostreje nasprotuje izjemam pri izdajanju računov in posledično izjemam pri uporabi davčnih blagajn na področju gostinstva, saj predstavljajo nesprejemljivo nelojalno konkurenco.

OZS meni, da je na različnih prireditvah pri opravljanju gostinske dejavnosti brez izdaje računa in brez uporabe davčnih blagajn zelo težko oziroma nemogoče ugotoviti dejanski promet. OZS zahteva, da morajo vsi poslovni subjekti, ki opravljajo gostinsko dejavnost, le-to opravljati po enakih merilih in zahtevah. Zato naj se v zakonodaji, ki pokriva področje izdajanja računov (ZDDV-1 oz. P-ZDDV-1) in posledično področje davčnih blagajn, opravijo korekcije in spremembe, ki bodo preprečevale različno obravnavo in davčni položaj poslovnih subjektov, ki se ukvarjajo z gostinstvom. Vsi gospodarski subjekti, ki se ukvarjajo z gostinsko dejavnostjo, morajo biti enaki pred zakonom, ne glede na svoj status.

44. Uvedba sistemskega nadzora nad obračunavanjem DDV od izdelkov prodanih na avtomatih

OZS ugotavlja, da se je občutno povečalo število avtomatov za napitke, ki so nameščeni že na vsakem koraku, zaradi česar prejemamo pritožbe naših članov – gostincev in trgovcev. Za gostince to postaja resen problem, saj se napitki prodajajo po cenah, ki so bistveno nižje,

celo od tistih v trgovinah. Sprašujejo se, ali lastniki teh avtomatov kot davčni zavezanci dejansko od te prodaje obračunavajo in plačujejo DDV v skladu s predpisi.

Prodaja pijač in hrane iz prodajnih avtomatov (sendvičev, čokolad, prigrizkov, toplih in hladnih napitkov) je sicer obdavčena, vendar 143. člen Pravilnika o izvajanju DDV v 2. odstavku določa, da se obveznost izdajanja računov ne nanaša na prodajo iz avtomatov. Podatke o prodaji iz avtomatov davčni zavezanec zagotavlja le s popisom začetnih in končnih zalog, ki ga opravi najmanj enkrat mesečno, ne pa na podlagi izdanih računov, ki bi jih tudi avtomat lahko zagotavljal.

Prav tako so na področju fotografskih storitev na nekaterih upravnih enotah nameščeni foto avtomati, s katerimi se državljani sami fotografirajo za dokumente, saj so fotografije v foto avtomatih bistveno cenejše. Pri neustreznem fotografiranju s samopostrežnim avtomatom se državljani srečajo s težavo reševanja reklamacije in povrnitve stroškov. Državljan ob vrnitvi k samopostrežnem avtomatu ugotovi, da tam ni sogovornika in je zato njegova reklamacija težje rešljiva, kar pomeni dodatno pot, čas in dodatne stroške.

Gostinci in fotografi ugotavljajo, da so v primerjavi s temi zavezanci v bistveno slabšem položaju in jim zato predstavljajo nelojalno konkurenco.

Na podlagi navedenega OZS zahteva, da se uvede ustrežnejši sistemski nadzor nad tovrstno prodajo. Prav gotovo bi bilo ob današnji tehnologiji možno zagotoviti tudi, da bi avtomati izdajali račune oziroma da bi imeli vgrajeno elektronsko blagajno.

45. Oprostitev obračunavanja davka na motorna vozila za pogrebna vozila

Zakon o davku na motorna vozila uvaja obračun davka na promet motornih vozil, ki so prvič dana v promet ali registrirana na ozemlju Republike Slovenije ter se uvrščajo pod tarifno oznako KN 8703. Pod isto tarifno oznako se uvrščajo tudi motorna vozila, namenjena prevozu pokojnikov, ki so strogo namenska vozila, za katera je dovoljen tudi odbitek vstopnega davka na dodano vrednost.

V ta namen zahtevamo oprostitev obračuna davka na motorna vozila za pogrebna vozila, saj se lahko po konstrukcijskih značilnostih uvrščajo med tovorna vozila, ki so namenjena prevozu blaga. Ker je zadnji del preurejen v prostor, v katerega ni mogoče namestiti sedežev oziroma sedežnih klopi, se takšna vozila ne morejo uvrščati med osebna ali večnamenska vozila.

46. Možnost zmanjšanja obveznosti z naslova DDV ob začetku izvršilnega postopka

Po sedaj veljavni ureditvi iz veljavnega 39. člena ZDDV-1 lahko davčni zavezanec popravi (zmanjša) znesek obračunanega DDV, če na podlagi pravnomočnega sklepa sodišča o zaključenem stečajnem postopku ali o uspešno zaključenem postopku prisilne poravnave ni bil poplačan oziroma ni bil poplačan v celoti. Na enak način lahko ravna tudi davčni zavezanec, ki pridobi pravnomočni sklep sodišča o ustavitvi izvršilnega postopka oziroma drugo listino, iz katere je razvidno, da v zaključenem izvršilnem postopku ni bil poplačan oziroma ni bil poplačan v celoti, ter davčni zavezanec, ki ni bil poplačan oziroma ni bil poplačan v celoti, ker je bil dolжник izbrisan iz sodnega registra oziroma drugih ustreznih registrov ali predpisanih evidenc. Če davčni zavezanec naknadno prejme plačilo ali delno plačilo za opravljeno dobavo blaga oziroma storitev, v zvezi s katero je uveljavil popravek davčne osnove v skladu s tem odstavkom, mora od prejetega zneska obračunati DDV.

Davčni zavezanec lahko popravi (zmanjša) znesek obračunanega in neplačanega DDV od vseh priznanih terjatev, ki jih je prijavil v postopku prisilne poravnave oziroma stečajnem postopku.

Problem obračunanega DDV nastane predvsem v primeru, ko upnik toži dolžnika za plačilo. Ker lahko dolжник v postopku sodne izterjave uporabi vsa pravna sredstva za zavlačevanje poravnave dolga, lahko upnik čaka na pravnomočni sklep sodišča o ustavitvi izvršilnega postopka oziroma na drugo listino tudi pet in več let. Vzrok je predvsem v počasnem delovanju sodnega sistema, ves ta čas pa mora davčni zavezanec financirati državo, kar je nepravilno in nepravilno.

Zato OZS zahteva spremembo Zakona o DDV v tej smeri, da davčni zavezanec lahko zmanjša obveznost iz naslova DDV takoj, ko sproži pred sodiščem postopek izvršbe zoper dolžnika.

47. Uvedba standardnega obračuna DDV za vso EU

Prevozniki, ki v državah EU prevažajo tovor ali potnike, se morajo registrirati pri vseh davčnih uradih držav, skozi katere nameravajo opraviti prevoze. Nato morajo za prevožene kilometre na njihovem ozemlju plačevati DDV po stopnji v skladu z njihovo nacionalno zakonodajo. V ta namen morajo na davčnem uradu države pridobiti davčno številko, s čimer postanejo prevozniki davčni zavezanci v posamezni državi EU, skozi katero peljejo.

Vsaka država EU ima sistem plačila davkov urejen po svoje: v nekaterih državah se davek obračunava mesečno, v nekaterih trimesečno, polletno ali letno, v nekaterih se obračunava vnaprej kot akontacija za predvidene kilometre, ki jih bo prevoznik v tisti državi prevozil. Vsaka država ima svoj obrazec za prijavo davka, v nekaterih morajo prevozniki sami urediti plačilo davka, v drugih preko posrednikov.

Prevozniki ugotavljajo, da je poenostavitev teh postopkov nujna. Predvsem predlagajo, da se uvede enoten obrazec za prijavo davka za prevožene kilometre v EU, da se časovno uskladi oddaja obrazca za prijavo davka (npr. letno) oziroma, da bi za prijavo davka za prevožene kilometre v državah EU skrbel Finančni urad Republike Slovenije, ki mu prevoznik že po nacionalni zakonodaji dolguje DDV za opravljene prevoze po Sloveniji in tujini.

Zahteve za spremembo Zakona o davčnem postopku

48. Dvig meje za davčno izvršbo na 1.000 evrov

Slovenski davčni sistem temelji na prostovoljnem izpolnjevanju davčnih obveznosti, kar v praksi pomeni, da večina davčnih zavezancev svoje obveznosti poravnava v zakonsko določenem roku. Gre za institut samoobdavčitve, ko davčni zavezanci sami napovejo davek v davčnih obračunih ter na tej podlagi izračunajo svojo davčno obveznost. Razlika med izračunano davčno obveznostjo in dejanskimi vplačili iz tega naslova pomeni davčni dolg, to je kategorija, ki jo spremlja Finančna uprava Republike Slovenije.

V razmerah gospodarske krize se je položaj podjetij, samostojnih podjetnikov poslabšal, upadli so prihodki, skrčil se je obseg poslovanja, znižali so se dobički. Pojavila se je tudi težava s sposobnostjo poravnavanja zapadlih obveznosti podjetij, kamor seveda spadajo tudi obveznosti podjetij in samostojnih podjetnikov do države iz naslova davkov in prispevkov. V kolikor se davki s strani davčnih zavezancev ne poravnajo v zakonsko določenih rokih, FURS uvede izvršilni postopek, davčni zavezanci pa se obravnavajo kot davčni dolžniki.

Podjetniki in podjetja morajo, zaradi zaostrenih gospodarskih razmer, večkrat odpisati svoje terjatve do svojih dolžnikov v povezavi z uvedbo stečajnih postopkov ali prisilnih poravnav nad svojimi dolžniki. V povezavi z še vedno trajajočo gospodarsko krizo OZS zahteva, da tudi država prevzame del bremena gospodarske krize in sicer v obliki dviga praga, ko FURS lahko začne davčno izvršbo nad davčnim dolžnikom.

OZS predlaga, da se davčna izvršba nad davčnim dolžnikom uvede, če znesek neplačanega davka presega 1.000,00 evrov. Trenutni 149. člen Zakona o davčnem postopku (ZDavP-2) namreč določa, da se davčna izvršba ne začne, če znesek davka, razen v primeru iz 146. člena ZDavP-2, ne presega 25,00 evrov.

OZS zato zahteva dvig meje, ko FURS lahko začne davčno izvršbo nad davčnim dolžnikom z obstoječih 25,00 evrov na 1.000,00 evrov.

49. Spremembe obdavčitve nepojasnjene premoženja

OZS se načeloma strinja z obdavčitvijo nepojasnjene premoženja po Zakonu o davčnem postopku, ponovno pa vztraja pri svojih pripombah zoper nekatere njegove rešitve, ki so v praksi težje izvedljive, predvsem pa davčnim zavezancem ne omogočajo pravičnega davčnega postopka.

OZS od Vlade RS ponovno zahteva naslednje nujne spremembe Zakona o davčnem postopku, ki se nanašajo na obdavčitev nepojasnjene premoženja:

- Vsem davčnim zavezancem naj se pred uveljavitvijo obdavčitve nepojasnjene premoženja omogoči možnost prostovoljne prijave stanja premoženja in virov njegovega financiranja na določen dan (presečni dan), pridobljenega v zadnjih petih letih (in ne desetih). Na ta način bi si davčni zavezanec, ki ima pregledno pridobljeno premoženje in vire njegovega financiranja, olajšali morebitne davčne preglede v prihodnje oziroma jih ne bilo potrebno inšpicirati za obdobje, ki je že bilo dokazano obdavčeno. Drugim bi se omogočilo, da zberejo listine in dokaze ter uporabljajo institut samoprijave.
- Davčnim zavezancem naj se predpiše jasna navodila o vrsti, vsebini in obliki verodostojnih dokazov o virih, s katerimi so financirali svoje premoženje, ki bodo predstavljali verodostojne dokaze v davčnem postopku. Davčni zavezanec se namreč danes ne more seznaniti z zahtevano vrsto in vsebino listin in drugih dokazov, ki bodo zdržali postopek presoje dokazov na podlagi diskrecijske pravice davčnih inšpektorjev, saj v zakonu ni predpisanih jasnih pravil glede ustreznosti dokazov. Zato je nujno potrebno prehodno obdobje za uveljavitev obdavčitve nepojasnjene premoženja, da si bodo davčni zavezanec, ki so vedno šibkejša stranka, v davčnem postopku lahko zagotovili ustrezne dokaze.
- V zakonu bi bilo potrebno opredeliti najnižji znesek, do katerega se tak postopek sploh ne začne, zakon mora pojasniti tudi besedno zvezo »precejšnje odstopanje«, ali pomeni to 50.000 EUR ali več oziroma manj. V nasprotnem bo moral FURS preverjati vsakega posameznika, ki si je na primer ob minimalni plači privoščil drag dopust z družino.
- Zakon obdavčuje v primeru nepojasnjene premoženja »verjetno davčno osnovo«, pri tem pa ne navaja, na kakšen način in po kakšni metodi bo FURS ugotavljal takšno davčno osnovo. Iz izkušenj vemo, da je FURS v preteklosti že smatral priliv z naslova vračila posojila na TRR davčnega zavezanca za promet in ga obdavčil. Poznamo tudi primere, ki so bili kot promet obdavčeni dvigi in pologi denarja na TRR.
- 30-dnevni rok od dneva vročitve odločbe o odmeri davka od nepojasnjene premoženja je občutno prekratek, saj večina davčnih zavezancev ne bo mogla v tako kratkem času plačati davka.
- Stopnja davka v višini 70 % od osnove, ki jo predstavlja nepojasnjena razlika v premoženju, je občutno previsoka in na nek način pomeni nacionalizacijo premoženja.

Predlagamo uvedbo dveh stopenj obdavčitve:

- nižje stopnje obdavčitve nenapovedanega premoženja in

- nižje stopnje obdavčitve napovedanega premoženja, kjer ni vseh dokazov o virih financiranja, vendar ni suma davčne utaje.

Stopnja 70 % je namreč nesorazmerno visoka zlasti v primerih, ko bi se nepojasnjena razlika nanašala na kapitalske dobičke in dohodke, ki so obdavčeni cedularno največ s 25 % davčno stopnjo. Zaradi navedenega bi morala biti davčnim zavezancem v postopku inšpiciranja dana tudi možnost dokazovanja vrste dohodkov, iz katerih je bilo financirano nepojasnjeno premoženje. Če bi davčni zavezanec dokazal, s kakšnega naslova je bil ustvarjen neobdavčen finančni vir, naj se ga obdavči po pravilih, ki veljajo za tisti vir dohodnine. Samo dejanske nedokazane razlike v premoženju bi se lahko obdavčilo z enotno davčno stopnjo. V nasprotnem bi se lahko predpis, ki na tako nejasen način obdavčuje premoženje, smatral za neustavnega.

50. Obvezna izdaja opomina s strani FURS

Finančna uprava Republike Slovenije na podlagi tretje točke prvega odstavka 13. člena Zakona o davčnem postopku z opominom obvešča zavezanca o stanju njihovih neplačanih zapadlih davčnih obveznostih. V opominu so zajete obveznosti, ki so zapadle v plačilo 8 dni pred izdajo opomina ter zamudne obresti od zapadlih neplačanih obveznosti, izračunane do vključno datuma izdaje opomina.

Izdaja opomina za davčni organ trenutno ni obvezujoča, temveč gre za seznanitev zavezanca o njegovih neplačanih davčnih obveznostih, za ureditev morebitnih nepravilnih knjigovodskih stanj in hkrati opozorilo, da plača zapadle obveznosti in se na ta način izogne davčni izvršbi in stroškom, ki so povezani s tem.

OZS zahteva, da se Zakon o davčnem postopku dopolni na način, da je obveščanje davčnih zavezancev o neplačanih davčnih obveznostih s strani FURS, preko opomina, zakonsko obvezno.

Zahteve za spremembo Zakona o davčnem potrjevanju računov

FURS beleži pozitivne učinke uvedbe davčnih blagajn, zato zahtevamo, da se znižata davčni stopnji davka na dodano vrednost. Hkrati zahtevamo zmanjšanje drugih administrativnih obveznosti, ki bodo olajšale delo in poslovanje podjetij. Predlagamo, da se poslovanje poenostavi in je obvezno evidentiranje le vstopnih in izstopnih računov.

51. Zmanjšanje kazenskih sankcij

Zakon o davčnem potrjevanju računov v 18., 19. in 20. členu določa kazenske sankcije za tiste davčne zavezanec, ki ne izpolnjujejo oziroma kršijo zakonsko določena pravila. Obstoječe kazenske sankcije so na področju davčnega potrjevanja računa nesorazmerno visoke glede

na velikost (za mikro družbe) in poslovanje posameznih družb in samostojnih podjetnikov posameznikov (tisti, ki ne dosegajo prometa niti 50.000 evrov). Prav tako so obstoječe kazenske sankcije previsoke pri tistih zakonskih prekrških zavezancev, ki so se izkazali kot napaka in ne kot naklepno dejanje.

Hkrati z uvedbo davčnih blagajn naj se zmanjša druge obveznosti, ki bodo olajšale delo in poslovanje v gostinstvu. Tako predlagamo, da se poslovanje poenostavi in je obvezno evideniranje le vstopnih in izstopnih računov.

52. Vračilo trošarine za gradbene stroje

S spremembo 93. člena Zakona o trošarinah (ZTro-1), ki je pričela veljati v letu 2016, podjetja niso več upravičena do vračila dela trošarine za gradbene stroje, ki se ne uporabljajo pri izvajanju dejavnosti F/gradbeništvo standardne klasifikacije dejavnosti. Po novem do vračila dela trošarine tako niso upravičeni davčni zavezanci, katerih stroji se uporabljajo za delo v gramoznicah, kamnolomih in ipd., kar je drastično poslabšalo položaj podjetij, ki izvajajo dejavnost v omenjenem sektorju.

OZS zahteva spremembo ZTro-1 in sicer na način, da se besedilo 93. člena dosledno uskladi z besedilom Direktive o obdavčitvi energentov.

53. Zahteve glede novega Zakona o davku na nepremičnine

Pri uvedbi novega davka na nepremičnine mora biti Vlada RS upoštevati dejstvo, da mora biti nova obdavčitev primerljiva z obstoječim nadomestilom za uporabo stavbnega zemljišča. OZS ne pristaja na dodatne obremenitve podjetij in podjetnikov in zahtevamo enakopravno obdavčitev (obdavčiti je potrebno vse nepremičnine, brez izjem).

Zakon o davku na nepremičnine mora jasno opredeliti davčno osnovo in iz nje izhajajočo davčno obveznost posameznega davčnega zavezanca. Davčna stopnja naj se določi glede na vrednost in namen rabe nepremičnine (stopnja davka za poslovne nepremičnine, v katerih podjetniki opravljajo dejavnost, mora biti primerljiva s stopnjo za rezidenčna stanovanja). Prav tako naj se zagotovi učinkovito pravno varstvo lastnikov nepremičnin (ugovor na posplošeno tržno vrednost nepremičnine in ugotavljanje posebnih okoliščin).

IV. VEČJA FINANČNA DISCIPLINA IN JAVNA NAROČILA

54. Omejitev delovanja samostojnih podjetnikov in družb, ki nimajo odprtega transakcijskega računa

Številna so podjetja, ki po registraciji ali celo med samim poslovanjem ostanejo brez odprtega poslovnega transakcijskega računa v Republiki Sloveniji bodisi da jih zaprejo sama bodisi jim ga zapre banka zaradi neplačanih obveznosti za vodenje računa. Mnoga kljub temu, da so brez odprtega transakcijskega računa, še vedno poslujejo naprej. Takšno delovanje največkrat pomeni delo na črno in posledično tudi davčne utaje. V prvi vrsti se je potrebno zavedati, da gre za skupek podjetij, ki, z namenom izogniti se odgovornosti plačevanja svojih obveznosti (bodisi do države bodisi do svojih poslovnih partnerjev, delavcev itd.), izkoriščajo sedanje stanje, ki jim omogoča, da delujejo brez odprtega transakcijskega računa. Tega problema se ne da rešiti le z omejitvijo gotovinskega prometa oziroma z grožnjo izreka globe za tak prekršek.

Podjetje ali samostojni podjetnik posameznik, ki nima odprtega transakcijskega računa, ne more in ne sme poslovati, prav tako tudi ne more in ne sme obstajati. Po naši oceni je potrebno šteti, da je podjetnik posameznik ali družba, ki nima odprtega transakcijskega računa v Republiki Sloveniji oziroma nima v registru na portalu AJPES vpisanega računa, odprtega v tujini, prenehal poslovati oziroma nima premoženja, s tem pa so izpolnjeni pogoji za njen izbris iz sodnega registra brez likvidacije. Zoper takšne poslovne subjekte se mora začeti postopek izbrisa iz sodnega registra.

55. Prijava neporavnanih finančnih obveznosti v e-pobot vse do realizacije in nadzor nad prijavo v obvezni pobot

Glede na naravo delovanja sistema obveznega pobota in »nastajanja« novih denarnih obveznosti in okoliščin oziroma pogojev za uspešnost izvedbe pobota, bi bilo potrebno določiti obveznost prijave v obvezni pobot vse do realizacije pobota. Prijava denarne obveznosti le v prvi krog v mesecu, ki sledi mesecu v katerem je nastala zamuda pri plačilu obveznosti, pomeni zgolj enkratni poskus steka vseh potrebnih okoliščin za uspešen pobot in računanje na t.i. srečo, da so se ravno v tistem trenutku stekli vsi potrebni pogoji.

V Zakon o preprečevanju zamud pri plačilih naj se nujno vnese določilo, da bi morala biti prijava v pobot obvezna vse do realizacije pobota tako, da se uvede avtomatska prijava v naslednje pobote vse do realizacije pobota. Avtomatska prijava naj bi pomenila, da se prijava v pobot odda prvič, ostalo pa vrši AJPES do realizacije pobota. V kolikor vmes pride do prostovoljnega poplčila neposredno s strani dolžnika, upnik umakne takšno finančno obveznost iz sistema. Neutemeljen izvzem iz nadaljnjih pobotov mora biti seveda ustrezno sankcioniran.

Ugotovljeno je, da se obveza prijave v obvezni pobot na terenu ne kontrolira oziroma premalo. Posledično to pomeni, da le redka podjetja še prijavljajo obveznosti v obvezni pobot in v skladu s tem je jasen rezultat obveznega pobota. Pristojne inšpekcije naj tudi v praksi izvajajo ustrezen nadzor.

Ukrep: Sprememba Zakona o preprečevanju zamud pri plačilih

56. Vsakemu poslovnemu subjektu mora biti omogočeno, da ima v Sloveniji odprt TRR, tudi če je dolжник do kogarkoli

Vsakemu poslovnemu subjektu bi moralo biti omogočeno, da ima možnost odprtega TRR pri vsaj eni od organizacij za plačilni promet v Republiki Sloveniji. Vse več je primerov, ko banke zaprejo podjetju TRR, ker nima poravnanih obveznosti do banke, nato pa ta ista banka, po tem, ko ji podjetje poravna obveznosti, zavrne ponovno odprtje TRR-ja.

Prav tako so pogosti primeri, ko banke zavračajo vloge podjetij po odprtju TRR, ker je podjetje davčni dolжник. Banke namreč običajno zahtevajo, da mora podjetje priložiti vlogi za odprtje TRR-ja tudi potrdilo FURS o poravnanih obveznostih.

Tako se dogaja, da podjetje, ki ima v današnji finančni situaciji težave, ne more odpreti računa v Sloveniji, pač pa ga je prisiljen odpreti na primer v Avstriji ali pobrati denar na roke. To pa pomeni še eno od oblik spodbujanja sive ekonomije in netransparentnih denarnih tokov, predvsem pa oviro za poslovanje podjetij, zlasti ko se poskušajo izvleči iz svojih težav.

Znano je, da med bankami kroži črna lista podjetij, katerim naj bi se iz zgoraj navedenih razlogov zavrnilo odprtje TRR tudi pri drugih bankah, ne samo pri tisti, pri kateri je bil račun zaprt zaradi neporavnane obveznosti za vodenje računa.

Nezmožnost imeti odprt račun za poslovanje je nesorazmeren ukrep za njegovo negativno finančno stanje, predvsem pa blokada njegovega poslovanja in možnosti ureditve svojega stanja. Podjetjem in podjetnikom je potrebno zagotoviti, da imajo odprt račun za opravljanje denarnih transakcij iz poslovanja.

IZVRŠBA

Zahteve za spremembo Zakona o izvršbi in zavarovanju

K precejšnjemu izboljšanju plačilne discipline lahko veliko prispevajo učinkovitejši izvršilni postopki. Zlasti pa omejitev zavestnega vlaganja neutemeljenih ugovorov.

57. Pospešitev postopkov izterjave in njihova učinkovitost

V zadnjih letih je bilo sprejetih vrsta ukrepov in sprememb Zakona o izvršbi in zavarovanju (ZIZ), ki naj bi vsaj malo prispevali k pospešitvi postopkov in njihovi učinkovitosti, a žal, še ne dovolj oziroma jih je Ustavno sodišče Republike Slovenije celo naknadno razveljavilo. V številnih izvršilnih zadevah dolžniki še vedno namenoma vlagajo neutemeljene ugovore z namenom zavlačevanja postopka izterjave, ki se nato nadaljuje v pravnem postopku. V tem času pa lahko upnik zaradi neplačanih terjatev že propade, dolжник pa prenese svoj kapital drugam oziroma izprazni svoje račune.

Zahtevamo nujne spremembe izvršilnega postopka, morda tudi spremembe v organizaciji sodišča, ki naj zagotovijo bistveno učinkovitejši izvršilni postopek, ter bistveno skrajšanje nadaljnjega samega pravnega postopka, ne samo v fazi do izdaje sklepa o izvršbi.

58. Ugovori v izvršilnem postopku

V dosednji praksi se je izkazalo, da je eden ključnih legalnih načinov kako se namenoma neutemeljeno izogniti sodni izterjavi UGOVOR ZOPER IZDANI SKLEP O IZVRŠBI, izdan na podlagi verodostojne listine. V okviru tega ugovora je dovoljeno namenoma navajati laži, neresnice, z namenom, da se zavleče celoten postopek in nadalje izsiljuje upnika.

To veljavna zakonodaja in način delovanja pravosodnega sistema dovoljujeta, kar pa je nesprejemljivo. Zato je potrebno je zagotoviti pogoje za konkretno-dejansko sankcioniranje - kaznovanje zlorabe ugovora in drugih instrumentov za uspešno sodno izterjavo. Sankcija naj ne bodo le zakonske zamudne obresti, temveč nekaj kar bo pripomoglo k učinkoviti izvršbi, vključno kazenska odgovornost za takšne zlorabe. Gre torej za sankcioniranje primerov, ko dolžniki namenoma vlagajo neutemeljene ugovore, zlasti z namenom zavlačevanja postopka izterjave, ki se nato nadaljuje v pravnem postopku.

Ponovno naj se uvede obveznost prilaganja dokazil k predlogu za izvršbo na podlagi verodostojne listine, tako kot je bilo že včasih zakonsko potrebno, ter večja pristojnost odločanja izvršilnega sodišča pri ugovorih zoper sklep o izvršbi na podlagi verodostojne listine. Ukinitve zahteve, da se predlogu za izvršbo na podlagi verodostojne listine prilagajo listine in dokazi ter da se verodostojne listine zgolj določno označijo in vpišejo v obrazcu, je prinesla celo vrsto ugovorov dolžnikov, ko ti enostavno v ugovoru zatrdijo, da ne poznajo verodostojne

listine z označbo v predlogu za izvršbo ali da nimajo obveznosti do upnika ali drugih izmišljenih ugovorov in po sedanjí ureditvi se zadeva odstopi v (večletno) reševanje v pravnem postopku. Dolžniki takšnemu ugovoru tudi ne rabijo predložiti oziroma predlagati nikakršnih dokazov, saj se, glede na sprejeto sodno prakso, negativnih dejstev prav tako ne dokazuje v primeru ugovora zoper izvršilni sklep in to kljub določbi 2. odstavka 53. člena ZIZ.

Tako bi bili dolžniki prisiljeni podati v ugovoru dokazila, ki bi ovrgla upnikova dokazila.

Prav tako je potrebno dati prijavi denarnih obveznosti s strani dolžnikov v e-pobot pravno težo v smislu nadaljnjih postopkov izterjave. Slednje pomeni, da dolžnik, ki je prijavil svojo denarno obveznost do upnika, kasneje v izvršilnem postopku ne bi imel možnosti ugovarjati temelju in višini svoje obveznosti, saj je višino denarne obveznosti in temelj obveznosti s prijavo v večstranski pobot tudi pripoznal. Edini možni ugovor bi bil, da je terjatev, prijavljeno v e-pobot po tej prijavi, že v celoti poplačal ali pa da je zastarala. S tem bi skrajšali izvršilne postopke in izigravanje dolžnikov z izrabo vseh zakonskih možnosti za zavlačevanje postopkov. V primerih, ko se predlaga izvršba na podlagi verodostojne listine na dolžnikove nepremičnine in izvršba na terjatve dolžnika, naj se omogoči vložitev predloga za izvršbo, v katerem ni potrebno opredeliti dolžnikove nepremičnine in dolžnikove dolžnike. Ni razloga zakaj bi bili navedeni dve izvršilni sredstvi v neprivilegiranim položaju glede na izvršbo na dolžnikova denarna sredstva pri organizacijah za plačilni promet in na dolžnikove vrednostne papirje ali na dolžnikovo plačo.

Ko bo torej takšen predlog o izvršbi in zavarovanju pravnomočen, naj sodišče samo po uradni dolžnosti naredi poizvedbe o dolžnikovih nepremičninah (tako kot to naredi o dolžnikovem delodajalcu). Gre za dopolnitev, ki je v današnjem času še posebej potrebna in aktualna, še zlasti v primerih, ko imajo na primer dolžniki - gospodarski subjekti blokirane bančne račune oziroma jih sploh nimajo odprtih, nimajo delodajalca, ker so sami delodajalci. Torej ostane upnikom na voljo še poizkus izvršbe na njihove terjatve in nepremičnine, ki pa jih v večini primerov v času vlaganja izvršbe ne poznajo, podatkov o teh pa tudi ne morejo pridobiti, ker nimajo pravnomočnega izvršilnega naslova. Glede na dosedanje ureditve morajo tako kljub temu, da iz AJPES evidence izhaja, da nima odprtega TRR-ja, vložiti predlog za izvršbo na to izvršilno sredstvo, da pridobijo pravnomočen izvršilni naslov, da bodo na podlagi le-tega lahko naredili poizvedbe o morebitnih dolžnikovih nepremičninah oziroma terjatvah in nato predlagali nadaljevanje izvršbe z novim izvršilnim sredstvom. To pa pomeni dodatno delo in dodatne stroške, predvsem pa izguba dragocenega časa (ki je potreben za sprejem sklepa sodišča o nadaljevanju izvršbe z novim izvršilnim sredstvom), ki je lahko še posebno dragocen v primeru, ko je dolžnik v denarnih težavah in obstaja velika bojazen, da bo še zanj »pravočasno zavaroval« svoje terjatve in nepremičnine pred upniki.

INSOLVENČNA ZAKONODAJA

Zahteve za spremembo Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju

59. Prisilna poravnava

Potrebne so nadaljnje spremembe instituta prisilne poravnave, saj so dosedanje izkušnje obrtnikov in malih podjetnikov v postopkih prisilne poravnave negativne. Praksa je pokazala, da se v mnogih primerih institut prisilne poravnave izrablja za oškodovanje predvsem manjših upnikov, ki so v večini primerov obrtna in mala podjetja, v korist večjih upnikov. V sedanjem postopku prisilne poravnave so manjši upniki v neenakopravnem (podrejenem) položaju. Sam institut prisilne poravnave, kot ga določa in obravnava Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP), je namenjen zgolj in samo zaščiti interesov in ohranitvi dolžnika, in sicer na račun upnikov. Vsi instituti v insolvenčnih postopkih pa so primarno namenjeni poplačilu upnikov. Tako institut prisilne poravnave nasprotuje že temeljnemu načelu zakona, in sicer načelu enakega obravnavanja upnikov ter načelu zagotavljanja najboljših možnosti za plačilo upnikov. Obstoj dolžnika so namenjeni drugi instituti.

Potrebne so spremembe insolvenčne zakonodaje, pri katerih je potrebno izhajati iz temeljnega načela, da se primarno zaščiti interese upnikov, in ne tako kot do sedaj, da je prisilna poravnava namenjena le zaščiti interesov dolžnika. Sprememba tega temeljnega načela bo prav tako omogočala, da se dolžnik v določenem obdobju izkoplje iz težav, vendar ne na račun upnikov. Po izteku določenega, sprejemljivega, časovnega obdobja bi morale priti do 100-odstotnega poplačila upnikov.

V skladu z navedenim bi bilo potrebno v postopku prisilne poravnave hkrati sistemsko urediti pravice malih upnikov (po analogiji s pravicami manjšinskih delničarjev na podlagi ZGD-1). Ta ureditev naj bo aplikativna tudi v drugih postopkih Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju.

Nepojemljiva je tudi zakonska možnost, da lahko podjetje vstopi v novo prisilno poravnavo, še preden je prva prisilna poravnava v celoti zaključena, to je še preden so v celoti izpolnjene obveznosti iz le-te.

Črtanje zakonsko določenega minimalnega poplačila navadnih upnikov v prisilni poravnavi pomeni v realnosti ukinitvev minimalnih kvantel za varovanje malih, navadnih upnikov. V ZFPPIPP je potrebno vrniti to minimalno varovanje upnikov.

60. Prednostne terjatve v insolvenčnih postopkih

Z novelo ZFPPIPP-G je Državni zbor RS vključil med prednostne terjatve še:

- poplačilo državnih posojil in poroštev danih za reševanje družb,
- plače in nadomestila plač za zadnjih šest mesecev pred začetkom postopka zaradi insolventnosti (povečanje glede na dotedanje zadnje tri plače),
- nezavarovane terjatve tudi za plačilo tistih prispevkov, ki so zapadli pred več kot enim letom.

Gre za popolnoma neutemeljeno širitev prednostnih terjatev in diskriminacijo preostalih navadnih upnikov, ki so aktivni subjekti, ki morajo plačevati davke, plače, prispevke. S temi privilegiji je država »zagotovila«, da navadni upniki tako rekoč ničesar ne bodo dobili iz stečajne mase, zlasti glede na to, da je bila že sedaj nizka stopnja poplačila navadnih upnikov v insolvenčnih postopkih. Država si je s takšnim kratkovidnim ukrepom tako zagotovila absolutni privilegij na račun še živečega gospodarstva. Prav tako je s tem še dodatno odprla vrata za možne zlorabe na račun navadnih upnikov. Navedene širitve je potrebno odpraviti.

– Diskriminatorni privilegiji države v poenostavljeni prisilni poravnavi

Država si je z ZFPPIPP-G zagotovila absolutni privilegij v postopku poenostavljene prisilne poravnave, ki velja za mikro podjetja, ko si je uzakonila, da poenostavljena prisilna poravnava ne učinkuje na davke in prispevke. S takšnim privilegijem je država bistveno otežila proces razdolževanja slovenskega malega gospodarstva, zlasti mikro, v odnosu do bank. Privilegiranje terjatev države bo namreč zagotovo bistveno zmanjšalo pripravljenost ostalih upnikov, da v postopku poenostavljene prisilne poravnave pristanejo na podrejen položaj, še zlasti glede na to, da v stečajnem postopku niso v podrejenem položaju v odnosu do države. Pri čemer gre za upnike, ki morajo prav tako poplačati vse svoje obveznosti (zaposlene, prispevke, davke, dobavitelje) in jih lahko insolventnost njihovega dolžnika pahne v eksistencialne težave, pa vendar soglašajo s prestrukturiranjem.

61. Stečajni postopki naj bodo krajši

Stečajni postopki so predolgi. Urediti bi jih bilo potrebno na način, da se začnejo in končajo v čim krajšem času, seveda na najbolj učinkovit način. Leta trajajoči stečajni postopki večinoma postanejo sami sebi namen in se vse prevečkrat končajo le s poplačilom stroškov samega stečajnega postopka – tudi iz primarno navedenega razloga. Stečajni postopki naj postanejo z vidika poplačila upnikov učinkovitejši ter časovno in stroškovno racionalnejši.

62. Upravitelji insolvenčnih postopkov

Izkušnje postopkov prisilne poravnave so pokazale, da pri vodenju prisilne poravnave prihaja do prevladujočega osebnega interesa upravitelja nad interesom in koristmi družbe. Že v postopku prisilne poravnave upravitelji prisilne poravnave izvajajo številne aktivnosti (na primer zavlačujejo z izdajo soglasij za nujno potrebne aktivnosti družbe, vlagajo neutemeljene ugovore zoper vodenje prisilne poravnave, ipd.), da bi preprečili uspešno potrditev prisilne poravnave in s tem dosegli začetek stečaja, in sicer tudi v primerih, ko je prisilna poravnava povsem realna rešitev za družbo. Do takšnih primerov pogosto prihaja zato, ker je prisilni upravitelj tudi stečajni upravitelj pri isti družbi, če prisilna poravnava ne uspe.

V prisilni poravnavi je upravitelj praviloma slabše nagrajen kot je v stečaju, še posebej, če ima družba lahko unovčljivo premoženje. Da bi preprečili te zlorabe predlagamo, da se z zakonom prepove, da bi bila za stečajnega upravitelja imenovana ista oseba kot je bila imenovana za prisilnega upravitelja družbe, katere prisilna poravnava ni uspela.

63. Izenačitev stečaja samostojnega podjetnika s stečajem gospodarske družbe

Fizična oseba, ki nosi breme svoje pretekle gospodarske dejavnosti kot samostojnega podjetnika, na trgu ni delovala kot fizična oseba (potrošnik), temveč kot gospodarski subjekt, ki je na trgu opravljal gospodarsko dejavnost, kot na primer družba, in je prevzemal vse rizike, ki jo ima gospodarska dejavnost. Pri tem lahko pride do okoliščin (slab posel, škodni dogodki, neplačilo terjatev ipd.), ki pripeljejo v končni fazi lahko tudi do stečaja, za katerega pa fizična oseba kot potrošnik nikakor ne more odgovarjati in prevzemati teh bremen še v prihodnosti oziroma najmanj v preizkusni dobi za odpust obveznosti, ki pomeni najmanj nekaj dodatnih let.

Ureditev stečaja samostojnega podjetnika mora biti primerljiva s stečajem gospodarske družbe, ker gre za gospodarska subjekta, ki delujeta na trgu. Razlika lahko obstaja samo v obsegu premoženja, ki se vključi v stečajno maso.

64. Pravne posledice izbrisa pravne osebe iz sodnega registra brez likvidacije

Zakon o postopkih za uveljavitev ali odpustitev odgovornosti družbenikov za obveznosti izbranih gospodarskih družb (ZPUOOD) je razveljavil določbe od 6. do 10. odstavka 442. člena in 496. ZFPPIPP, na podlagi katerih so upniki imeli vsaj malo upanja, da bodo njihove terjatve do izbranih družb brez likvidacije poplačane, sicer s strani t.i. aktivnih družbenikov. Tudi Ustavno sodišče RS z odločbo, opr. št. U-I-307/11-21 z dne 12.4.2012, ni preprečilo navedene razveljavitve.

S sprejetjem ZPUOOD se je tako na te upnike povsem pozabilo. Dejstvo je, da pride do tovrstnih izbrisov v veliki meri zaradi neodgovornega (velikokrat namernega) ravnanja družbe-

nikov, ki podjetje zadolžijo, potem pa dve leti nekažnovano na primer ne oddajo bilanc in so prosti vseh bremen. Formalno pravno imajo upniki možnost preko spregleda pravne osebnosti terjati neposredno družbenike, vendar je znano dejstvo, da je to v praksi »mrtva črka na papirju«. Tudi predlog za uvedbo stečaja nad naknadno najdenim premoženjem terja od upnikom velike napore. Vedeti mora, da je tako podjetje imelo premoženje, ki se ga lahko unovči, prav tako zanj pomeni finančni zalogaj.

Z ukinitvijo teh določb lahko povsem odločno rečemo, da država v ničemer ne ščiti prodajalca (in drugih dobaviteljev, izvajalcev storitev), še več - od njih zahteva, da so detektivi in da kreditirajo državo z DDV. Z ukinitvijo osebne odgovornosti družbenikov izbrisane družbe je upnik de facto ostal brez sleherne možnosti, da uveljavi svojo terjatev do družbe.

ZPUOOD je tako uzakonil popolno favoriziranje dolžnikov in praviloma v teh primerih neodgovorno ravnanje družbenikov tako izbranih družb. Takšno stanje je potrebno čim prej sanirati in vzpostaviti dejansko zaščito interesov upnikov vsaj v meri, ki je bila pred sprejetjem ZPUOOD.

Ukrep: Sprememba Zakona o postopkih za uveljavitev ali odpustitev odgovornosti družbenikov za obveznosti izbranih gospodarskih družb

SISTEM JAVNEGA NAROČANJA

Zahteve za spremembo Zakona o javnem naročanju

Izkušnje predvsem mikro in malih podjetij, ki so praviloma podizvajalci, kažejo preštevne primere neustreznega in diskriminatornega vodenja javnih naročil, ter zlorab, ki posledično v veliki meri vodijo tudi v plačilno nedisciplino. Žal, sprejem novega Zakona o javnem naročanju (ZJN-3) ne prinaša prepotrebnih sprememb, ki bi pomenila sama po sebi jamstvo za izboljšanje sistema javnega naročanja, je pa še poslabšal položaj podizvajalcev.

Z namenom izboljšanja kakovosti in transparentnosti javnih naročil ter odprave nelojalne konkurence naj se v ZJN vnese naslednja določila:

- naročilo inženirskih storitev in gradnje se (lahko) razpiše samo ob 100% zagotovljenem financiranju (Avstrija, Italija) oziroma zaprti finančni konstrukciji, ki jo je možno definirati na osnovi projektne naloge oziroma standardiziranih popisov gradbenih, obrtniških in instalcijskih del ter materiala in opreme, torej na osnovi kvalitetno izdelane projektne naloge oziroma projektne dokumentacije;
- naročilo gradnje se razpiše na podlagi projekta za razpis, kot ga določa zakon o graditvi objektov;
- ob razpisu naročila se objavi ocenjena vrednost naročila in v primeru naročila inženirskih storitev tudi investicijska vrednost;
- na portalu javnih naročil takoj po zaključku javnega naročila naročnik objavi končno obračunsko vrednost celotne investicije.

65. Zagotovitev dostopnosti javnih naročil tudi manjšim gospodarskim subjektom, delitev javnih naročil na več sklopov

Potrebno je zagotoviti pregledno javno naročanje, ki naj temelji na strokovnosti, redu in pravičnosti ter enakopravnosti malih in velikih podjetij.

Mala podjetja se velikokrat zaradi nepotrebnih rigoroznih pogojev in omejitev težko prijavljajo na javne razpise. Sestavljavci javnega razpisa bi morali že pri določitvi kriterijev in izpolnjevanju obveznosti ter pri siceršnjem izvajanju postopkov javnih naročil navedeno izvajati na način, da bodo tudi mala podjetja lahko enakovredno konkurirala na javnih naročilih in ne bodo, zaradi svoje majhnosti prikrajšana pri izbiri.

Pogosto se malim podjetjem v izhodišču onemogoča konkuriranje na javnih razpisih in se jih postavlja v neenakovreden položaj v primerjavi z večjimi ponudniki tudi zaradi v praksi običajne zahteve javnega razpisa zaradi povsem nesprejemljivih kriterijev, ki jih mora izpolnjevati izvajalec glede garancij, kreditne sposobnosti in obsega pretekle proizvodnje, referenc. Ti kriteriji so pogosto namenjeni prav temu, da manjšim podjetjem onemogočijo sodelovanje na javnih razpisih. Zato predlagamo, da se javna naročila razdelijo na ekonomsko sprejemljive zaključene enote, na katerih lahko sodelujejo tudi manjši gospodarski subjekti. Tako se na primer v gradbeništvu javna naročila lahko izvajajo po posameznih segmentih, kot so gradbena dela, zaključna gradbena dela, strojne inštalacije, elektro inštalacije itd. ZJN-3 na načelni ravni res spodbuja delitev javnih naročil, vendar mora ta načelnost preiti v prakso.

Administrativni postopki prijav na javna naročila naj bodo maksimalno poenostavljeni, roki za oddajo vlog naj se porazdelijo na vse leto, ob predpostavki, da se skupna višina razpisanih sredstev enakomerno porazdeli na celotno obdobje.

66. Javno naročilo mora temeljiti na institutu »ekonomsko najugodnejša ponudba«, ki ni najnižja cena, s čimer bi se zagotovila izbira kvalitetnega izvajalca za kvalitetno izvedbo del

Novi ZJN-3 sicer privilegira oddajo javnega naročila po principu »ekonomsko najugodnejše ponudbe«, vendar pa glede na njegovo zakonsko dikcijo to pomeni še vedno oddajo javnega naročila po najnižji ceni, tudi v gradbeništvu. Glede na dosedanje prakso je tako pričakovati še vedno oddajo večine javnih naročil po najnižji ceni, čeprav to na koncu pomeni najvišjo ceno, če ne bo prišlo do korenitih sprememb pri izvajanjih javnih naročnikov v praksi.

Javni naročniki bi končno morali začeti pripravljati ustrezne razpisne dokumentacije in izvajati oddajo javnih naročil po dejansko ekonomsko najugodnejši ponudbi (na podlagi strokovnih, ekonomskih in drugih kriterijev), upošteva življenjsko dobo tako kupljenega produkta oziroma storitve.

Pri izbiri najugodnejše ponudbe bi se tako moralo zagotoviti, da bodo nekvalitetni izvajalci izločeni. Naročniki bi se morali v ta namen posluževati tudi izdelav strokovnih ocen (s strani strokovnjaka na konkretnem področju, če javni uslužbenci nimajo takšnih znanj) oziroma skrbne presoje konkretne ponudbe za pravilen izbor ponudnika. Le tako bo javno naročilo tudi kvalitetno izvedeno in s tem na koncu tudi ekonomsko najugodnejše.

S sedaj uveljavljeno najnižjo ceno se spodbuja tudi nelojalna konkurenca in se izgublja na kvaliteti predmeta naročila, da o nujnem razvoju posameznih dejavnosti (na primer gradbene) ne govorimo, ki ga zaradi navedenega v Sloveniji že nekaj let ni.

Ob tem opozarjamo in apeliramo še na posebno pozornost glede uzakonitve formul za izračun ekonomsko najugodnejše ponudbe.

67. Vzpostavitev učinkovitega izločanja neobičajnih - nerealnih nizkih ponudb, zlasti pa obveznost njihove temeljite preverbe

Izločanje nenormalno nizkih ponudb je potrebno bistveno zaostri, vključno tudi v nadaljnji verigi oddaje del (podizvajalci podizvajalcem).

Novi Zakon o javnem naročanju (ZJN-3) ugotovitev o neobičajno nizki ponudbi med drugim veže na cene na trgu, kar naročniku omogoča, da zahteva pojasnilo o ponujeni ceni glede na tržne cene. Vendar pa se je treba zavedati, da je protokol preveritve neobičajno nizke ponudbe namenjen varstvu ponudnika, čigar ponudbo želi naročnik iz tega razloga izločiti, in ne varstvu drugih ponudnikov, ki so oddali dražjo (realno) ponudbo. To pomeni, da zakon sicer določa, kdaj mora naročnik preveriti, ali je ponudba neobičajno nizka. Vendar pa če takšne ponudbe ne želi izločiti, skladno s pravno prakso zadošča, da to preveri tudi samo po telefonu. Če pa naročnik želi izločiti takšno ponudbo, ima bistveno več težav in dela.

Pravna praksa dopušča argument ponudnika, da dela z izgubo, ker si želi priti na trg, pridobiti reference, ima staro zalogo blaga, ki ga želi prodati, in podobno, kar pomeni, da naročniki dampinške ponudbe dejansko zelo težko izločijo.

Glede na navedeno bi tako javni naročniki morali imeti učinkovite vzrode izločitve neobičajno – nerealne nizke ponudbe, zlasti pa obveznost njene temeljite preverbe in ugotovitve njene »realnosti«. Obstoječa zakonska ureditev izločitve neobičajno nizke ponudbe še ne zavezuje ustrezno javnih naročnikov k ustrezni preverbi realnosti cene oziroma njihovi neobičajni nizkosti, in to tudi po tem, ko jih ostali ponudniki na to opozorijo.

Prav tako bi se morala določiti merila za izločanje ponudb s prenizko ceno, saj se v praksi prepogosto dogaja, da ponudniki namerno ponujajo nerealno nizko ceno in pozneje izsiljujejo povišanje cen.

V zvezi s tem opozarjamo na problematiko »ne-enakovrednega« sodelovanja podjetij, subvencioniranih s strani države (primer invalidskih podjetij) v javnih naročilih. Najnižja realna cena takšnega podjetja je zaradi državne subvencije nižja od najnižje realne cene ostalih ponudnikov. S tem pa je nesubvencionirano podjetje v nekonkurenčnem in neenakovrednem položaju, kar pa je neustrezno in bi bilo potrebno spremeniti.

68. Odgovorna oseba javnega naročnika za javno naročilo

Za vsako javno naročilo mora biti določena kompetentna odgovorna oseba/vodja javnega naročila.

69. Bančne garancije v javnih naročilih

Potrebno je preprečiti pretirane zahteve po bančnih garancijah. Uvedejo se naj naslednja jamstva, ki naj jih ponudniki na javnih razpisih dajejo v zavarovanja:

- za resnost ponudbe do 3 % - izvršnica,
- za dobro in pravočasno izvedbo do 5% - izvršnica ali menično zavarovanje s pooblastilom za unovčenje,
- zavarovanje splošnega garancijskega roka za največ 2 leti (po vzoru Avstrije in Nemčije), v višini do 5% z bančno garancijo brez omejitev, pogojeno s pozivom k odpravi pomanjkljivosti v pogodbenem roku pred unovčitvijo bančne garancije (le za izvedbo).

– nesorazmerno multipliciranje zahtev po bančnih garancijah in drugih zavarovanj v okviru enega javnega naročila

Obstoječa praksa javnih naročnikov je žal še vedno takšna, da naročniki od ponudnikov iščejo nesorazmerna finančna zavarovanja za zavarovanje resnosti ponudbe (celo v visokih denarnih depozitih), dobre izvedbe pogodbenih obveznosti ali odprave napak v garancijski dobi, ki ni v povezavi s predmetom oziroma zahtevnostjo izvedbe predmeta javnega naročila. Bančne garancije in izjave veljajo do definiranega dneva veljavnosti na sami garanciji oziroma izjavi, tudi če je predhodno že jasno, da za dela ponudnik ne bo izbran, vendar za prenehanje njihove veljavnosti zapisnik o odpiranju ponudb ni dovolj. Glede na navedeno in upoštevaje, da je izplen danih ponudb zelo nizek, potrebuje povprečen ponudnik nekajkratnik svoje letne realizacije bančnih kvot za garancije, kar realno ni izvedljivo in kar onemogoča sodelovanje na nadaljnjih razpisih.

Obstoječa finančna zavarovanja naj se poenotijo oziroma postanejo enakovredna, saj nudijo naročniku enakovrstno in zadostno zavarovanje, stroškovno pa so za ponudnike ugodnejša oziroma se finančna zavarovanja rangirajo glede na zahtevnost objektov, v zvezi s katerim se dajejo.

Naročnik naj v istem postopku javnega naročanja dovoli predložitev različnih instrumentov finančnega zavarovanja in ponudniku dopusti, da sam izbere, s katerim finančnim instrumentom bo zavaroval izpolnitev svojih obveznosti.

Prav tako naj naročnik zahteva le, na primer, jamstvo za resnost ponudbe in šele od izbranega izvajalca garancijo ali npr. kavcijsko ali drugo zavarovanje za dobro izvedbo in odpravo napak v garancijski dobi. Naročnik s tem ničesar ne izgubi, saj lahko zahteva jamstvo za dobro izvedbo pred pretekom jamstva za resnost ponudbe, s tem pa ne bodo deležni obremenitev z jamstvi za dobro izvedbo vsi neizbrani izvajalci, ki jim sicer banka za izdajo potrebne izjave zasede kvoto in to zaračuna. Seveda pa bi izbrana rešitev te problematike morala preprečiti nastanek situacije, ko bi se javni razpis neuspešno končal, ker na primer v poznejši fazi izbrani ponudnik ne bi mogel zagotoviti garancije za, na primer, dobro izvedbo del.

Zavezujoče izjave banke o izdaji bančne garancije za resnost ponudbe in za dobro izvedbo del in potem bančne garancije za resnost ponudbe oz. dobro izvedbo del naj naročnik ne zahteva.

Glede na okoliščine primera in zahtevnost gradnje se kot alternativa predlaga predložitev bianko menice, s pooblastilom za unovčenje. Garancija za dobro izvedbo del pomeni podvajanje zavarovanja, saj naročnik v času gradnje zadržuje del sredstev izvajalca, hkrati pa ima vse zakonske vzvode, da preko lastnega strokovnega nadzora, ki se vrši v procesu gradnje, sam nadzoruje, določa in zahteva kvalitetno izvedbo del.

Potrebno je skrajšati ustaljeno obdobje veljavnosti finančnih zavarovanj. Pri določanju višine finančnega zavarovanja naj se upošteva običajno poslovno prakso in okoliščine konkretnega primera (npr. zahtevnost in/ali velikost objekta). Upošteva naj se tudi uporaba redukcijskih klavzul, po katerih se znesek zavarovanja zmanjšuje s potekom časovnih obdobj ali glede na nastop določenih dogodkov (prenehanje garancijske dobe za del naročila, izvedba dela naročila, ki predstavlja funkcionalno celoto).

– daljše garancije od zakonsko predpisane garancijske dobe

Pogosti so primeri, ko naročniki v sklopu garancij za garancijsko dobo zahtevajo izdajo garancij, ki so bistveno daljše, kot je zakonsko predpisan garancijski rok. Zahtevati daljšo garancijsko dobo, kot jo predpisuje zakonodaja, je sicer povsem legitimno, vendar pa bi morale takšne zahteve biti utemeljene, realne in sorazmerne, hkrati pa pomenijo breme za garanta. Zahteve po izdaji garancij, ki so daljše od zakonsko predpisanih, izhajajo neposredno iz prevladujočega položaja naročnika kot stranke tega razmerja. Glede zavarovanja v garancijski dobi, naj bodo torej garancijski roki enaki zakonsko predpisanim garancijam po OZ in ZGO.

– garancije zavarovalnic kot instrument zavarovanja, npr. kot garancija za garancijski rok

Javni naročniki bi v praksi morali začeti (pogostejše) sprejemati kot zavarovanje, na primer za garancijski rok, garancije zavarovalnic. Gre za instrument zavarovanja, ki po svoji kvaliteti nikakor ni slabši od bančne garancije.

70. Zavarovanja plačil izbranim ponudnikom - garancije za plačilo izvedenih del/storitev bi morali izdajati tudi naročniki

Javni naročniki so pogosto neredni plačniki izbranim izvajalcem v skladu z oddanim javnim naročilom. Čeprav na eni strani terjajo od izvajalcev različna zavarovanja, pa svojih obveznosti ne zavarujejo. Tudi naročniki bi morali sami svoje obveznosti do izvajalcev zavarovati z bančno garancijo izbranemu izvajalcu. S tem bi dosegli enakopravnost obeh pogodbenih strank, česar pa sedanji sistem javnih naročil ne vsebuje. Obstoječi sistem javnih naročil in obstoječa gospodarska situacija ne omogočata, da bi izbrani izvajalec lahko to realno terjalo od naročnika. Res je, da svojo terjatev lahko izterja v sodnem postopku, a to pomeni običajno dolg sodni postopek in s tem tudi obdobje, v katerem lahko izvajalec, tudi zaradi takšnega neplačila, že propade.

Vsekakor je potrebno zagotoviti, da bodo javni naročniki upoštevali 30-dnevne plačilne roke in da bodo plačila dejansko realizirana v pogodbeno določenih rokih.

71. Razpis javnega naročila šele ob »zaprti finančni konstrukciji«

Naročilo se lahko razpiše samo ob 100 % zagotovljenem financiranju (primer: Avstrija, Italija). S tem se bo mogoče izogniti številnim težavam financiranja projekta in njegovim zastojem, zaradi katerih na koncu ne prejema plačila izvajalci oziroma se rok plačila bistveno podaljša, izvajalci pa morajo ves ta čas imeti rezervirane vse svoje kapacitete.

72. Plačevanje podizvajalcem

Novi ZJN-3 ne zahteva več, da javni naročnik samodejno obvezno neposredno plača podizvajalce. Naročnik bo lahko neposredno plačal podizvajalcu samo, če bo ta plačilo zahteval sam. Ker pa so podizvajalci praviloma v podrejenem položaju, je pričakovati, da podizvajalci praviloma v praksi ne bodo mogli zahtevati neposrednega plačila, četudi jim pripada.

Izjave glavnih izvajalcev in podizvajalcev po plačilu končne situacije s strani javnega naročnika, ne morejo biti dovolj ustrezno zagotovilo, da bodo podizvajalci poplačani. Še posebej pa je sporno, da se te izjave zahtevajo le po plačilu končne situacije, ne pa tudi po plačilih vmesnih situacij, kar je še posebno kritično v javnih naročilih, ki se izvajajo več let.

Tako je ponovno pričakovati še slabše poplačevanje podizvajalcev in njihovih zlorab, ter propad in nova odpuščanja delavcev. Zato je potrebno vrniti v zakon obvezna neposredna direktna plačila podizvajalcem, in še več: vsem podizvajalcem v verigi in ne le prvim. V skladu s tem je potrebno vzpostaviti sistem obvezne nominacije vseh podizvajalcev v verigi.

Pri tem pa je potrebno še izboljšati sistem neposrednega plačila poplačevanja kot je bil opredeljen v ZJN-2. V ZJN-2 uzakonjen neposreden sistem naročnikovega plačila na podlagi potrjenega računa oziroma potrjene situacije, namreč še vedno ni ustrezno reševal poplačil podizvajalcem. V praksi prihaja do največjih zlorab izbranega ponudnika, ko podizvajalcu ne potrdi izdane situacije ali pa mu zavrne račun (prav tako prihaja do izigravanja podizvajalcev zaradi nepodpisa gradbenega dnevnika, knjige obračunskih izmer, ki so vse podlaga za obračun situacije). Zaradi vsega tega so manjši obrtniki v najslabšem položaju. Pogosto so vezani na zgolj enega ali dva večja izvajalca, kar je zanje v primeru plačila pogubno. Ena izmed rešitev bi bila, da bi imel podizvajalec možnost terjati svoje terjatve oziroma uveljaviti plačilo od naročnika takoj po zapadlosti računa, ki ni v celoti poravnano. Morebitni poznejši odmiki oziroma upravičenost zaračunavanja posameznih postavk računa naj se ugotavljajo v pravdi.

73. Nujno potrebna Izjava o plačanih vseh zapadlih obveznostih do podizvajalcev za ugotavljanje ekonomske in finančne sposobnosti ponudnika

V zakon se mora vrniti določba, da mora ponudnik v ponudbi predložiti izjavo, podkrepljeno z dokazili, da ima plačane vse zapadle obveznosti do podizvajalcev v predhodnih postopkih javnega naročanja, ter javnih naročil, ki se še izvajajo (vmesne situacije).

Še posebej je navedena zahteva nujna glede na zadnje spremembe javno naročniške zakonodaje, s katero je bilo odpravljeno obvezno neposredno plačilo podizvajalcev.

ZJN-3 res predvideva obvezne izjave po koncu javnega naročila o poplačilu podizvajalcev, vendar te niso jamstvo, da so podizvajalci poplačani tudi v javnih naročilih, ki so še v teku. Kandidiranje ponudnika za javno naročilo, pri tem pa ima nepoplačane podizvajalce v drugem javnem naročilu, je nesprejemljivo.

74. Reference in dostopnost javnih naročil tudi manjšim gospodarskim subjektom

Zahteve po referencah je potrebno urediti tako, da se investitorjem prepreči samovoljno oblikovanje zahtev in prilagajanje le-teh preferiranim izvajalcem.

Referenca je po svoji naravi dokazilo, da je ponudnik sposoben izvesti javno naročilo v zahtevanem obsegu in kvaliteti, saj z njo dokazuje, da je v preteklosti primerljiva dela že uspe-

šno opravil. Na podlagi dejstva, da je ponudnik (vsaj) enkrat že uspešno izvedel primerljivo naročilo, je mogoče sklepati, da ima ustrezno znanje, opremo in izkušnje, potrebne za izvedbo javnega naročila. Razumljivo je, da se morajo referenčna dela nanašati na istovrstna oziroma primerljiva opravila, katerih izvedba se pričakuje od izvajalca, saj je le na ta način mogoče ugotavljati, ali bo izvajalec tudi razpisana dela izvedel uspešno.

Nesprejemljiva je obstoječa praksa, ko naročniki oblikujejo reference vsak po svoje, ponudniki pa dobivajo občutek prirejenosti zahtevanih referenc nekomu, ki jih kot specifično navedene ima. Domišljija naročnikov je pri tem neskončna. Zagotoviti je potrebno, da naročniki zahtevajo naročilu sorazmerne reference na način, ki ne bodo prirejene že vnaprej »izbranim«.

Vzpostaviti je potrebno elektronski sistem priznavanja referenc podjetij (izvajalskih in projektivnih) ter kadrov po načelih direktive EU in uradni register referenc podjetij in kadrov.

Mala podjetja se tudi sicer velikokrat ravno zaradi nepotrebnih rigoroznih pogojev, neizpolnjevanja zahtevanih referenc, omejitev in administrativnih postopkov težko prijavljajo na javne razpise. Tako mala podjetja ne uspejo »dobiti« javnih naročil kot izbrani ponudniki, čeprav so na koncu vendarle tisti, ki so ključni – dejanski izvajalec, a »le« kot podizvajalec. Sedanja javna naročila jih tako praviloma »postavljajo zgolj« na mesto podizvajalcev.

Ali so pristojni organi že kdaj naredili analize o tem:

- kolikšen del javnih naročil je narejen pretežno s podizvajalci;
- koliko je tistih izbranih ponudnikov, ki ni bilo sposobno izvesti nobenega dela v javnem naročilu brez podizvajalcev?
- Torej, kolikšen delež je bilo izbranih ponudnikov, ki so bili zgolj t.i. inženiring?

Pri tem pa si bodo ta t.i. inženiring podjetja lahko takšna javna naročila/objekte/dela pisala v svojo referenčno listo za potrebe naslednjih javnih naročil, podizvajalci pa ne, ker javni naročniki sestavijo pogoje in kriterije razpisanega javnega naročila na takšen način.

Želimo si enakopravnosti, da bodo sestavljavci javnega razpisa že pri določitvi kriterijev in izpolnjevanju obveznosti omogočili, da bodo tudi mala podjetja lahko enakovredno konkurirala na javnih naročilih in ne bodo zaradi svoje majhnosti prikrajšana pri izbiri.

75. Ustanovitev službe s strani pristojnega ministrstva za nadzor nad razpisno dokumentacijo po uradni dolžnosti

Prepogosto so zahteve in pogoji v razpisni dokumentaciji prezahtevni, da bi lahko mikro in mala podjetja sploh konkurirala. Kljub uradni statistiki o udeležbi mikro in malih podjetij v postopkih oddaje javnih naročil v Republiki Sloveniji so za mnoge obrtnike javna naročila nedostopna. Izpostaviti velja, da obrtniki pogosto ne razpolagajo s pravnim znanjem, ki je potrebno, da se nezakonita določila razpisne dokumentacije razveljavi.

Predlagamo, da država naročnike jasno napoti na določitev zahtev razpisne dokumentacije, ki bodo realne in prilagojene predmetu javnega naročila, pri čemer naj se vsi nepotrebni pogoji ne določajo več, saj ne pripomorejo h konkurenčnosti, pač pa le odpirajo vrata srednjim in velikim podjetjem. V ta namen naj se s strani Ministrstva za finance ustanovi organ oziroma služba, ki bo skrbela za pregled in zakonitost vsebine razpisne dokumentacije in naročnika opozarjala na nepotrebne in diskriminatorne zahteve.

76. Prosto sklepanje aneksov

Glede na posamezna tolmačenja novega ZJN-3 naj bi bila največja novost zakona dopustnost sprememb pogodbe brez predhodne izvedbe postopka oddaje javnega naročila.

Če je do ZJN-3 veljalo, da je treba za praktično vsak aneks izvesti postopek s pogajanjem brez objave, po novem po tem tolmačenju naj ne bi bilo več tako. Mogoče bo skleniti anekse za dodatna dela (ali dobave blaga) ali za nepredvidena, nujna dela vse do višine 30 odstotkov pogodbene vrednosti, medtem ko revizije ali opcije pogodb (na primer zaradi usklajevanja z inflacijo ali recimo potrebnih prilagoditev opreme zaradi tehničnih težav, ki se pojavijo med obratovanjem ali vzdrževanjem) vrednostno sploh niso omejene.

"Zakon dopušča, da se potrebe po na primer dodatnih, nujnih delih zlahka naročijo, kar je vsekakor dobrodošlo. Vendar pa naj pri tem velja tako kot za vsako dobro stvar: uživati jo je treba zmerno, še posebej če pri uživanju trošiš naš skupen denar..."

Gre za razumevanje, ki nikakor ni v skladu z vsemi dosedanjimi opozorili gospodarstva, da je ravno možnost neomejenega sklepanja aneksov ena izmed najbolj negospodarnejših ravnanj v javnih naročilih, vir diskriminatornosti in zlorab sistema javnih naročil. In gre za razumevanje, ki je v nasprotju z obljubami in zagotovili pristojnih organov, da se bo to področje uredilo in omejilo zlorabe s sklepanjem aneksov.

Potrebna je takojšnja ureditev področja možnosti sklepanja aneksov, ki ne bo omogočala ravnanja javnih naročnikov v skladu z zgornjim tolmačenjem posameznikov.

77. Izdelava standardiziranih popisov del

Potrebna je čim prejšnja izdelava standardiziranih popisov del, projektantskih izmer in ocene realnih tržnih cen po posameznih postavkah, zlasti v gradbeništvu, ki bodo v pomoč (temelj) javnim naročnikom pri izdelavi kvalitetne razpisne dokumentacije, vključno z oblikovanjem korektne ocenjene vrednosti javnega naročila (tako kot je to urejeno npr. v Avstriji in Nemčiji).

Ocenjena vrednost javnega naročila, še zlasti pri gradnjah, je bistvenega pomena kot informacija ponudnikom pri oblikovanju ponudbene cene in mora temeljiti na stroki in temeljnih načelih javnega naročanja, ki določajo, da morajo gospodarski subjekti izpolnjevati veljavne obveznosti na področju okoljskega, socialnega in delovnega prava, ki so določene v pravu EU in nacionalnem pravu in tudi določila kolektivnih pogodb ter socialnih in okoljskih konvencij. Čim bolj realno ocenjeni stroški predmeta javnega naročila so temelj za čim bolj realno ocenjeno vrednost javnega naročila, ki je temelj za njegovo pravilno in kvalitetno izvedbo. Na ta način pridemo tudi do lažjega prepoznavanja nerealno nizkih ponudb in njihovega izločanja, ki niso v skladu s strokovnim in kvalitetnim pristopom k izvedbi del, ter povzročajo škodo tako naročnikom kot tudi izvajalcem. Le tako bo javno naročilo tudi kvalitetno izvedeno in s tem na koncu tudi ekonomsko najugodnejše.

Rezultati gradnje so v veliki meri odvisni od kakovosti obdelave projektne dokumentacije, katerega sestavni del so tudi popisi del in predizmere.

Zahteve za spremembo Zakona o gospodarskih družbah

78. Spregled pravne osebnosti; pogoji za odgovornost družbenikov za obveznosti družbe

Zakon o gospodarskih družbah v 8. členu določa, da so za obveznosti družbe odgovorni tudi njeni družbeniki, če so na primer družbo kot pravno osebo zlorabili z namenom oškodovanja njenih ali svojih upnikov. Žal pa ugotavljamo, da gre za mrtvo črko na papirju, kar nedvoumno potrjuje tudi obstoječa pravna praksa, iz katere izhaja, da je dokazovanje spregleda pravne osebnosti na podlagi 8. člena Zakona o gospodarskih družbah izredno težavno in za upnike praktično nemogoče. Upniki namreč praviloma nimajo vpogleda v poslovanje oziroma finančno in knjigovodsko dokumentacijo dolžnika - gospodarske družbe, ne razpolagajo z listinami zlorabljene družbe, zato v sodnem postopku tudi izredno težko dokažejo predpostavke za spregled pravne osebnosti.

Institut spregleda pravne osebnosti je potrebno spremeniti tako, da v praksi ne bo več mrtva črka na papirju in da bodo v praksi sodišča lahko dosodila spregled pravne osebnosti, seveda v utemeljenih primerih.

79. Prevzem podjetja ter vpis lastnine v javni register

Samostojni podjetnik je fizična oseba (po 3. členu Zakona o gospodarskih družbah). Pri prenosu podjetja, samostojnega podjetnika, posebej če gre za transportno podjetje, se vzpostavlja praksa, da registracijski organi v evidenco lastništva motornih vozil, vpišejo samostojnega podjetnika in ne fizične osebe. Takšni vpisi se opravljajo na osnovi navodila

ministrstva, pristojnega za promet. To ravnanje je neskladno s stališčem Vrhovnega sodišča RS, ki je že pred več leti opozorilo, da v primeru nakupa nepremičnine, ki jo izvrši samostojni podjetnik, ni mogoč vpis samostojnega podjetnika v zemljiško knjigo. Poudarilo je, da je lastnik te nepremičnine fizična oseba. Jasno je, da takšno stališče velja za vsak vpis lastništva v javne registre, saj je samostojni podjetnik fizična oseba.

Ker nepravilen vpis lahko podjetniku povzroča številne težave, zahtevamo da se tudi pri prepisu lastništva vozil upošteva določba Zakona o gospodarskih družbah in stališče Vrhovnega sodišča RS.

80. Sistemsko financiranje reprezentativnih zbornic in ustanovitev ministrstva za malo gospodarstvo

Glede na dejstvo, da se v Sloveniji in Evropski uniji zakonodaja pogosto spreminja, podjetja potrebujejo zaščitnika oziroma zastopnika njihovih interesov proti državi, ki spremlja aktivnosti zakonodajalca. Zbornica vsakodnevno spremlja zakonodajo na različnih področjih in se bori za boljše predpise in lažje poslovanje podjetnikov, vendar izbrane ugodnosti koristijo vsi gospodarski subjekti.

Predlagamo več možnih rešitev: menimo, da mora vsak gospodarski subjekt k temu nekaj prispevati, zato predlagamo, da naj bo vsak gospodarski subjekt član ene od reprezentativnih zbornic, odločitev, v kateri bo član, pa naj bo prostovoljna. Poleg tega predlagamo tudi, da država uvede rešitev, ki bo reprezentativni zbornici zagotovila stabilen vir financiranja – prispevek za zastopanje.

Reprezentativne zbornice opravljajo pomembne naloge za podjetja v okviru podpornega podjetniškega okolja zato predlagamo, da država zagotovi sredstva že obstoječi mreži, da se lahko še dodatno krepí in kvalitetno opravlja storitve za podjetja. Obstoječa mreža ima izkušnje, znanje, mednarodno je povezana, zato predlagamo, da se jo krepí, ne pa da se ustanavlja nove organizacije, ki večino sredstev porabijo v začetni fazi za zagon in administracijo.

Malo gospodarstvo v Sloveniji predstavlja več kot 90 % vsega gospodarstva, zato menimo, da je skrajni čas, da malo gospodarstvo dobi svojega zastopnika. Predlagamo, da se ponovno ustanovi ministrstvo za malo gospodarstvo kot je nekoč že bilo, in bo osredotočeno zgolj na reševanje problemov mikro in malih podjetij.

V. POSLOVNO OKOLJE - ZA ODPRAVO ADMINISTRATIVNIH OVIR

81. Ponovna regulacija dejavnosti, ki so lahko zdravju in okolju škodljive

Uredba o obrtnih dejavnostih je število obrtnih dejavnosti, za katere je treba pridobiti obrtno dovoljenje, zmanjšala za tretjino, v primerjavi s prej veljavno uredbo. Odprava izobrazbenega pogoja za nosilca obrtne dejavnosti ne bo prispevala h konkurenčnosti podjetij, niti ne bo vplivala na zmanjševanje sive ekonomije ali dela na črno. S tem ne odpravljamo ene od administrativnih ovir, kar je bil argument države in ne onemogočamo širitev podjetniških pobud; minimalna regulacija zagotavlja urejenost pomembnega področja, strokovnost in kakovost ter zdravo konkurenčnost. S takšnimi ukrepi bo država le še poslabšala ugled obrtnega poklica, mladih ne bomo pritegnili v poklicno in strokovno izobraževanje, potrošniki pa bodo nezadovoljni z nekakovostnimi obrtniškimi storitvami.

Dokaj reguliran vstop v opravljanje obrtnih dejavnosti imajo v Avstriji, Nemčiji, Franciji, podobno tudi v Italiji, vendar se tam pogoji med posameznimi deželami nekoliko razlikujejo. Tako je v Avstriji reguliranih 80 obrtnih dejavnosti, za katere je potrebno izpolnjevati pogoj določenih delovnih izkušenj in ustrezno poklicno kvalifikacijo. Prav zahtevana poklicna kvalifikacija je na bistveno višjem nivoju, kot jo poznamo pri nas. Kot primer navajamo opravljanje tesarskih del (postavljanje ostrejš in drugih lesenih konstrukcij), kjer mora imeti oseba najmanj eno leto in pol delovne dobe na vodilnem položaju in končano višjo strokovno šolo. Na področju graditve objektov (gradbeništvo) mora imeti oseba, ki je nosilec dejavnosti, najmanj štiri leta delovne dobe, od tega najmanj dve leti kot vodja gradbišča in končano višjo strokovno šolo. Pri opravljanju npr. pleskarske ali frizerske dejavnosti pa mora imeti oseba mojstrski izpit; take obrtne dejavnosti se tretira kot rokodelske dejavnosti in za vse te dejavnosti je potrebno izpolnjevati pogoj, t.j. mojstrski izpit. Vsa podjetja, ki opravljajo obrtno dejavnost, morajo ne glede na statusno obliko poleg korporacijske registracije pridobiti še obrtno dovoljenje.

Glede na to, da je v zadnjem nekajletnem obdobju prišlo (ali pa se načrtuje) do nasilne deregulacije dejavnosti, ki predstavljajo resno tveganje za javno zdravje in varnost, predlagamo ponovno regulacijo oziroma regulacijo na višjem nivoju tistih dejavnosti, ki spadajo med obrtne dejavnosti oziroma dejavnosti katerih opravljanje lahko pomeni resno tveganje za javno zdravje in varnost:

- proizvodnja mesa ter proizvodnja mesnih izdelkov;
- kompletno gradbeništvo (vse dejavnosti s šifro F 41 Gradnja stavb, F 42 Gradnja inženirskih objektov, F 43 Specializirana gradbena dela);
- slikopleskarska dejavnost;
- gostinska dejavnost;

- frizerska dejavnost;
- kozmetična in pedikerska dejavnost (manikiranje, ličenje).

S spremembo Uredbe o obrtnih dejavnostih se je pri določenih dejavnostih znižala stopnja minimalne poklicne usposobljenosti (npr. dejavnost Inštaliranja električnih napeljav in naprav), dejavnost pa je ostala regulirana. Stroka je zato mnenja, da bi bilo v nekaterih dejavnostih smotrno regulirati celo poklic.

Opozarjamo, da je potrebno glede deregulacije ravnati premišljeno ter da se proučijo tako pozitivne kot tudi negativne posledice spremenjene ureditve.

Ukrep: Sprememba Uredbe o obrtnih dejavnostih

82. Sprememba metodologije za izračun omrežnin

Cene komunalnih storitev so se po uveljavitvi Uredbe o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja pri nekaterih uporabnikih celo več kot dvakrat zvišale, zato predlagamo, da se uredba v čim krajšem času ustrezno spremeni. Z Uredbo je namreč določeno, da je cena omrežnine odvisna od zmogljivosti priključka oziroma premera vodomera. Večina gospodarskih subjektov ima vgrajene vodomere večjih velikosti zaradi zagotavljanja varnosti s hidranti, običajno je to nad DN50. Posledično so ti stroški zaradi večjega faktorja omrežnine zelo visoki.

Sedanja ureditev nerazumno in prekomerno obremenjuje slovensko gospodarstvo in konkurenčno sposobnost gospodarskih subjektov, ki se že vrsto let soočajo z velikimi težavami zaradi zaostrenih in spremenjenih gospodarskih razmer v Sloveniji in v mednarodnem okolju, zato menimo, da so čim hitrejše spremembe uredbe nujne.

Predlagamo, da se uredba spremeni tako, da se kot osnova za obračun stroškov upošteva dejanske (ali pričakovane) količine porabljene vode, saj v nasprotnem primeru prihaja do velikih razhajanj, višina končnega računa za vodo pa ni odvisna od porabe vode, temveč od zmogljivosti vodovodnega priključka in vrednosti infrastrukture v posamezni občini, kar v nobenem primeru ne stimulira porabnikov k racionalnejši rabi vode. Zaskbljujoče je tudi to, da se nekateri porabniki zaradi izredno visokih stroškov odločajo za zmanjševanje velikosti vodomero, kar pa po drugi strani lahko poveča požarno ogroženost oziroma vpliva na slabšo požarno varnost celotne okolice, ne le posameznika neposredno.

Ukrep: Sprememba Uredbe o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja

83. Ureditev nepravilnosti glede nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča

Sprememba Zakona o izvrševanju proračuna v letu 2016 je občinam omogočila pripravo in sprejem novih odlokov o odmeri nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča (NUSZ). Z namenom polnjenja občinskih proračunov so nekatere občine sprejele nove odloke za odmerjanje nadomestila in zvišale nadomestilo preko zvišanja vrednosti točke, spremembe namembnosti zemljišč, domnevne opremljenosti zemljišč, ipd. Obrtniki in podjetniki so bili priča drastičnemu dvigu višine nadomestila za stavbno zemljišče, ki dodatno negativno vpliva na poslovanje in konkurenčnost, zato OZS zahteva, da Vlada RS ponovno uzakoni prepoved izdajanja in produciranja novih občinskih odlokov, vse občinske odloke, sprejete po spremembi zakona, ki se nanašajo na NUSZ razveljavi ter obrtnikom in podjetnikom povrne sredstva, ki so jim bila neupravičeno odvzeta.

Zahteve za spremembo Zakona o varnosti in zdravju pri delu

84. Varnost in zdravje pri delu

Zakonodaja na področju varnosti in zdravja pri delu je za mikro in mala podjetja še vedno preveč zapletena in zahteva več kot predpisuje okvirna direktiva Sveta 89/391/EGS. Očitek Evrope prejšnji zakonski ureditvi je bil, da delodajalci storitve s področja varnosti in zdravja pri delu preveč prepuščajo zunanjim strokovnim službam, medtem ko direktiva določa, da naj bi delodajalec le izjemoma poveril izvajanje teh nalog zunanjim izvajalcem. Delodajalci tako brez predhodno opravljenega strokovnega izpita ali prilagojenega usposabljanja pri sebi ne morejo prevzeti vodenja in zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu, čeprav so bila na nivoju EU razvita interaktivna spletna orodja OiRA, ki mikro in malim delodajalcem omogočajo (tudi ob sodelovanju z delavci), da sami pripravijo oceno tveganja, saj je orodje prilagojeno vsem profilom mikro in malih delodajalcev ne glede na njihovo predhodno formalno izobrazbo. V praksi je tako izredno malo delodajalcev, ki bi sami prevzeli vodenje strokovnih nalog s področja varnosti in zdravja pri delu, saj morajo v vsakem primeru opraviti strokovno usposabljanje ali strokovni izpit.

Za zagotavljanje njihove varnosti in zdravja pri delu predlagamo, da se poišče primernejše rešitve in drugačne, specifični njihovega poslovanja bolj primerne ukrepe. Eno od področij je vsekakor ocenjevanje tveganja. Predlagamo, da delodajalci, ki zaposlujejo manj kot 5 delavcev in opravljajo dejavnosti, kjer ni prisotnih večjih tveganj z vidika varnosti in zdravja pri delu, lahko tudi sami, brez formalnega usposabljanja, s pomočjo raznih spletnih orodij, smernic in primerov dobrih praks ocenjujejo tveganja ter izvajajo ukrepe za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu.

Nemčija določa, da morajo imeti delodajalci, ki zaposlujejo več kot 10 delavcev, dokumentacijo (odvisno od narave dejavnosti in števila delavcev), ki odseva ocenjeno tveganje, sprejete

in izvedene ukrepe in opravljeno revizijo, če ni drugače predpisano.

Italija določa, da lahko mali delodajalci, ki imajo do 10 zaposlenih, namesto ocene tveganja pripravijo izjavo, s katero potrdijo, da so ocenili tveganja in vzpostavili potrebne varnostne ukrepe, razen če nimajo visoke stopnje določenih tveganj.

Predlagamo, da se opredeli in ločeno obravnava kategorijo podjetij,

- ki imajo manj kot 5 zaposlenih in
- opravljajo dejavnosti, kjer ni prisotnih večjih tveganj z vidika varnosti in zdravja pri delu.

Zakon delodajalcem nalaga vrsto obveznosti, ki niso vedno povezane z zagotavljanjem varnosti in zdravja pri delu. To predstavlja zlasti malim delodajalcem, obrtnikom velike administrativne ovire. Še posebej, ker so predstavniki pristojnega ministrstva obljubljali, da so obveznosti za samozaposlene bistveno manjše. To je samo teoretično zapisano v zakonu, v praksi pa se to ne izvaja. Dogaja se celo, da organ nadzora od samozaposlenih zahteva izpolnjevanje obveznosti, ki jih ZVZD-1 ne zahteva več. Tak je bil primer samozaposlenega avtoserviserja, kateremu je inšpektor za delo predpisal, da opravi preventivni zdravstveni pregled, čeprav zakon tega ne zahteva od samozaposlenih oseb.

Opozarjamo, da morajo biti inšpekcijski pregledi smiselni, namenjeni pregledu in nadzoru, ne pa da po nepotrebnem obrtnikom in podjetjem jemljejo nepotreben čas.

– Zdravstveni pregledi študentov

Obveznost zagotavljanja zdravstvenih pregledov študentov je skladno z ZVZD-1 dolžnost delodajalca, saj omenjeni zakon enači vse delavce, ne glede na status zaposlitve, kar pa potem predstavlja delodajalcu velik strošek, zlasti v primerih, ko gre za časovno krajši obseg del. Predlagamo, da se v ZVZD-1 določi, da stroške preventivnega zdravstvenega pregleda pri izvajalcih medicine dela študentom plača študentski servis, ki na podlagi izdanih napotnic napotuje študente na delo k delodajalcem. Študentski servisi iz naslova napotovanja študentov na delo k delodajalcem dobijo sredstva, ki jih plača podjetje, zato predlagamo, da se del teh sredstev nameni poplačilu stroškov preventivnega zdravstvenega pregleda.

Ukrep: Sprememba Zakona o varnosti in zdravju pri delu

– Tečaji prve pomoči na delovnem mestu

Za opravljen tečaj prve pomoči na delovnem mestu naj se kot primarna opcija šteje tečaj opravljen iz sklopa pridobljenega znanja pri opravljanju vozniškega izpita katerekoli kategorije. Kot podrejena varianta se naj zakon spremeni na način, da takšne tečaje lahko opravljajo tudi druge inštitucije in ne le Rdeči križ Slovenije.

85. Požarna varnost

– Pravilnik o usposabljanju in pooblastilih za izvajanje ukrepov varstva pred požarom

Zakonodaja na področju požarne varnosti je administrativno izredno zahtevna, kar povzroča dodatne stroške delodajalcem in samozaposlenim osebam pri izvajanju preventivnih ukrepov s področja varstva pred požarom. Zato predlagamo, da se črta obveznost priprave programov usposabljanja, saj jih zelo natančno predpisuje že sam pravilnik.

Pravilnik o usposabljanju in pooblastilih za izvajanje ukrepov varstva pred požarom (Uradni list RS, št. 32/11 in 61/11-popr.) določa, da mora delodajalec za namene usposabljanja zaposlenih s področja varstva pred požarom pripraviti in potrditi program usposabljanja in predhodno izdati pooblastilo za izvajanje ukrepov varstva pred požarom izvajalcu usposabljanja. Pristojni inšpektorji na terenu zahtevajo izredno natančno zapisane vsebine programov usposabljanja za varstvo pred požarom, kar se nam zdi nepotrebno administrativno breme, saj vsebino zelo natančno predpisuje že omenjeni pravilnik in ne vidimo razloga zakaj je potrebno vsebino ponovno vpisovati v programe, jih potrjevati ipd. Bistveno je, da so ljudje usposobljeni, s pretirano administracijo pa zagotovo ne pripomoremo k boljši usposobljenosti zaposlenih, ampak povzročamo le večje stroške in časovno obremenjujemo deležnike. Predlagamo tudi, da se v pravilniku črta obveznost izdaje pooblastila za izvajanje ukrepov varstva pred požarom, saj se naloge izvajajo preko pogodbe ali posameznega naročila. Lastniki oziroma uporabniki poslovnih prostorov v duhu gospodarnega ravnanja za posamezne naloge (tekem let) najemajo različne izvajalce in v takih primerih je potrebno prejšnja pooblastila preklicati, kar povzroča dodatna administrativna bremena.

Ukrep: Sprememba Pravilnika o usposabljanju in pooblastilih za izvajanje ukrepov varstva pred požarom

– Pravilnik o požarnem redu

Obveznost izdelave požarnega reda za samozaposlene osebe, ki opravljajo dejavnost v objektih, ki imajo zelo nizko do srednjo požarno ogroženost, naj se ukine. Požarni red je smiselno imeti v primerih, ko je več zaposlenih, in se tudi vpisuje odgovornosti posameznih oseb. V primerih, ko pa samozaposlena oseba dejavnost izvaja v objektih, kjer je požarna ogroženost stopnje 4 ali več, pa je smiselno, da se obveznost izdelave požarnega reda ohrani.

Predlagamo, da se črta obveznost izpolnjevanja kontrolnih listov, ker ugotavljamo, da je potrebno pripravljati dvojne evidence, npr. ob pregledu sistemov aktivne požarne zaščite preglednik pripravi dokumentacijo, ki jo je sedaj potrebno prepisati še v priloge požarnega reda. Evidenca pregledov in vseh izvedenih aktivnosti pa je razvidna že iz predane dokumentacije izvajalcev.

Ukrep: Sprememba Pravilnika o požarnem redu

86. Zagotovitev plačila nadomestila za avtorske pravice za vse kolektivne organizacije (SAZAS, ZAMP in IPF) preko skupne poloŹnice

Plačevanje nadomestil za avtorske pravice pri javnem predvajanju avtorskih del vsem kolektivnim organizacijam, ki upravljajo z avtorskimi pravicami (SAZAS, ZAMP, zavod IPF) bi morali zagotoviti preko skupne poloŹnice oziroma preko skupnega računa, saj bi to podjetniku zmanjšalo administrativne ovire in stroške za provizije bankam ter hkrati preprečilo neutemeljeno prihodnje višanje prispevkov tem kolektivnim organizacijam.

To sta potrdila tudi študija, ki jo je izvedla Ekonomska fakulteta v Ljubljani in direktor nizozemske kolektivne organizacije Sena na okrogli mizi (10. aprila 2014), na kateri je predstavil nizozemsko ureditev kot primer dobre prakse. Zakon o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic ima sicer določbo o možnosti uvedbe skupne poloŹnice, a je ta stvar prostovoljne odločitve kolektivnih organizacij samih. Glede na javno znane odnose in interese med njimi pa ni pričakovati, da bo skupna poloŹnica zaživel, če v to kolektivne organizacije ne bodo prisiljene s samim zakonom.

87. Finančna pomoč prevzemnikom družinskih podjetij

Pri prehodu iz prve na drugo generacijo propade 2/3 družinskih podjetij, s čimer je ogroženo tudi veliko število delovnih mest, saj družinska podjetja zaposlujejo 70 % aktivnega delovnega prebivalstva.

Predlagamo, da so prevzemniki družinskih podjetij deleŹni enkratne finančne podpore v obliki nepovratnih sredstev po zgledu pomoči mladim prevzemnikom kmetij, ki dobijo več deset tisoč evrov.

Ukrep bi bil namenjen dvigu produktivnosti in konkurenčnosti s podporo prevzemnikom družinskih podjetij za laŹji prevzem in prehod ter stimuliranju potomcev za prevzem podjetij, saj je teh po raziskavah le 9%.

VI. POKLICNO IN STROKOVNO IZOBRAŹEVANJE IN IZOBRAŹEVANJE ODRASLIH

88. Sodelovanje pri postopni vzpostavitvi socialnega partnerstva na terciarnem nivoju izobraŹevanja

Socialno partnerstvo je sicer vzpostavljeno in delno deluje na nivoju srednjega poklicnega, srednjega strokovnega in višjega strokovnega izobraŹevanja, medtem ko delodajalci in njihove organizacije še nimajo sistemsko urejenega socialno partnerskega sodelovanja z visokim šolstvom. Področja sodelovanja so povezana s potrebami po kadrih, ki bodo imeli ustrezna teoretična in aplikativna znanja, kompetence, ki jih bodo v večjem obsegu kot sedaj, pridobivali in nadgrajevali v neposrednem stiku z delovnem okoljem, razvojem dejavnosti. Socialno partnersko sodelovanje delodajalske sfere (delodajalcev in zbornic, zastopnic njihovih interesov) in visokega šolstva bi lahko imelo pozitivne učinke na perečo problematiko zaposlovanja diplomantov visokega šolstva, saj bi se laŹje usklajevale potrebe gospodarstva in struktura vpisa, z večjim deleŹem praktičnega izobraŹevanja v študijskih programih, neposredno v gospodarstvu pa omogočilo pridobitev ustreznih aplikativnih znanj in kompetenc, ki jih od diplomantov pričakuje gospodarstvo. Z ustreznimi znanji in kompetencami bi bil njihov vstop na trg dela hitrejši in manjši pritisk na nadaljevanje izobraŹevanja na 2. bolonjski stopnji ter racionalnejša uporaba proračunskih sredstev. Z ustreznimi kompetencami in znanjem bi se postopno pripomoglo k dvigu dodane vrednosti v gospodarstvu in temeljni podpori njegovim razvojnim ambicijam.

Delodajalce in zbornice, zastopnice njihovih interesov, je potrebno vključiti v pripravo in prenovu študijskih programov v terciarnem izobraŹevanju in jih obenem tesneje povezati s kariernimi centri univerz za zagotavljanje vseŹivljenjske karierni orientacije študentov (mesta za praktično izobraŹevanje, povezovanje seminarskih, projektnih in diplomskih nalog s konkretnimi izzivi in potrebami delodajalcev, panog, gospodarstva). Predstavniki delodajalcev sicer sodelujejo v Svetu RS za visoko šolstvo, vendar je sodelovanje delodajalcev, sindikatov, pristojnih ministrstev in izvajalcev v šolstvu nujno za vzpostavitev drugačnega načina izobraŹevanja in izobraŹevanja za poklice, ki so za trg dela potrebni. Nujno je spodbujanje vseŹivljenjskega učenja in prilagajanje spremembam na trgu dela.

Ukrep: Vključitev delodajalcev in zbornice v pripravo in prenovu študijskih programov

89. Celovitejše urejanje izobraŹevanja odraslih

OZS je eden od izvajalcev dejavnosti v izobraŹevanju odraslih, izvaja mojstrske izpite (s katerimi se pridobi formalna izobrazba), različna neformalna usposabljanja in izvaja postopke za

pridobitev nekaterih nacionalnih poklicnih kvalifikacij. Zato opozarjamo na necelovit zajem področja izobraževanja odraslih v Zakonu o izobraževanju odraslih, ki namenja pozornost dvema segmentoma, osnovnošolskemu izobraževanju odraslih in neformalnemu izobraževanju odraslih. Formalno izobraževanje odraslih (od npr. nižjega poklicnega, srednjega poklicnega, srednjega strokovnega izobraževanja in drugega, splošnega izobraževanja) prepušča urejanju v drugih zakonih. S stališča pregledne obravnave in ureditve izobraževanja in usposabljanja odraslih, potreb in načel vseživljenjskega izobraževanja ter zaradi vedno bolj aktualnega ohranjanja zaposljivosti z novimi, dodatnimi znanji, veščinami ter kompetencami, je potrebno v urejanju področja izobraževanja odraslih to celovitost ohraniti.

Pri tem opozarjamo na dejstvo, da se zaradi doseganja meril izobraženosti populacije v Sloveniji, v razpisih s sredstvi EU namenja največ pozornosti usposabljanju nižje ali neizobraženim in starejšim od 45 let; s tem pa se ne stimulira poklicnega in strokovnega formalnega izobraževanja odraslih; kljub temu, da je na trgu dela potreba po teh strokovnih kadrih tehnične usmeritve. Usposabljanja nudijo dobrodošel in aktualen omejen obseg znanj in kompetenc ter vedno bolj potrebna mehka znanja, mali delodajalci pa ob tem potrebujejo kader, ki lahko pokriva širše strokovno področje in ima temeljno strokovno znanje. Zato predlagamo, dva ukrepa:

– Zagotovitev sredstev za sofinanciranje mojstrskih izpitov

Predlagamo, da se med ukrepe za hitrejše zaposlovanje mladih in nezaposlenih (v okviru Nacionalnega reformnega programa - NRP ter nekaterih sprejetih in načrtovanih ukrepov - Aktivna politika zaposlovanja, Jamstvo za mlade, javni razpisi za lažje in hitrejše zaposlovanje, usposabljanja na delovnem mestu, samostojno podjetniško pot), ki jih država financira iz evropskih in proračunskih sredstev uvrsti:

- sofinanciranje stroškov mojstrskega izpita vsem kandidatom, ki so ga uspešno opravili, ne glede na napredovanje v stopnji izobrazbe (sofinanciranje preko primernih javnih razpisov);
- sofinanciranje izvajanja mojstrskih izpitov Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije (sofinanciranje javnega pooblastila ob prostovoljnem članstvu) ter posledično dodeli večja vloga obrtno-podjetniškemu zborničnemu sistemu, ki skrbi tudi za izobraževanje odraslih.

Spremembe obrtne zakonodaje, predvsem pa postopna deregulacija dejavnosti so vplivali tudi na število prijav za mojstrski izpit, ki ga je mogoče od uvedbe v letu 2000 opravljati za 52 nazivov. Mojstrski izpit, sicer državni izpit, pomembno javno pooblastilo Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije, je sinonim za kakovost; mojstri so jedro mentorjev mladim v praktičnem usposabljanju z delom v poklicnem izobraževanju v vertikali, njihova vloga pa je še bolj izpostavljena zaradi uvedenega vajeništva. Uspešno opravljen mojstrski izpit kandidatom na izpitni način zagotovi pridobitev srednje strokovne izobrazbe. Mojstri so potencial za krepitev podjetništva in podjetniških idej, s svojo dejavnostjo pa potencial za zaposlovanje drugih in za samozaposlovanje.

V zadnjem času se na mojstrski izpit prijavljajo kandidati, ki sicer že imajo V. stopnjo izobrazbe, vendar zaradi neustrezne smeri ne zadostujejo pogojem, ki bi jim omogočala samostojno pot. Zaradi potreb in načel vseživljenjskega izobraževanja ter zaradi vedno bolj aktualnega ohranjanja zaposljivosti z novimi, dodatnimi znanji, veščinami ter kompetencami menimo, da morajo biti v prihodnje sofinancirani stroški mojstrskega izpita vsem kandidatom.

Mojstri so tudi del baze sodnih izvedencev in cenilcev. Mojstrski izpit v Sloveniji je primerljiv z mojstrskimi izpiti v državah članicah EU, ki ta institut poznajo, ga ohranjajo in razvijajo. Ob pripravi nacionalnih ogrodiš kvalifikacij v državah članicah se je pokazalo, kakšen pomen nekatere članice pripisujejo mojstrom in kako visoko v ogrodišču uvrščajo mojstra (nacionalni ogrodiš kvalifikacij Nemčije in Avstrije, ki mojstre uvrščajo v šesto raven od osmih).

– Dodatna usposabljanja mentorjev

V preteklem letu je bil sprejet Zakon o vajeništvu in noveliran Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju. Vsa verificirana učna mesta ostanejo v veljavi. Predlagamo pripravo programa za dodatno usposabljanje mentorjev, ki izobražujejo dijake na delovnih mestih (vloga mentorjev pri usposabljanju, ocenjevanju, vmesni preizkusi, zaključni izpiti, sodelovanje s šolami in zbornicami). Cilj mora biti, da razvijejo dijaki visoko stopnjo spretnosti, ki so potrebne za delo in življenje.

Ukrep: Priprava in sprejem ukrepov ter javni razpisi ustreznih pristojnih ministrstev za sofinanciranje mojstrskih izpitov, za vse kandidate ne glede na stopnjo izobrazbe in sofinanciranje dodatnega usposabljanja mentorjev

VII. VARSTVO OKOLJA

90. Uredba o odpadkih

Uredba določa, da mora izvirni povzročitelj odpadkov voditi kronološko urejeno evidenco, v katero se vpisuje enake podatke kot v evidenčne liste o odpadkih in prihaja do podvajanja evidenc. Poleg tega nekateri okoljski inšpektorji pri imetnikih odpadkov zahtevajo, da zavezanci vodijo dnevne evidence, čeprav uredba tega ne določa. Vodenje evidenc je administrativno zahtevno, zato predlagamo ukinitve evidenc, saj se le te lahko vodijo v obliki evidenčnih listov o odpadkih.

Predlagamo manj administrativnih ovir za zavezance glede poročanja o odpadkih. Ko so podatki vneseni v sistem IS, naj se poročila avtomatsko generirajo. Pristojni organ naj za svoje potrebe sam pridobi podatke iz informacijskega sistema, tako da letno poročanje ne bo več potrebno. IS sistem naj se nadgradi tako, da bo omogočal shranjevanje evidenčnih listov za predpisano obdobje shranjevanja po Uredbi o odpadkih.

Letna poročila o ravnanju z odpadki zavezancem predstavljajo administrativno obremenitev, zato predlagamo, da Statistični urad RS potrebne podatke o zavezancih (matična številka, dejavnost, ipd) pridobi na AJPES.

Statistični urad RS naj podatke, ki jih potrebuje za statistične obdelave pridobi na AJPES in naj ne zahteva od posameznikov, da izpolnjujejo dodatna poročila za statistiko.

Predlagamo, da se v Uredbi o odpadkih ukine obveznost poročanja o ravnanju z odpadki za podjetja, ki so v preteklem letu zaposlovala 10 ali več ljudi. Na terenu namreč ugotavljamo, da je večina podjetij, ki je dolžna poročati po tem kriteriju, oddala prazno poročilo, saj gre večinoma za dejavnosti, kjer nastajajo komunalni odpadki in odpadki, ki se jih prepušča, za katere obveznost poročanja od leta 2015 ne velja več. Obveznost izpolnjevanja letnih poročil jim tako predstavlja le nepotrebno administrativno breme.

Predlagamo, da se v uredbi ponovno uveljavi potrjevanje elektronskega evidenčnega lista s strani prevzemnika v 30 dneh po prevzemu odpadka in ne v 15 kot zahteva Uredba.

Predlagamo tudi dopolnitev uredbe v poglavju obveznosti prevoznikov odpadkov, kjer naj se obstoječe besedilo dopolni z zahtevo po vpisu v evidenco prevoznikov odpadkov tudi za prevoznika, ki je registriran za prevoz odpadkov v drugi državi članici EU ali tretji državi, če prevažata odpadke v skladu z Uredbo 1013/2006/ES. Tujim prevoznikom se po sedaj veljavni zakonodaji v slovenski seznam ni potrebno vpisati, medtem ko večina sosednjih držav vpise od tujih voznikov zahteva.

Slovenski prevozniki, ki opravljajo prevoze blaga, ki so smatrani kot odpadki, se morajo vpisati v registre prevoznikov odpadkov na Nizozemskem, Veliki Britaniji, Nemčiji in Italiji. Predvsem v Italiji so postopki za vpis v evidenco prevoznikov odpadkov dolgotrajni, zahtevni in izredno dragi. Zato naj se tudi v Uredbi o odpadkih vpiše zahteva po vpisu v seznam za tuje prevoznike odpadkov.

Predlagamo, da se v poglavju kazenske določbe zniža globe za prekrške, ki so navedeni kot težji, to je za primere, ko povzročitelj odpadkov nima izdelanega načrta gospodarjenja z odpadki oziroma ni izdelan na predpisan način in v primeru, če povzročitelj ne vodi evidenc o nastalih odpadkih. V navedenih primerih gre izključno za kršitve administrativne narave in ne za povzročanje škode okolju ali zdravju ljudi, zato naj se omenjene prekrške uvrsti med lažje prekrške.

– Uredba o odpadkih in navodila ARSO

Ukine naj se obveznost pošiljanja obrazcev o ravnanju z odpadki za preteklo koledarsko leto s strani povzročiteljev odpadkov le z vpisanimi podatki podjetja, v kolikor prag za poročanje pri povzročitelju odpadkov v posameznem koledarskem letu ni dosežen (količine nastalih odpadkov oziroma nenevarnih odpadkov oziroma nima 10 zaposlenih).

Trenutno je podana zahteva s strani ARSO, da morajo povzročitelji v primerih, ko prejmejo obvestilno elektronsko pismo za poročanje (seznam prejemnikov obvestilnega pisma je pripravljen na podlagi v letu 2017 izdanih evidenčnih listov) in niso izpolnjeni kriteriji za izdelavo poročila, izpolniti in vrniti prvo stran z vpisanimi podatki podjetja ter opombo, da niso zavezanci za izpolnitev poročila. To povzroča nepotrebne administrativne ovire, ni pa popolnoma nobene dodane vrednosti, zato naj se ta zahteva s strani SURS ukine.

Ukrep: Sprememba Uredbe o odpadkih

91. Sprememba Uredbe o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo

Predlagamo spremembe oziroma dopolnitve 10.a, 10.b in 10.c člena v uredbi, kjer naj se vpiše izjeme glede vpisa, vodenja evidenc in poročanja tudi za zavezance, kjer letna količina embalaže ne presega 5.000 kg.

Nove obveznosti z vpisom oseb, ki dajejo embalažo prvič v promet v RS, in jih je uvedla novela Uredbe o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo z letom 2018, so prinesle za večino podjetij in obrtnikov nova administrativna bremena z vpisovanjem in registracijo v evidenco ARSO, vodenjem evidenc o količinah in vrsti embalaže ter poročanjem v letu 2019. Te obveznosti zadevajo praktično vsa podjetja, tudi taka, ki se zgolj občasno pojavljajo v vlogi embalerja oziroma pridobitelja embaliranega blaga po definiciji iz Uredbe, kar pa ni njihova osnovna dejavnost, lahko gre celo samo za enkratno dejanje (npr. pridobitev embaliranega

blaga za lastno porabo). V praksi to pomeni nepredstavljivo veliko administrativno breme, zlasti pri tehtanju različnih vrst embalažnih materialov (npr. plastika, karton, les, ipd.) ter vodenju evidenc o prvem dajanju v promet ali za lastno uporabo. Mala podjetja si ne morejo privoščiti kadra, ki bi izvajal ta opravila, programske rešitve predstavljajo ogromne stroške, ročno vodenje evidenc pa je izredno zahtevno in zamudno.

Podjetjem je v praksi težko razumljivo, za katero embalažo so zavezanci za vpis, vodenje evidenc in poročanje oziroma kdaj nastanejo omenjene obveznosti, poleg tega prihaja do dodatne zmede pri uporabi embalaže za embaliranje in uporabi servisne embalaže, na kar opozarjamo že dlje časa.

Ker nova administrativna obveznost ne izboljšuje stanja in ravnanja z odpadno embalažo, razen ukrepov, ki vodijo do zmanjšanja uporabe plastičnih nosilnih vrečk, zaradi skupne ideje EU omejevanja uporabe le-teh, predlagamo da se navedena obveznost ukine.

Že dlje časa ugotavljamo, da sistem podaljšane odgovornosti pri ravnanju z odpadno embalažo v praksi izredno slabo deluje, zlasti pri manjših končnih uporabnikih, pri katerih se pravilno izpraznjena in ločeno zbrana odpadna embalaža iz dejavnosti kopiči, dobavitelji pa se izogibajo odgovornosti in prevzem embalaže pogojujejo proti plačilu izredno visokih stroškov prevoza ali pa tega sploh ne želijo početi. Predlagamo, da ministrstvo za okolje pristopi k iskanju sistemskih rešitev te problematike.

Ukrep: Sprememba Uredbe o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo

92. Okoljske dajatve

Predlagamo, da se temeljito pregleda in preveri vse predpise, ki določajo obveznost plačila okoljskih dajatev in poišče možnost drugega instrumenta namesto dajatev. Večina zbranih sredstev ni porabljena namensko, ampak je prihodek v proračunu RS. Praksa tudi kaže, da je področje okoljskih dajatev izredno veliko administrativno breme zlasti za mala in mikro podjetja, saj morajo podjetja za posamezne proizvode podvržene sistemu okoljskih dajatev v različnih terminih obračunavati dajatve (npr. mesečno, na tri mesece, na pol leta, ipd), za podporo pri vodenju evidenc o blagu prvič danem na trg v Republiki Sloveniji pa so, ne glede na količine, prisiljeni kupovati drage računalniške programe, ker je ročno vodenje evidenc administrativno prezahtevno.

Predlagamo tudi, da se zniža nerazumno visoke okoljske dajatve za embalažo iz polimerov iz vinil kloridov in/ali drugih halogeniranih olefinov. Sedanja večletna ureditev prekomerno bremeni slovensko gospodarstvo in konkurenčno sposobnost proizvajalcev tovrstne embalaže, ki se že nekaj let soočajo z velikimi težavami zaradi zaostrenih in spremenjenih gospodarskih razmer v Sloveniji in v mednarodnem okolju.

93. Odlaganje gradbenih odpadkov, ki vsebujejo azbest

Na področju gradbeništva se predvsem pri sanacijah in rušitvenih delih pogosto srečujemo s trdno vezanimi azbestnimi odpadki, kamor štejejo gradbeni materiali iz azbestcimenta, kot so ravne ali valovite strešne plošče velikega formata, fasadne in strešne plošče malega formata, uporabni izdelki, kot so posode za rastline, pepelniki, korita za rože in podobno, ter različne vrste cevi iz azbestcimenta.

Za preprečevanje oziroma zmanjševanje emisij azbestnih vlaken v okolje so predpisani obvezni postopki pri rekonstrukciji ali odstranitvi objektov in pri vzdrževalnih delih na objektih, instalacijah ali napravah, kadar se odstranjujejo materiali, ki vsebujejo azbest. Poleg pravilnega načina odstranjevanja gradbenih materialov iz azbestcimenta je predvsem pomembno, da se azbestne odpadke odlaga samo na za to predvidenih odlagališčih.

Za ustrezno odlaganje azbestnih odpadkov je odgovoren investitor, ki mora od upravljavca odlagališča za prevzete azbestne odpadke pridobiti potrjen evidenčni list o ravnanju z odpadki. Navedeni evidenčni list je dokazilo o ustrezni oddaji azbestnih odpadkov na odlagališče. Če azbestne odpadke odda na odlagališče izvajalec gradbenih del, se mora potrjeni evidenčni list glasiti na investitorja. Investitor lahko pridobi potrjen evidenčni list o oddaji azbestnih odpadkov v odlaganje tudi od izvajalca gradbenih del, če ima ta dovoljenje za zbiranje gradbenih odpadkov.

Odlaganje azbestnih kritin in materiala, ki vsebuje azbest, na uradno odlagališče je velik finančni zalogaj za posameznike, lastnike zasebnih hiš in podjetnike pa tudi različne ustanove, zato ti nevarni odpadki vse prevečkrat zaradi slabe ozaveščenosti pristanejo na črnih odlagališčih.

Predlagamo, da bi bilo odlaganje gradbenih odpadkov, ki vsebujejo azbest (odslužena strešna kritina iz azbestcimenta in drugi podobni gradbeni materiali), v Republiki Sloveniji brezplačno. Cilj zagotavljanja brezplačnega odlaganja azbestnih odpadkov je skrb za zdravo okolje, s spodbujanjem zamenjave azbestnocementnih materialov z okolju in zdravju prijaznejšimi materiali.

Upravičenci brezplačnega odlaganja naj bodo investitorji obnove ali odstranitve stanovanjskih, gospodarskih ali poslovnih objektov. Upravičenci naj bodo tudi osebe, ki azbestne odpadke, nastale pri obnovah in odstranitvah objektov, začasno hranijo na svojem zemljišču in le-te, ustrezno zaščitene, pripeljejo na odlagališče.

Prav tako predlagamo, da bi bilo odstranjevanje in prevoz do ustreznih odlagališč, za gradbene odpadke ki vsebujejo azbest, znatno subvencionirano.

Predlagamo, da se v Uredbi o pogojih, pod katerimi se lahko pri rekonstrukciji ali odstranitvi objektov in pri vzdrževalnih delih na objektih, instalacijah ali napravah odstranjujejo materiali, ki vsebujejo azbest ukine meja pod katero za odstranjevanje azbestnih odpadkov ni potrebno pridobiti okoljevarstvenega dovoljenja.

Država naj poskrbi za ustrezno informiranje in ozaveščanje prebivalstva, saj je v Sloveniji še ogromno streh pokritih s kritinami, ki vsebujejo nevarne azbestne vsebine in jih bo potrebno v sorazmerno kratkem času nadomestiti.

Ukrep: Sprememba Uredbe o pogojih, pod katerimi se lahko pri rekonstrukciji ali odstranitvi objektov in pri vzdrževalnih delih na objektih, instalacijah ali napravah odstranjujejo materiali, ki vsebujejo azbest

VIII. UKREPI ZA POSAMEZNE DEJAVNOSTI

DOMAČA IN UMETNOSTNA OBRT

94. Problematika domače in umetnostne obrti v Sloveniji

Domače in umetnostne obrti (DUO) kot del nesnovne kulturne dediščine, zaščite s Konvencijo UNESCO-a (h kateri je leta 2008 pristopila tudi Slovenija) predstavljajo v vseh evropskih, in tudi v neevropskih državah pomemben segment identitete in razpoznavnosti narodov in držav. Da bi se ta segment ohranil, ga je treba z ustreznimi ukrepi in stimulacijami na vseh področjih ustrezno spodbuditi. Trenutno je Slovenija na skoraj vseh področjih tega delovanja še močno na dnu evropske lestvice. Uspeli pa smo vzpostaviti dobro urejen sistem strokovnega vrednotenja oziroma ocenjevanja izdelkov DUO, s katerim so povezane določene ugodnosti pri registraciji te dejavnosti in označevanje kvalitetnih izdelkov z nalepko, ki nosi številko izdanega certifikata strokovne komisije. Zaradi temeljitosti in strokovnosti meril so se za naš sistem zanimali tudi v številnih evropskih državah (Franciji, Italiji, na Slovaškem in Hrvaškem).

Pri OZS se zavedamo, da je potrebno DUO izpostaviti kot sestavni del socialne politike, kot ekološko čisto dejavnost in kot pomemben del nacionalne promocije.

Seveda pa zadanih nalog ne bo mogoče izpeljati brez rokodelcev samih. Število tistih, ki imajo registrirano rokodelstvo kot osnovno dejavnost in so tudi nosilci znanj poklicev, ki sodijo v okviru DUO, vztrajno upada, kar pa lahko ustavi le konkretna državna pomoč in razumevanja problema, ki pesti to dejavnost.

Posledice državnih ukrepov so namreč več kot očitne: do uvedbe DDV je število obrtnikov s področja DUO ves čas rahlo naraščalo, po ukinitvi subvencij pa občutno pada. Tako je bilo leta 2002, po ukinitvi subvencij, registriranih 569 samostojnih podjetnikov posameznikov s področja DUO, konec leta 2003 še 501, maja 2004 še 472, leta 2011 še 421 rokodelcev, leta 2012 še 394, leta 2013 še 253, leta 2015 še 193, konec leta 2017 pa le še 161 rokodelcev in 7 gospodarskih družb.

Zavedati se moramo, da je to manj kot dvajsetina izdelovalcev, ki so za svoje izdelke prejeli certifikat za DUO. Tudi v primerjavi z ostalimi obrtnimi dejavnostmi je upad registriranih rokodelcev najbolj drastičen. Zaradi nerazumevanja države, oziroma nestimulativne politike, rokodelci opuščajo dejavnost, vse manj pa se jih odloča za samozaposlitev.

Obrtni zakon, ki je bil v veljavi do leta 2013, je rokodelcem, ki so prejeli certifikat oziroma potrditev republiške komisije za preverjanje izdelkov DUO, da uspešno nadaljujejo način iz-

delovanja in oblike tradicionalnih oblik slovenskih izdelkov omogočal, da kot samozaposleni opravljajo dejavnost tudi brez pogojev registracije delavnice, ki je bila pojmovana kot atelje. Na podlagi analize stanja pri izdelovalcih domače in umetnostne obrti (rokodelcih) smo oblikovali naslednje zahteve:

– Subvencije v obliki oprostitve plačila dela prispevkov za socialno varnost za nosilce domače in umetnostne obrti

Če želimo izdelovalce domače in umetnostne obrti stimulirati, da svojo dejavnost tudi registrirajo, je nujno potrebna uvedba subvencije v obliki oprostitve plačila vsaj 50 odstotkov prispevkov za socialno varnost, saj so ti za predstavnike izumirajočih rokodelskih poklicev občutno previsoki. S tem bi pospešili samozaposlovanje v teh dejavnostih, ki so zaradi svoje dediščinske narave posebnega pomena za Slovenijo, njihovo varovanje pa del zaveze njene do UNESCO.

– Uvrstitev izdelkov DUO med DDV-ja oproščen promet blaga

Na podlagi primerljivih tujih praks ugotavljamo, da nekatere države (Madžarska) ščitijo izdelke s področja domače in umetnostne obrti tudi na ta način, da so ti izdelki pri zavezancih za DDV uvrščeni v ničelno stopnjo DDV oziroma da so oproščeni DDV, zato z namenom preprečitve nepopravljive kulturne škode zahtevamo enako rešitev tudi v Zakonu o davku na dodano vrednost.

– Oprostitev plačevanja občinskih taks za uporabo stojnic

Sekcija za DUO pri OZS že dlje časa kot problem izpostavlja vprašanje plačevanja taks za pridobitev dovoljenj na podlagi 6. člena Zakona o trgovini. Izdelovalci DUO svoje izdelke najpogosteje prodajajo prav na način, za katerega je potrebno pridobiti soglasje na podlagi določb omenjenega zakona, torej na premičnih stojnicah, na sejmihi, na shodih in podobno. To pa pomeni, da omenjenim izdelovalcem oziroma prodajalcem upravne takse lahko predstavljajo pomembno postavko stroškov oziroma izdatkov, še posebej, če svoje izdelke prodajajo na stojnicah po različnih občinah. Če na primer prodajalec izdelke ponuja tako, da potuje po občinah in jih prodaja na stojnicah v dvajsetih občinah, mora pridobiti soglasje od 20 občin, kar predstavlja strošek v višini 420,40 eur.

Zato zahtevamo, da se za tiste izdelovalce DUO, ki morajo za prodajo svojih izdelkov, za katere so pridobili pozitivno mnenje strokovne komisije pri OZS, pridobiti soglasje iz 6. člena Zakona o trgovini, uveljavi oprostitev plačila upravne takse.

– Možnost nadaljevanja dejavnosti DUO po odhodu v pokoj ob prejemanju polne pokojnine

Zaradi neurejenega izobraževanja za 45 poklicev, ki sodijo v okviru DUO, so nosilci tradicionalnih znanj le starejši mojstri, ki so tik pred, ali pa so že v pokoju. V Sloveniji je organizira-

nost, oziroma ponudba izobraževanja naravnana predvsem na t.i. »masovne poklice«, zato se programi za DUO sploh ne izvajajo: za večina rokodelskih poklicev sploh ni razpisanih učnih mest oziroma ni dovolj kandidatov.

Do leta 1998 je Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju razlagal, da samostojni podjetniki posamezniki ne opravljajo dejavnosti kot edini ali glavni poklic, če so prejemniki pokojnine in opravljajo eno izmed dejavnosti DUO na podlagi izdanega certifikata OZS. Zakon je torej omogočal, da starejši rokodelci opravljajo svojo dejavnost tudi po upokojitvi in s tem možnost prenosa znanj tudi na mlajše generacije. Spremenjen zakon nadaljevanje dejavnosti DUO po upokojitvi onemogoča, s tem pa izgubljammo še edino možnost izobraževanja, ki nam ga lahko posredujejo redki starejši rokodelski mojstri. Zato predlagamo, da se ponovno uveljavi določba, ki je veljala vse do leta 2000, da bo starejšim rokodelcem omogočeno opravljati dejavnost tudi po upokojitvi.

Z odvzemom statusa samostojnega podjetnika, oziroma opustitvijo tega statusa ob odhodu v pokoj, se je, ne le tem obrtnikom, temveč tudi Sloveniji, povzročila kulturno-dediščinska škoda, saj je znano, da se kvaliteten turizem v naprednih evropskih državah vse bolj povezuje z živo kulturno dediščino, ki postaja nepogrešljiv del turistične ponudbe. Rokodelce je treba, glede različnih vrst pravic, izenačiti s samostojnimi kulturnimi delavci in drugimi snovalci narodnega bogastva, ter jih s tem ustrezno zaščititi. Predlog je v skladu s Konvencijo o varstvu nesnovne dediščine, katerega del so tudi tradicionalne obrti (rokodelstvo).

– Obdavčitev osebnega dopolnilnega dela s področja DUO kot neodvisnega dela namesto z davkom iz zaposlitve z davkom od dohodkov iz dejavnosti

Zakon o dohodnini (35. člen) določa, da se vsako odvisno pogodbeno razmerje, v katerega vstopa fizična oseba pri opravljanju fizičnega ali intelektualnega dela, šteje za zaposlitev, ne glede na čas trajanja. V takšno obdavčitev naj bi sodila tudi izdelava in prodaja.

Pri izdelovalcih s področja domače in umetnostne obrti ne gre za odvisno razmerje, temveč za neodvisno izdelavo izdelkov in njihovo neodvisno prodajo v skladu s Pravilnikom o osebnem dopolnilnem delu, kar pomeni, da takšna aktivnost ne more biti obdavčena kot odvisno razmerje. Pri svojem delu ti izdelovalci uporabljajo številne materiale, ki jih kupujejo ali sami naberejo, pridelajo, izdelajo, zaradi česar zgolj 10 odstotkov normirano priznanih odhodkov oziroma dejanski stroški prevoza in nočitve, kar sploh ne ustreza dejanskim stroškom v tej dejavnosti, kjer nastajajo naslednji stroški materiala: glina in keramika; steklo; volna, bombaž, lan, konoplja in druga naravna vlakna; šibje, ličje, trsje, slama; les; vosek; naravno usnje; kovina; kamen.

Izdelovalci izdelkov domače in umetnostne obrti s statusom osebnega dopolnilnega dela uporabljajo pri svojem delu tudi orodja, naprave, peči, dejavnost pa večinoma opravljajo v stanovanjskih prostorih ali drugih prostorih, ki jih namenijo tej dejavnosti. V tej povezavi

nastajajo tudi stroški elektrike, vode, komunalnih storitev, telefona, interneta (npr. dolžni so oddajati napoved preko sistema e-davki), pisarniškega materiala ipd., zato njihova aktivnost tudi slučajno ni podobna dejavnosti nekoga, ki občasno pomaga v gospodinjstvu, pri kmetijskih delih, varstvu otrok, prevajanju, lektoriranju izvajanju inštrukcij.

Zaradi navedenega OZS ugotavlja, da se izdelava in prodaja izdelkov domače in umetnostne obrti ne more primerjati v načinu izvajanja osebnega dopolnilnega dela z naštetimi dejavnostmi, kjer gre za očitno delo v odvisnem razmerju, praviloma v prostorih in s sredstvi naročnika storitve. Izdelovalci DUO prodajajo svoje izdelke praviloma neznanim kupcem v svobodnem poslovnem odnosu in ne v podrejenem, kar je tudi ena izmed značilnosti odvisnega razmerja (na primer ni nadzora nad izvajalcem, vse delo opravlja pod lastno odgovornostjo, z lastnimi sredstvi).

OZS na podlagi vseh ugotovitev in proučitve dejanskega stanja pri opravljanju osebnega dopolnilnega dela v dejavnosti DUO zahteva, da FURS ustrezno popravi svoje pojasnilo z dne decembra 2014 (prva izdaja), objavljenega na njihovi spletni strani med rubriko »Davki in druge dajatve«, v katerem so uvrščene vse aktivnosti s področja osebnega dopolnilnega dela, vključno z izdelavo izdelkov domače in umetnostne obrti med odvisna razmerja, kar pa je v nasprotju z Zakonom o dohodnini in Zakonom o davčnem postopku. Dejstvo je namreč, da je potrebno na podlagi veljavnih Zakona o dohodnini in Zakona o davčnem postopku vsako obliko dela, aktivnosti in dejavnosti presojati po njihovi dejanski vsebini, ne pa po obliki. Osebno dopolnilno delo na področju domače in umetnostne obrti je po svoji vsebini vsekar neodvisno razmerje, zato mora biti obdavčeno z davkom iz dejavnosti.

– Nujnost sprejetja zaščitnega zakona za nosilce dejavnosti domače in umetnostne obrti

V času globalizacije in novodobnega potrošništva obstaja realna nevarnost, da bo nesnovna kulturna dediščina, kamor uvrščamo tudi tradicionalna obrtna znanja spretnosti in veščine, prešla v pozabo, zato je nujno, da se v Sloveniji tradicionalne rokodelske obrti tudi ustrezno in celovito zakonsko zaščitijo. Leta 2008 je namreč Slovenija sprejela Zakon o ratifikaciji Konvencije UNESCO o varovanju nesnovne kulturne dediščine, med drugim tudi tradicionalnih obrti. Na podlagi te konvencije je bil z njo delno usklajen Zakon o varovanju kulturne dediščine, na podlagi katerega se z vpisom v Register žive dediščine ščitijo znanje, veščine in postopki tradicionalnih obrti (tako da se v muzeju »konzervirajo«, ni pa poskrbljeno za preživetje nosilcev rokodelskih znanj in za njihov prenos znanj na naslednje rodove, zato jih je iz leta v leto vse manj.

Z razvojem novih materialov, modnih trendov, industrijske proizvodnje so tovrstni izdelki za večino novodobnih kupcev tržno in cenovno vedno manj zanimivi v primerjavi z industrijskimi izdelki, zato se nosilci teh znanj pod enakimi tržnimi pogoji, kot veljajo za ostale gospodarske subjekte vse težje preživljajo, posledica tega pojava je pospešeno izumiranje tovrstnih obrti. Če zaradi modernizacije izumre nek poklic ali način, postopek proizvodnje na račun novih

metod dela in novih materialov temu običajno pravimo napredek. Če pa izumre rokodelsko znanje, ki je del nesnovne kulturne dediščine posameznega naroda, to ne pomeni zgolj izgube nekega poklica zaradi tehnološkega napredka, pač pa pomeni predvsem izgubo dediščinskega bogastva, s tem pa tudi osebnih identitet posameznika in ponosa zaradi pripadnosti nekemu kulturnemu okolju in specifični tradiciji. Brez teh lastnosti je dosti težje aktiviranje notranje energije za reševanje države iz sedanje krize, zato se vsakršnim krizam lažje uprejo narodi, ki cenijo svojo kulturno dediščino in na ustrezen način ščitijo tudi njene nosilce.

Iz tega izhaja, da je potrebno sprejeti Zakon o ohranjanju rokodelstva, s katerim se bo:

- zaščitilo rokodelce, kot nosilce dediščinskih rokodelskih znanj tako, da se jih bo razbremenilo previsokih in številnih dajatev in jim tudi omogočilo delo v lastnih ali najetih ateljejih;
- omogočilo njihovo nemoteno ustvarjanje tudi po upokojitvi na način, ki ne bi vplival na višino njihovih, že sedaj nizkih pokojnin;
- ponovno uvedlo mojstrske nazive za najboljše predstavnike rokodelske stroke;
- uredilo in doreklo status mentorjev – prenašalcev rokodelskih znanj na naslednje rodove na enak način, kot je urejen status učiteljev praktičnega pouka;
- predpisalo minimalne pogoje za opravljanje dejavnosti, ki je zaščitena (naziv mojster, opravljanje dejavnosti v ateljeju, obvezen prenos znanj na naslednike, razstave...);
- predpisalo kriterije, ki določeno dejavnost uvrščajo med dejavnost domače in umetnostne obrti oziroma rokodelstva.

Ukrep: Sprejem Zakona o ohranjanju rokodelstva

PROMET

Zahteve za spremembo zakonodaje na področju prometa

95. Sprememba pravil glede omejitve voženj tovornih vozil ter opredelitev pojma »tranzit« območja

Na precejšnjem številu slovenskih državnih cest so označene omejitve vožnje tovornih vozil, ki presegajo 7,5 tone največje dovoljene mase. Domači cestni prevozniki, ki so življenjsko in poslovno vezani na ceste v domačem okolju, kjer veljajo omejitve, imajo zaradi omejitev veliko težav pri izvajanju prevoza tovora. Tako se zaradi ozkega razumevanja lokalnega okolja velikokrat z njihove strani vrši pritisk na državo, da na lokalnih cestah, ki so neposredno delovno okolje slovenskih cestnih prevoznikov pri oskrbi prebivalstva in gospodarstva, omejuje prevoz tovora domačih prevoznikov, ki morajo tudi zaradi nestrokovno postavljene prometne signalizacije opravljati prevoze na daljših relacijah. Vse to povzroča večje obremenitve okolja ter povzroča dodatne stroške prevoznikom, ki jih največkrat ne morejo vključiti v ceno prevozov.

Zato predlagamo, da se podobno kot v nekaterih drugih državah EU v našo zakonodajo, ki ureja področje omejitve uporabe državnih cest za promet tovornih vozil, katerih največja dovoljena masa presega 7,5 tone vnese določilo, da je na določenih cestah prepovedan prevoz domačih in tujih tovornih vozil takrat, ko vozijo v tranzitu preko Republike Slovenije. Podrejeno pa se predlaga, da se lokalne ceste sprostijo za lažja tovorna vozila, saj gre v teh primerih le za lokalne prevoze oziroma dostavo.

Primer nepravilne »tranzitne« omejitve na glavni cesti Krško – Celje: Na tem odseku glavne ceste, ki se prične ob izhodu iz avtoceste v smeri Krškega in konča ob vključitvi na avtocesto v Celju, je postavljena prometna signalizacija, s katero se omejuje tranzit tega območja. Ta omejitev povzroča prevoznikom težave, kajti z omejitvijo je prepovedan promet tovornim vozilom, ki morajo nemalokrat izbirati dosti daljše poti. Mnogi prevozniki, ki ne kršijo prepovedi tranzita območja (imajo sedež podjetja na tem območju ali izhod oz. cilj poti), so bili že neupravičeno kaznovani s strani nadzornih organov. Temu seveda sledijo pritožbe, in dokazovanje, kar predstavlja precejšnjo zgubo časa ter nezanemarljive dodatne stroške. Da ne bi prihajalo do krivičnih sankcij, bi bilo potrebno omejiti le tranzit za tista tovorna vozila, ki opravljajo prevoze v tranzitu Slovenije.

Nepopolna signalizacija na območju Lenarta: kljub večkratnim sestankom predstavnikov lokalnih oblasti, nadzornikov, pristojnega ministrstva, lokalnih prevoznikov ter strokovnih služb Sekcije za promet pri OZS še vedno ni ustrezne rešitve, ki bi lokalnim prevoznikom omogočala nemotene prevoze s težjimi tovornimi vozili skozi mesto Lenart. Zadnje ugotovitve kažejo na pomanjkljivo prometno signalizacijo, ki bi jasno urejala prometni tok tovornih vozil na spornem območju (zlasti iz avtoceste A5 v smeri Trat in obratno, iz smeri Trat proti avtocesti A5). Nepopolna signalizacija vnaša med prevoznike dodatno zmedo, saj pravila uporabe ceste v lokalnem področju niso jasna. Zaradi tega menimo, da so neupravičena tudi kaznovanja prevoznikov, saj so prepričani, da so spoštovali pravila omejitve lokalnega prometa.

Ukrep: Sprememba Odredbe o omejitvi prometa na cestah v Republiki Sloveniji ter Zakona o cestah

96. Zagotoviti hitrejšo pretočnost tovornih vozil na MMP Obrežje

Vse večkrat nas prevozniki obveščajo o daljših čakalnih dobah na MMP Obrežje (za vstop v RS). Po prejetih informacijah vozniki čakajo tudi do 7 ur, kar pa povzroča dodatne skrbi in obveznosti pri načrtovanju poti, saj mora biti tovor dostavljen v točno dogovorjenem pogodbenem roku.

Zavedamo se, da nadzorni organi opravljajo odgovorno delo, da obstaja infrastrukturna omejitev ter da se v zadnjem času povečuje tveganje zaradi možnega ilegalnega vstopa migrantov v državo. Kljub temu želimo pristojne opozoriti, da so pritiski gospodarstva na

prevoznike o pravočasni dobavi blaga izredno močni. Poleg vsega naštetega, mora voznik spoštovati zakonske omejitve, ki se nanašajo na maksimalen čas vožnje oziroma dela, kar v primeru daljših zastojev na meji še dodatno otežuje delo v transportu in povzroča nesorazmerno visoke stroške. Tudi zaradi časovne stiske nekateri vozniki nato zavestno kršijo prometna pravila (zlasti čas trajanja vožnje), kar vsekakor negativno vpliva na varnost cestnega prometa.

Zaradi številnih negativnih vplivov, ki so povezani z daljšimi čakalnimi dobami (gospodarski, okoljski, varnostni) pristojne pozivamo k izboljšanju stanja.

97. Odprava glob za prevozna podjetja in odgovorne osebe za določene prekrške voznikov

Narava dela voznika delodajalcem onemogoča, da bi se lahko njihovo delo spremljalo in nadzorovalo neposredno. V kolikor bi bilo to možno, bi lahko prevozna podjetja morebitne kršitve voznikov preprečila pravočasno. V praksi se dogaja, da vozniki napravijo kršitve prometne zakonodaje, podjetja pa o dogodku niti ne obvestijo. Slednja se seznani s kršitvijo šele, ko jo zoper njih že izveden prekrškovni postopek. Na tak način podjetja nosijo odgovornost za ravnanje voznikov, na katera kljub vsej svoji skrbnosti, nimajo nikakršnega vpliva. Gre predvsem za prekrške kot je npr. vožnja v času prepovedi prometa za tovorna vozila, vožnja na območju. Enako velja tudi za primere vožnje na področju lokalnega prometa, za kateri prekršek je bila v preteklosti že predpisana globa samo za voznike. Nadalje Zakon o cestah v 30. in 31. členu predpisuje odgovornost podjetij in odgovornih oseb v primerih, ko nadzorni organi ugotovijo kršitev prekoračene osne obremenitve ali prekoračene skupne največje dovoljene mase ali največje dovoljene mase vozila. Menimo, da prevozna podjetja nima neposrednega in odločilnega vpliva na kršitve, ki bi jih v tem primeru storila voznik in oseba, ki nalaga tovor.

Kljub temu, da je prevozna podjetja odredilo prevoz nekega blaga v mejah zakonsko dopustnega lahko pride do kršitev določil 30. in 31. člena Zakona o cestah, saj je voznik zaradi malomarnosti (kljub drugačnim navodilom delodajalca) dopustil, da mu je oseba, ki je nalagala tovor to naložila v nasprotju z določili omenjenih členov.

Enako velja za prekrške 74. člena Zakona o pravilih cestnega prometa, ki določa, da mora biti tovor naložen in pritrjen v skladu s Pravilnikom o nalaganju in pritrjevanju tovora v cestnem prometu. Da je tovor pravilno naložen in pričvrščen je osnovna naloga voznika, prevoznik pa v konkretnem primeru ne more vršiti neposrednega nadzora.

Zakon o prevozi v cestnem prometu (ZPCP-2) določa, da morajo imeti vozniki, ki so zaposleni pri podjetju s sedežem v državi članici ali zanj delajo in opravljajo prevoze v Republiki Sloveniji po javnih cestah, pridobljeno temeljno kvalifikacijo. Prav tako zakon predpisuje obvezno permanentno izobraževanje z namenom, da vozniki posodobijo in utrdijo znanje, ki

je nujno potrebno za njihovo delo, s posebnim poudarkom na varnosti v cestnem prometu, racionalni porabi goriva in novostih v predpisih s področja opravljanja prevozov v cestnem prometu.

Zaradi navedenega smatramo, da mora biti voznik z veljavno strokovno usposobljenostjo (to dokazuje z vpisom t.im. kode Skupnosti »95« v vozniskem dovoljenju) seznanjen s pravili v cestnem prometu. Ta znanja pomenijo tudi osnovo, da svoje delo sploh lahko opravlja. V primeru zgoraj navedenih kršitev bi se morala izreči globa le za voznike in nikakor ne za prevozna podjetja in odgovorne osebe. Ne moremo prezreti tudi dejstva, da se vse večkrat pojavljajo primeri, ko vozniki namensko kršijo pravila.

Ukrep: Sprememba Zakona o cestah, Zakona o pravilih cestnega prometa, Zakona o prevozih v cestnem prometu

98. Jasnejša opredelitev prevozne pogodbe

S pogodbo o prevozu tovora se prevoznik obveže, da bo tovor prepeljal v namembni kraj in ga izročil prejemniku ali drugi pooblaščen osebi, ki jo določi prejemnik, pošiljatelj pa, da mu bo plačal v pogodbi dogovorjeno voznino. Zakonsko je opredeljeno, da tovor naloži na vozilo pošiljatelj, razloži pa prejemnik, razen če ni drugače določeno s prevozno pogodbo.

V praksi se vse prevečkrat dogaja, da mora voznik opraviti tudi naklade/razklade tovora, dodatne storitve pa naročnik ne priznava. Prav tako je postala stalna praksa, da naročnik prevoza zahteva brezplačno vračilo palet ali transportne embalaže. V kolikor prevoznik ne dostavi zahtevane količine transportne embalaže, mu to zaračunajo in za ta znesek znižajo višino voznine za opravljen prevoz. Gre za neupravičene zahteve in pritiske na prevoznike. Enako velja v primerih podražitev cestnin ali goriva. Naročnik povišanja osnovnih stroškov v znesku voznine ne priznavajo. Zato je izrednega pomena, da se še jasneje opredeli prevozna pogodba ter na tak način zaščiti prevoznika, kot najšibkejšega člana v oskrbovalni verigi.

Zaradi jasnejše opredelitve prevozne pogodbe, se predlaga sprememba Zakona o prevoznih pogodbah v cestnem prometu in sicer tako, da se določijo obvezne sestavine prevozne pogodbe. Račun za opravljen prevoz mora vsebovati naslednje elemente:

- znesek manipulacije tovora (razklad/naklad),
- znesek vračila transportne embalaže,
- strošek cestnine,
- strošek goriva,
- znesek voznine.

Ukrep: Sprememba Zakona o prevoznih pogodbah v cestnem prometu

99. Sprememba zakonskega določila, ki predpisuje zaseg vozil

Zakon o pravilih cestnega prometa določa, da lahko policist zaseže vozniku motorno vozilo, če je bil v zadnjih dveh letih najmanj trikrat pravnomočno kaznovan za hujše prekrške ali če voznik ne izpolnjuje pogojev za vožnjo vozil (vožnja brez veljavnega vozniskega dovoljenja).

Za hujši prekršek se šteje prekršek, za katerega je predpisana stranska sankcija najmanj treh kazenskih točk v cestnem prometu ali stranska sankcija prepovedi vožnje motornega vozila. Za hujši prekršek se šteje tudi vožnja brez veljavnega vozniskega dovoljenja za vožnjo vozil tiste oziroma tistih kategorij, v katero spada vozilo ali skupina vozil, ki ga vozi voznik v času prekrška, vožnja vozila v času izvrševanja prenehanja veljavnosti vozniskega dovoljenja oziroma prepoved uporabe vozniskega dovoljenja.

V navedenih primerih se zaseže vozilo tudi, če ni voznikova last (npr. vozilo je last prevoznega podjetja), kar povzroča nepotrebno gospodarsko škodo prevoznikom, ki so lastniki teh vozil in jih uporabljajo za izvajanje svoje gospodarske dejavnosti. Po veljavnem predpisu mora policija zaseženo vozilo takoj oddati sodišču, ki je pristojno za postopek o prekršku. V praksi to pomeni, da sodni izvršitelj (ali njegov pooblaščenec) vozilo odpelje na varovano parkirišče, kjer se vozilo hrani do odločitve sodišča.

Pri tem pa zlasti pri zasegu tovornih vozil nastajajo veliki in nesorazmerni stroški, kajti vozilo pridejo iskat in odpeljejo tudi na izredno oddaljena mesta, prevoznikom pa se s tem povzroča dodatna gospodarska škoda (visoki so tudi stroški odvoza vozila, ki pa so nastali izključno zaradi oddaljenosti kraja, kjer se bo vozilo hranilo), saj vozil do odločitve sodišča ne morejo uporabljati. Tako morajo prevozniki na sodišču izkazovati svoj pravni interes za čim prejšnjo vrnitev vozila, sodišča pa bi morala take primere obravnavati prednostno, kar pa je včasih zaradi preobremenjenosti sodišč težko izvedljivo.

Po mnenju Sekcije za promet pri OZS je namen zakona preprečiti vožnjo vozniku, ki ne izpolnjuje pogojev za vožnjo. Za ta namen ne bi bilo potrebno izvesti zasega vozila, temveč bi to lahko dosegli tudi z »uradnim pečatenjem« vozila na urejenem parkirnem mestu in takojšnjo obravnavo primera na pristojnem sodišču. Tako bi bili primeri obravnavani takoj, hkrati pa bi se odločalo tudi o zahtevah prevoznikov po vrnitvi vozila. Na tak način bi preprečili nastajanje večje gospodarske škode na strani prevoznikov in povzročanje nesorazmerno visokih stroškov državnim organom.

Istočasno je v tem delu nujna odprava 12. odstavka 56. člena Zakona o voznikih, ki za podjetja in dogovorne osebe predpisuje izredno visoke globe za prekršek, ki ga stori voznik, če vozi vozilo brez veljavnega vozniskega dovoljenja.

V praksi prihaja do primerov, ko delodajalec kljub vsej svoji skrbnosti in doslednosti ne more vsak dan zanesljivo preveriti ali voznik izpolnjuje pogoje za vožnjo, niti za to nima pravnih

možnosti. Znani so primeri, ko je voznik, ki ga je delodajalec napotil na vožnjo v tujino, izven delovnega časa storil prekršek, zaradi katerega so mu nadzorni organi začasno odvzeli voziško dovoljenje. V času tečasne prepovedi vožnje je voznik zopet pričel z vožnjo, na katero ga je napotil delodajalec, saj ta predhodno ni bil obveščen o nastalem dogodku.

Zato predlagamo, da bi država najprej morala vzpostaviti mehanizme (npr. ob vsaki kršitvi voznika takoj obvestiti tudi prevozno podjetje,...), ki bi prevoznim podjetjem omogočali pridobitev pravih in relevantnih podatkov o vozniku oziroma izpolnjevanju pogojev za vožnjo, šele nato uvesti kaznovalno politiko.

Ukrep: Sprememba Zakona o pravilih cestnega prometa in Zakona o voznikih

100. Finančne spodbude cestnim prevoznikom

Mednarodni transport sodi med najpomembnejšo izvozno gospodarsko panogo. Tega se dobro zavedajo tudi v razvitih evropskih državah, zato transportni panogi namenjajo najrazličnejše finančne spodbude. Od resornega ministrstva pričakujemo zagotovitev sredstev za nudenje finančnih spodbud prevoznemu sektorju, kot npr:

- vračilo CO₂ takse,
- nakup pnevmatik, ki omogočajo prihranke energije,
- nadgradnje tovornih vozil s spojlerji za zmanjšanje zračnega upora,
- subvencioniranje motornih vozil na dvogorivni sistem,
- nakup tovornih vozil in avtobusov s pogonom na plin.

101. Učinkovit nadzor v povezavi z dejavnostjo cestnega prevoznika

Vse večkrat ugotavljamo, da imamo predpise, ki vzorno urejajo določeno področje, vendar pa so le črka na papirju, saj se ne opravlja ustrezen oziroma učinkovit nadzor. Praksa kaže, da se vsakodnevno vrstijo pritiski naročnikov na prevoznike po tem, da prepeljejo več blaga v čim krajšem času. 10. člen Uredbe (ES) št. 561/2006 med drugim določa, da morajo podjetja, pošiljatelji, špediterji, organizatorji potovanj, glavni izvajalci, podizvajalci in agencije za zaposlovanje voznikov zagotoviti, da pogodbeno dogovorjeni načrti časa prevoza spoštujejo navedeno uredbo. V Zakonu o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozi je predpisana globa za kršenje navedenega člena Uredbe v razponu od 1400 – 2.900 EUR. Nadzora na tem področju pa praktično ni.

Podobno velja za področje nadzora nad obvezno uporabo AdBluea, lažnih prevozov za lastne potrebe, tehnično izpravnost vozil, zaposlovanjem na črno, ...Gre namreč za težke kršitve prevoznih podjetij, ki zaradi nespoštovanja pravil mečejo slabo luč na celotno branžo ter negativno vplivajo na prevozniški trg, saj opravljajo prevoze po nerazumljivo nizkih cenah. S

strani nadzornih organov pričakujemo usklajen (nadzori različnih pristojnosti) in učinkovit nadzor (odkrivanje najhujših kršitev).

102. Vzpostavitev uradne evidence vozil, ki se bo ujela z dejanskim stanjem vozila

Agencija za varnost cestnega prometa Republike Slovenije je zakonski skrbnik uradne evidence motornih vozil. Ugotavljamo, da je evidenca nepopolna ali pa so vneseni napačni podatki, ki se nanašajo na največjo dovoljeno maso pri registraciji vozila, izvedbe vzmetenja vozila ali ekološki standard vozila. Posledica pomanjkljivih oziroma napačnih podatkov se izkazuje pri določanju višine letne dajatve za uporabo vozil v cestnem prometu. Tako so znani primeri, ko je lastnikom vozil neupravičeno zaračunana višja letna dajatev, kot pa bi bila v primeru, če bi evidenca zajemala podatek o dejanskem stanju.

Po mnenju Sekcije za promet pri OZS je nedopustno, da se odgovornost za vnos pravih podatkov v uradno evidenco vozil prenaša na lastnike vozil, saj je to izključno zakonska odgovornost agencije oziroma ministrstva, pristojnega za promet.

Pričakujemo, da bo pristojni organ pozval vse tehnične službe oziroma strokovne organizacije, da naj bodo pozorne na podatke, ki so vpisani v uradno evidenco, od pooblaščenih strokovnih organizacij pa, da bodo lastnikom vozil nudili ustrezno strokovno pomoč z napotki, kako naj postopajo v primeru ugotovljenih nepravilnih oziroma pomanjkljivih podatkov.

Neodgovorno in nesprejemljivo je, da bi moral lastnik vozila zaradi uradne napake nositi dodatne nepotrebne stroške ali pa da bi moral napako urejati sam, pogosto v precej oddaljenih pooblaščenih organizacijah.

103. Neposredna sklenitev pogodb o izvajanju GJS – javni linijski prevoz potnikov v notranjem cestnem prometu

Predvsem zaradi zaščite majhnih prevoznikov ter uravnoteženega konkurenčnega trga na področju javnega prevoza potnikov pričakujemo od pristojnega ministrstva (Ministrstvo za infrastrukturo), da bo sprejelo ukrepe za postopno usklajitev s 5. členom Uredbe (ES) št. 1370/2007. Navedeni člen namreč določa, da se pristojni državni organ lahko odloči za neposredno sklenitev pogodb o izvajanju javne službe, če je njihova povprečna letna vrednost ocenjena na manj kot 1 000 000 EUR ali če je njihov namen letno opraviti manj kot 300 000 kilometrov storitev javnega potniškega prevoza.

V primeru, da se pogodba o izvajanju javne službe sklene neposredno z malim in srednje velikim podjetjem, ki upravlja največ 23 vozil, se te zgornje meje lahko povišajo bodisi do

povprečne letne vrednosti, ocenjene na manj kot 2 000 000 EUR ali, če zadevajo letno opravo storitev, vrednosti manjše od 600 000 kilometrov storitev javnega potniškega prevoza.

104. Sprememba Zakona o prevozih v cestnem prometu (ZPCP) glede izdaje licenc

Da bi se na ozemlju Republike Slovenije, ki je del Evropske unije, zmanjšala nelojalna konkurenca med cestnimi prevozniki, Sekcija za promet pri OZS predlaga spremembo temeljnega prevozniškega zakona, ki ureja področje pridobivanja dovoljenj za delo v panogi cestnega transporta tako, da se:

- uvede posebna oznaka (nalepka) za vsa motorna vozila za prevoz blaga ali potnikov, ki opravljajo prevoze na podlagi izdane licence, ki bi jo ob izdaji licence prevozniku izdali pooblaščen zbornici;
- za upravljavca prevoza lahko imenuje le »notranjega upravljavca prevoza«, ki naj bo zaposlen v podjetju za polni delovni čas s tem, da delavec dejansko in neprekinjeno dela in ima resnično povezavo s podjetjem (uslužbenec, direktor, lastnik ali delničar, idr.) prebiva v Evropski skupnosti;
- poslovanje prevoznega podjetja dejansko vodi iz sedeža podjetja tako, da ima podjetje, ki opravlja dejavnost, obvezno prisotnost določenega števila zaposlenih (1 zaposlen od 5 do 10 vozil, 2 zaposlena od 11 do 19 vozil, 3 zaposleni nad 20 vozil);
- določi kot pogoj za pridobitev licence to, da se zahteva toliko zaposlenih voznikov kolikor ima prevoznik vozil. Vsa odstopanja zaradi različnih razlogov (sezonska dela, specialni prevozi, idr.) naj prevoznik izdajatelju licenc pojasni v posebni izjavi;
- za prevoze blaga z vozili pod 3,5 t predpiše licenca;
- ponovno vzpostavi evidenca voznikov, ki so zaposleni pri prevoznikih.

105. Ureditev avtotaksi prevozov

Za dvig ugleda avtotaksi storitev in preprečevanja nelojalne konkurence je bilo v preteklosti Ministrstvu za infrastrukturo podanih že več predlogov. Nujne so spremembe Zakona o prevozih v cestnem prometu v delu, ki ureja avtotaksi prevoze:

- avtotaksi prevoznik lahko prevzame potnike v občini (v kateri nima veljavnega dovoljenja, če je občina uvedla dovoljenja za avtotaksi prevoze), če jih je vanjo pripeljal;
- ureditev strokovne usposobljenosti in dobrega ugleda zaposlenih voznikov taksijev: na nivoju države uvedba seznama voznikov, ki morajo biti strokovno usposobljeni in imeti dober ugled (ne kaznovani za težja kazniva dejanja). Takim voznikom naj se izda izkaznica, ki jo mora imeti voznik med vožnjo v taksi vozilu. Strokovna usposobljenost naj se prizna tistim, ki dokažejo, da so opravljali delo voznika taksija najmanj zadnji dve leti;
- na državnem nivoju je nujno postaviti primerne standarde glede vozil in voznikov, določiti maksimalno ceno in sankcionirati kršitve delovne zakonodaje;

- omogočiti, da se oznaka na zadnji strani svetlobne table nahaja na drugem vidnem mestu;
- za avtotaksi dejavnost prepovedati možnost glede zaposlovanja voznikov taksi vozil po podjemnih pogodbah, temveč se mora delo voznika opravljati le na podlagi pogodbe o zaposlitvi ali kot kratkotrajno delo družinskega člana;
- preprečiti možnost uporabe najetih vozil.

Ukrep: Sprememba Zakona o prevozih v cestnem prometu

106. Nasprotovanje novim oblikam prevoza potnikov – »Uber« prevozi

V lanskem letu so se v medijih večkrat pojavile informacije, da v Slovenijo prihaja podjetje »UBER«, ki na trgu prevoza potnikov ponuja »unikatne« napredne rešitve povezovanja iskalca prevoza s ponudnikom prevoza.

Zgoraj navedena informacija je med prevoznike, ki opravljajo avtotaksi prevoze in prevoze potnikov, vnesla veliko zaskrbljenost, kajti nelojalna konkurenca predvsem na področju prevoza potnikov z vozili do 1+8 sedežev, je vsak dan večja. Vse več se pojavlja podjetij, ki opravljajo »prevoze za lastne potrebe«, kljub temu, da vsebujejo elemente komercialnih prevozov. Že v lanskem letu, ko so se pripravljale spremembe Zakona o prevozih v cestnem prometu, smo opozarjali na zaskrbljujoče stanje.

Z nekontroliranim porastom prevozov z osebnimi vozili oziroma z vozili do 1+8 sedežev in posledično vse večji nelojalni konkurenci (za ta vozila ni zahtevana uporaba tahografa, voznikom ni potrebno izpolnjevati dodatne strokovne usposobljenosti, ipd.) na področju javnega prevoza potnikov se resno spopadajo tudi na evropskem nivoju. Številne države (npr. Francija, Španija, Italija, Madžarska) morale zaradi negativnih učinkov vzpodbujanja nepoštena konkurence (eden izmed takih so npr. prevozi »Uber«), sprejeti ukrepe za ponovno ureditev področja javnega prevoza potnikov. Negativne izkušnje z uvedbo nove vrste prevozov zaznavajo tudi prevozniki na hrvaškem, čeprav je bil t.im. »Uber x« uveden šele pred slabim letom.

Kljub temu, da prevozi »Uber« ponujajo različne oblike »prilagoditve« menimo, da obstoječa zakonodaja tovrstnih prevozov ne pozna. Stališče Sekcije za promet pri OZS, da nikakor ne smemo dopustiti »zmede« na trgu storitev javnega prevoza potnikov, temveč sprejeti ukrepe, s katerimi bi vzpodbujali zdrav razvoj panoge, prispevali k večji varnosti potnikov in varnosti v cestnem prometu ter istočasno omogočiti učinkovit nadzor (nekaj pobud iz preteklosti: strokovna usposobljenost in »dober ugled« zaposlenega voznika (prepoved zaposlitve na podlagi pogodb civilnega prava), prepoved uporabe najetih vozil, ipd.).

Prevozniki ne nasprotujejo razvoju in tehnološkemu napredku storitev (tudi na področju avtotaksi prevozov - potniki lahko že danes uporabljajo najrazličnejše aplikacije, ki nudijo boljšo dostopnost do storitve), vendar pa nikakor ne moremo dopustiti, da bi z nepremišljeno

nimi ravnanji dodatno vzpodbujali nepoštenu konkurenco ter vplivali na varnost in kakovost javnega potniškega prometa.

Zato od pristojnega ministrstva upravičeno pričakujemo in zahtevamo, da se najprej v celoti in transparentno uredi področje avtotaksi prevozov, zagotovi učinkovit in dosleden nadzor, predvsem pa zagotovi pogoje za strokovno in kvalitetno opravljanje storitev tistih, ki izpolnjujejo vse zakonske pogoje in se dnevno spoštujejo nacionalno zakonodajo.

107. Ureditev delovnega časa voznikov, ki opravljajo prevoze v gradbeništvu

Uredba (ES) št. 561/2006 o usklajevanju določene socialne zakonodaje v zvezi s cestnim prometom določa pravila o času vožnje, odmorih in času počitka za voznike, ki opravljajo prevoz blaga in potnikov po cesti. Uredba jasno opredeljuje področje uporabe in določa glavne kategorije vozil, ki jih vključuje. V 13. členu te uredbe je naveden seznam t.im. »izjem« prevozov, ki jih lahko odobri vsaka država članica na svojem ozemlju. Seznam izjem se dopolnjuje oziroma posodablja tako, da se odraža razvoj v sektorju cestnega transporta.

Predlagamo, da se seznam izjem dopolni, tako da med izjeme uvrsti tudi prevoze, ki se opravljajo v okviru gradbene dejavnosti na gradbiščih (v oddaljenosti do 100 km od sedeža podjetja, ki izvaja prevoz

Prevozi, ki se vršijo na gradbiščih predstavljajo le pomožna dela in so neposredno povezana na izvajanje gradbenih del. Zato dinamiko voženj narekujejo gradbena dela, ki so odvisna od letne sezone oz. vremenskih razmer. V pozno jesenskem in zimskem času ter poleti ob deževnem vremenu se tovrstni prevozi ne morejo izvajati. Ko nastopijo ustrezne vremenske razmere, pa nastopi ovira v maksimalno predpisanih časih vožnje, odmorov in počitkov.

Prevozi, ki se odvijajo v okviru gradbišč največkrat ne presegajo dnevnega časa vožnje, temveč je ovira skupni delovni čas ter predpisan tedenski počitek. V kolikor bi tovrstne prevoze lahko uvrstili med izjeme (kot so npr. z vozili, ki jih uporabljajo ali najemajo brez voznika poljedelska, vrtnarska, gozdarska, živinorejska ali ribiška podjetja za prevažanje blaga v okviru lastne podjetniške dejavnosti znotraj območja s polmerom 100 km od kraja, v katerem je podjetje ali prevozi s kmetijskimi in gozdarskimi traktorji, ki se uporabljajo za kmetijske in gozdarske dejavnosti znotraj območja s polmerom 100 km od kraja, v katerem je podjetje, ki ima vozilo v lasti, najemu ali zakupu), bi se lahko razporeditev delovnih ur urejala skladno z nacionalno zakonodajo, kar pomeni razporeditev opravljenih delovnih ur na šest mesecev (tudi na obdobja, ko se praktično ne dela nič). To pa bi prevoznim podjetjem pomenilo lažje razporejanje dela, s tem pa tudi nižje stroške poslovanja.

GOSTINSTVO IN TURIZEM

108. Določitev fleksibilnejšega obratovalnega časa za gostince

Urediti je potrebno fleksibilnejši obratovalni čas, ki je določen s Pravilnikom o minimalnih tehničnih pogojih in o obsegu storitev za opravljanje gostinske dejavnosti ter odloki občin. Gostinci so edini, ki morajo imeti potrjen obratovalni čas. Dejavnost gostinstva in turizma je velikokrat nepredvidljiva in je zato potrebno hitro prilagajanje ob nenačrtovanih najavah posameznih skupin (avtobus) in zaključenih družbah. Zahtevamo spremembo Pravilnika o minimalnih tehničnih pogojih in o obsegu storitev za opravljanje gostinske dejavnosti in spremembo odlokov občin, ki bo prilagojen potrebam in zahtevam gostom.

Ukrep: sprememba Pravilnika o minimalnih tehničnih pogojih in o obsegu storitev za opravljanje gostinske dejavnosti in sprememba odlokov občin

109. Bolj življenjski nadzor UVHVVR pri gostincih in zmanjšanje administrativnih obveznosti

Sekcija za gostinstvo in turizem pri OZS meni, da je ustrezen nadzor Uprave RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) potreben, poudarja pa, da mora biti le-ta izveden objektivno. V praksi je odkrivanje napak in njihovo sankcioniranje na vseh področjih vse prevečkrat odvisno od subjektivne presoje posameznega inšpektorja, zato zahtevamo poenoten nadzor po celi Sloveniji. Sekcija zahteva, da se nadzor izvaja v času, ko ni malic in kosil, da se z nadzorom ne moti delovnega procesa.

Sekcija zahteva zmanjšanje administrativnih obveznosti za manjše gostinske obrate, ki imajo do 10 zaposlenih v obratu, ki pri delu prihajajo v stik z živili. Manjši gostinski obrati namreč kupujejo manjše količine kot veliki obrati in je zato nujno potrebna poenostavitev vodenja evidenc in postopkov pri zagotavljanju varne hrane.

POGREBNA DEJAVNOST

110. Sprememba Zakona o pogrebni in pokopališki dejavnosti

Sprejet je bil nov Zakon o pogrebni in pokopališki dejavnosti (ZPPDej), ki naročniku/plačniku storitev ne omogoča izbire izvajalca v okviru 24 urne dežurne službe, ki še vedno ostaja monopol.

Zahtevamo, da se pogrebna dejavnost v celoti izvaja v okviru proste gospodarske pobude, kot tržna dejavnost. 24-urna dežurna služba pa lahko obsega le vsak interventni prevoz s kraja smrti ter se opravlja po naročilu policije ali sodnih organov. Nikakor 24-urna dežurna

služba ne more obsegati vsak prevoz s kraja smrti do hladilnih prostorov izvajalca javne službe, saj se s tem po nepotrebnem svojcem povečujejo stroški, kar ni vzdržno in zakonsko dovoljeno z vidika javnih storitev, uzakonja monopol vsakega prvega prevoza in zapira trg; vsem državljanom pa se v najbolj osebnih trenutkih odvzema ustavna pravica do svobodnega odločanja, pri tem pa nalaga plačilo nepotrebnih storitev. Takšne ureditve monopoliziranih prvih prevozov ne pozna nobena evropska zakonodaja.

Zahtevamo tudi daljše prehodno obdobje, saj je, kljub preteku več kot 6 mesecev od sprejetja zakona, še vedno veliko neznank in nerešenih vprašanj. Na Ustavnem sodišču RS so vložene tri zahteve za presojo ZPPDej, ki niso uvrščene na prednostno listo, kar pomeni še daljšo dobo do rešitve.

Ukrep: Sprememba Zakona o pogrebni in pokopališki dejavnosti

111. Odpraviti neskladja v lokalnih skupnostih pri pogojih za podelitev koncesij in prepovedati izvajanje pokopaliških in kamnoseških storitev z javnimi delavci

V praksi se dogaja, da občinski odloki, ki določajo načine in pogoje za opravljanje pokopaliških storitev, dodeljevanje koncesij in izvajanje del na pokopališčih, niso v skladu s predpisi, nadzor ministrstev pa se v praksi tudi ne izvaja. Lokalne skupnosti nimajo vzpostavljenih enotnih meril za podelitev koncesij, prav tako pa se pripravljajo zakonske novosti, zato v praksi v večini primerov prihaja do nepravilnosti in zlorab.

Vedno več lokalnih skupnosti se zaradi nižjih stroškov odloči, da se pokopališke in kamnoseške storitve zagotavljajo z javnimi deli, kar za naše člane pomeni prenehanje opravljanja dejavnosti in posledično odpuščanje delavcev. Javna dela na ta način »rušijo« poslovno stabilnost upravljavcev pokopališč, jih nekorektno postavljajo v podrejen položaj in izvajajo nelojalno konkurenco.

Opozarjamo tudi na spreminjanje občinskih odlokov o pogrebni in pokopališki dejavnosti občin, ki po opravljeni reviziji Računskega sodišča RS, na novo, pod krinko gospodarskih javnih služb, vzpostavljajo absolutni monopol nad izvajanjem pogrebne, pokopališke in kamnoseške dejavnosti, širijo občinska komunalna podjetja, nameščajo nove vodilne delavce, zasebna pogrebna podjetja pa silijo v podjemne pogodbe ali celo prepovejo njihovo delovanje. Odločno protestiramo proti takšnemu nelojalnemu početju zapiranja trga in zahtevamo, da se to početje ustavi.

112. Odprava nelojalne konkurence javnih podjetij in javnih zavodov

Javna podjetja in javni zavodi, ki so prvenstveno ustanovljeni za opravljanje nalog v javno korist oziroma zagotavljanje javnih dobrin kot gospodarske javne službe, ki jih ni mogoče

zagotavljati prosto na trgu, s prelivanjem javnih sredstev opravljajo tudi druge dejavnosti na trgu pod ekonomsko vzdržno ceno. V praksi so tako številni primeri, ko lokalne skupnosti ustanavljajo gospodarske javne službe za opravljanje gospodarskih dejavnosti, ki jih drugi subjekti na trgu opravljajo profitno. To ima za posledico nelojalno konkurenco javnih podjetij in javnih zavodov drugim gospodarskim subjektom, ki z opravljanjem določene gospodarske dejavnosti želijo ustvarjati materialne in finančne pogoje za delo, življenje in preživetje – torej, da javna podjetja izvajajo normalne tržne dejavnosti in ne samo javnih nalog. Gre za izrabo občinske oziroma lokalne moči na trgu ter posledično pridobivanje in opravljanje določenih del brez razpisov.

V različnih lokalnih skupnostih tako že dalj časa zaznavamo opravljanje predvsem naslednjih dejavnosti v okviru javnih podjetij: slikopleskarstvo, zidarstvo, kamnoseštvo, vzdrževanje zelenic, cvetličarstvo, električna dela in vzdrževanje, gostinska dejavnost ipd.

Navedeno pomeni nelojalno konkurenco zasebnim podjetjem, saj gre za javno podjetje, ki na nelojalen način konkurira na trgu in navedena dela tudi opravlja z osnovnimi sredstvi, stroji, ki jih kupijo občani – in nato z njimi konkurirajo tistim, ki opravljajo komercialno dejavnost. Za taka dela se angažira strokovno nepodkovane osebe, ki so nezaposlene in prijavljene na Zavodu RS za zaposlovanje – angažira se jih v okviru javnih del.

Zahtevamo, da se pri javnih podjetjih in drugih podjetjih, ki se pretežno financirajo iz javnih sredstev (državnih ali občinskih), z ustreznimi spremembami zakonodaje, striktno loči javna in tržna dejavnost, prelivanje sredstev med njima v izogib nelojalni konkurenci na trgu, da se jasno določijo kriteriji za opravljanje tržnih dejavnosti javnih zavodov in javnih društev.

Za vse javne zavode, društva, ipd. zahtevamo enak nadzor s strani inšpekcijskih služb kot so jih deležni vsi pridobitni subjekti, saj se v praksi dogaja, da so podjetja deležna nenehnih nadzorov, medtem ko javna podjetja in javni zavodi kršijo zakonodajo brez večjih posledic.

Ukrep: Sprememba Zakona o gospodarskih javnih službah

DIMNIKARSKA DEJAVNOST

113. Sprememba zakona o dimnikarskih storitvah in podzakonskih aktov

Dimnikarska dejavnost se sooča z novim Zakonom o dimnikarskih storitvah, ki vpliva tudi na inštalaterje, pečarje in gradbenike. Napake v zakonu poleg končnih uporabnikov tako občutimo v več dejavnosti, najbolj pa v dimnikarski. Z določbami zakona ni mogoče dosegati ciljev, zaradi katerih je zakon sploh bil sprejet. Dejavnost je regulirana zaradi zaščite javnega interesa in varstva potrošnikov.

Zakon je omogočil izbiro dimnikarske družbe, s čimer pa je zgolj povzročil lahkomišelno izogibanje strokovnim zahtevam. Uporabniki na drugi strani iščejo dimnikarske družbe, ki so pripravljene zaradi lastne nevednosti ali zaslужka potrjevati neustrezne ali neustrezno vgrajene kurilne in dimovodne naprave. Kriteriji se posledično znižujejo, varnost in zaščita potrošnika pa postajata drugotnega pomena. Kljub temu, da je to osnovni razlog, zaradi katerega je dimnikarska služba sploh prisotna in je tudi regulirana dejavnost – kot v Nemčiji, Avstriji, Švici in drugih urejenih državah.

Zakon ne omogoča normalnega poslovanja dimnikarskih družb, saj dimnikarske družbe delujejo v tržnem sistemu, sočasno pa imajo določene številne administrativne naloge, ki so značilne za javne gospodarske službe. Dimnikar tudi ne more legitimno zavrniti neustrezne naprave, saj mora skrbeti za pridobivanje strank. Naloge tudi niso pokrite v cenah storitev, saj preko administracije porabljajo sredstva dimnikarskih družb. Dimnikarske družbe nimajo priznanega niti stroška prevoza in časa na poti, saj ta del ni bil normiran, predstavlja pa 30 % časa v dnevu. Nekaterih storitev, ki jih dimnikarske družbe morajo opravljati, cenik sploh ne opredeljuje. Gre za spiralo, ki vodi v siromašenje in uničevanje podjetij ter dejavnosti. Ker so z navedenim predstavniki ministrstva dodobra seznanjeni, lahko trdimo, da gre za načrtno uničevanje dimnikarskih družb ter dejavnosti. Delo na podjetju, administracija, vodenje evidenc, priprava zapisnikov, potni stroški, čas na poti itd. so nedopustno stroški dimnikarskih družb za potrebe države. Dimnikarske družbe pa naj bi za nameček na trgu bile prijazne do strank, sočasno pa naj bi svoje stranke prijavljale na inšpekcijske službe.

Da je področje očitno politična, namesto strokovna tema, je razvidno že po tem, da so cene storitev že drugič po sprejetju predmet sprememb. S spremembami pa ministrstvo napak ne odpravlja, temveč jih celo preišči poglablja. Sekcija dimnikarjev pri OZS je zato že pred časom podprla pobudo za presojo ustavnosti določb zakona, saj takšne določbe blokirajo poslovanje in dimnikarske družbe silijo v kršitve. Cenik storitev je brez dvoma le orodje za šikaniranje in kaznovanje dimnikarskih družb.

Preelagamo dopolnitev podzakonskega akta na način, da se izbiro dimnikarske družbe določi s podpisom pogodbe med uporabnikom in dimnikarsko družbo ter se s tem prepreči izigravanje sistema na račun menjavanja dimnikarskih družb. Pogodba mora biti pogoj, da dimnikarska družba sploh lahko opravi storitve pri posameznem uporabniku. Sočasno pa je v tržnem sistemu treba v celoti odpraviti omejevanje cen storitev, saj nova ureditev pomeni tržni sistem.

Menimo, da je bolj primerno in celovito, da se zakon dopolni v smeri nemške ureditve, kjer so ohranjene področne dimnikarske družbe, ki skrbijo za rednost opravljanja vseh storitev, prav tako pa opravljajo nadzorne storitve (meritve emisij, pregledi po vgradnji/rekonstrukciji, redni pregledi, predhodna mnenja). Na drugi strani pa opredeli, kateri del storitev čiščenja bi dimnikarske družbe lahko opravljale kot tržno storitev. Področni dimnikarji bi šele na tej osnovi lahko imeli regulirane cene (ki jih normira stroka), saj bi delovali na območju, s tem pa bi bil ta del storitev uporabnikom bolj dostopen.

Pri obeh spremembah pa je treba Sekciji dimnikarjev pri OZS dodeliti naloge strokovnega preverjanja dimnikarjev in dimnikarskih družb v okviru inšpekcijskih postopkov. Trenutno so namreč licence podelile upravne enote, ki ne znajo pripoznati niti konflikta interesa podjetja. Še več. Strokovnega nadzora nad dimnikarji in dimnikarskimi družbami trenutno sploh ni. Potrebno je popraviti evidenco storitev, da bo omogočala sledenje, prav tako pa urediti način dostopanja do podatkov v evidenci. Konflikt interesa nadalje zahteva bolj podrobno opredelitev, saj se ga zaradi slabe definicije preko različnih tolmačenj zlorablja na škodo državljanov in države. Prav tako pa je treba popraviti določbe, ki se nanašajo na inšpekcijski nadzor nad uporabniki, dimnikarji, dimnikarskimi družbami ter podjetji, ki brez dovoljenja opravljajo dimnikarske storitve. Sklop dopolnitev bi ob doslednem upoštevanju na dolgi rok lahko omogočil doseganje ciljev zakona, ki so: varstvo okolja, požarna varnost, zdravstvena varnost, kakovost zraka, spremljanje trga kurilnih in dimovodnih naprav ter zaščita potrošnikov.

114. Sprememba Zakona o varstvu potrošnikov

Obrtniki opravljajo dejavnost vzdrževalcev tekstilij (kemičnih čistilnic in pralnic za oblačila), brez izjeme, na trgu, za katerega veljajo tržne zakonitosti in svobodna gospodarska pobuda. Dejavnost obstaja že desetletja, za opravljanje dejavnosti se zahteva uspešno strokovno izobraževanje in praktično dokazovanje.

Opravljanje dejavnosti je vedno bilo in je težko ter glede na vloženi kapital z nizko donosnostjo; letni zaslužek je eden najnižjih v državi. Za panogo velja celo, da je v počasnem izumiranju, saj so poslovna bremena takega podjetja iz dneva v dan večja. Država zahteva od podjetij zelo velika vlaganja v ekološko sprejemljivejša delovna sredstva. Poleg tega obrtniki opravljajo svojo dejavnost vestno, ker so potrošniki vedno bolj pozorni na vsako podrobnost pri izvedbi čiščenja oblačil, še posebej zato, ker gre za njihove osebne stvari.

Menimo, da je določba 40. člena Zakona o varstvu potrošnikov neuravnotežena, saj v primeru škodnega dogodka predvideva prekomerne obremenitve za podjetje (bodisi kot s. p.-ja ali gospodarske družbe) in pretirane koristi za potrošnika. Sprašujemo se, ali je pošteno, da je podjetje v tolikšni meri finančno obremenjeno glede na izjemno majhno tržno vrednost čiščenega oblačila.

Primer: potrošnik prinese na čiščenje k vzdrževalcu tekstilij 10 let star plašč. Naroči mu, naj poskusi oprati oblačilo oziroma očistiti madež. Etikete na plašču ni oziroma je njena vsebina zaradi obrabljenosti nečitljiva. Tržna vrednost plašča je morda v najboljšem primeru 1/10 vrednosti novega ali podobnega, s podobnimi kvalitetami, kljub temu, da je v praksi današnje plašče težko primerjati s plašči te starosti. Če bi se podjetju pri kemičnem čiščenju starega plašča primeril škodni dogodek (plašč skrčil) – kljub vsem strokovnim nameram, da se čiščenje izvede v skladu s pravili stroke – bi morale podjetje skladno z Zakonom o varstvu

potrošnikov povrniti odškodnino v višini drobnoprodajne cene novega izdelka ali izročiti nov enak izdelek blaga z enakimi lastnostmi. Taki primeri so pogosti.

Primerna rešitev bi bila upoštevanje določene amortizacije, kot je to urejeno v drugih državah EU. Tako na primer nemška zakonodaja dopušča uporabo posebnih lestvic, ki jih je razvila strokovna praksa in s katerimi se lahko zelo natančno določi neodpisano vrednost uničenega ali nepopravljivo poškodovanega oblačila. Osnovni kriteriji, ki se pri tem uporabljajo, so: nabavna vrednost oblačila, povprečni čas uporabnosti oblačila in ohranjenost oblačila. Tabele in odškodninske zahtevke iz nemške prakse (na podlagi priporočila Instituta Hohenstein) je Sekcija vzdrževalcev tekstilij pri OZS prevedla v slovenščino in jih vnesla kot priporočilo v Splošne pogoje poslovanja s potrošniki. V Nemčiji torej ugotavljajo v primerih sporov med kemičnim čistilcem in potrošnikom dejansko škodo in zato uporabljajo uveljavljene lestvice za določitev neodpisane vrednosti.

Taka ureditev je po našem mnenju primerna tudi za Slovenijo in predlagamo rešitev, da bo v primeru uničenja ali izgubljenega izdelka podjetje dolžno potrošniku na njegovo pisno zahtevo v osmih dneh izplačati odškodnino v višini tržne vrednosti izdelka, ki je bil dan v popravilo, vzdrževanje ali dodelavo, pri čemer se mora tržna vrednost izdelka ugotavljati na dan, ko je bil dan v popravilo, vzdrževanje ali dodelavo.

Ukrep: Sprememba Zakona o varstvu potrošnikov

IX. POVZETKI ZAHTEV

I. DELOVNO-PРАВNA ZAKONODAJA, ZDRAVSTVENI IN POKOJNINSKI SISTEM

Kljub temu, da so bile pred leti sprejete spremembe delovnopravne zakonodaje delodajalci opažamo, da niso prinesle zelenih učinkov, vsaj ne v zadostni meri. Ker se odpovedni razlogi niso spremenili vse od leta 2003 predlagamo, da se uzakoni nov odpovedni razlog, po katerem bo delodajalec delavcu lahko odpovedal pogodbo o zaposlitvi zaradi zdravstvenih razlogov, ko delavec ne more opravljati dela neprekinjeno več kot šest mesecev ali eno leto v obdobju treh let. Nadalje, glede na Ustavno odločbo, ki je razveljavila vročanje odpovedi pogodbe o zaposlitvi po pošti, predlagamo enostavnejše in bolj transparentno vročanje, predlagamo spremembo definicije delovnega časa tako, da bi bil odmor za malico izzet iz efektivnega delovnega časa, predlagamo spremembo zakonodaje glede prevoza na delo, skrajšanje roka za določitev letnega razporeda neenakomerne prerazporeditve delovnega časa, predlagamo možnost, da bi dal delavec lahko soglasje za pobot pred zapadlostjo terjatve, predlagamo ustanovitev sklada za odpravnine delavcem, nadalje razširitev možnosti, da delodajalec delavcu lahko prepove opravljanje dela tudi pri odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz krivdnega razloga in zaradi neuspešno opravljenega poskusnega dela, predlagamo izenačitev položaja poslovodnih oseb, prokuristov in vodilnih delavcev, razširitev možnosti opravljanja začasnega in občasnega dela tudi na druge kategorije in nazadnje, da naj regres za letni dopust v času bolniške odsotnosti in starševskega dopusta bremeni institucijo, ki v tem času izplačuje nadomestilo plače delavcu.

Na področju sive ekonomije še vedno vztrajamo na tem, da mora priti do izenačitve višine kazni za šušmarje, s subjekti, ki legalno opravljajo dejavnost.

S ciljem zgodnjega učenja obrti in prenosa znanja starejših generacij na mlajše pa predlagamo, da se družinska obrt določi kot izjemo od dela in zaposlovanja na črno.

Pri pripravi predloga Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju predlagamo, da mora breme nadomestil v času bolniškega staleža prej preiti iz delodajalca na Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) in sicer po 20 koledarskih dneh, predlagamo uvedbo t.i. enega »čakalnega dneva«, ko bolniški stalež bremeni zavarovanca samega. Nadalje predlagamo, da naj bo določena pravica delodajalca o pridobitvi bolniškega reda od zdravnika delavca ter da naj se okrepi nadzor v času bolniškega staleža.

Predlagamo tudi, da ZZZS izplača denarno nadomestilo, ki gre v breme zavoda, neposredno zavarovancu.

Predlagamo, da se najprej sprejme in uredi področje zdravstvene in pokojninske zakonodaje (predvsem Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju in Zakon o pokojnin-

skem in invalidskem zavarovanju), ki bo zagotovilo ustrezne varovalke za preprečitev potencialnih zlorab in nedokazanih odškodninskih zahtevkov do delodajalcev, ki bi lahko nastale zaradi pravilnika o poklicnih boleznih.

Uzakoniti je potrebno odlog ter obročno odplačevanje prispevkov za zdravstveno zavarovanje, saj takojšnje plačilo prispevkov za marsikateri subjekt lahko pomeni stečaj podjetja.

Glede dvojnega statusa obrtnikov in podjetnikov, ki imajo izpolnjene vse pogoje za starostno upokožitev, predlagamo pripravo takšne sistemske zakonske rešitve, ki bi vsem upokoženim obrtnikom in podjetnikom omogočila uživanje celotne pokojnine kljub temu, da ob tem še naprej opravljajo svojo samostojno dejavnost iz naslova katere plačujejo ustrezne dajatve, tako davke kot prispevke.

V zvezi s problematiko regresnih zahtevkov predlagamo, da se bistveno spremenijo določbe tako pokojninske kot zdravstvene zakonodaje o povračilu škode v primerih nesreče pri delu, podobno kot to poznajo primerljive evropske države (Avstrija, Nemčija). Odškodninska odgovornost delodajalcev naj bo omejena le za primere, ko do poškodbe pride zaradi tega, ker namenoma niso bili izvedeni ustrezni ukrepi varnosti in zdravja pri delu. V primeru, ko je poškodba posledica hude malomarnosti delodajalca naj bo odškodninska odgovornost delodajalca limitirana oziroma izključena, če je do škodnega dogodka prišlo zaradi lažje malomarnosti delodajalca. Še nadalje kaže iskati tudi možnosti za zakonsko ureditev te problematike na način, da se regresni zahtevki zavodov krijejo iz naslova posebnega prispevka za poškodbe pri delu, ki se mesečno plačuje v višini 0,53 % od plače oziroma zavarovalne osnove ali da se zakonsko predpiše obvezno zavarovanje za kritje regresnih zahtevkov, toda v okviru obstoječih prispevnih stopenj, brez dodatnih stroškovnih obremenitev gospodarstva.

II. ČEZMEJNO IZVAJANJE STORITEV

S sprejetjem Zakona o čezmejnem izvajanju storitev država ni olajšala čezmejnega opravljanja storitev majhnim delodajalcem, ampak je postavila še večje ovire. Torej namesto, da bi majhnim delodajalcem omogočili čim hitrejši dostop do dokumentacije, je država uzakonila precej administrativnih ovir, kar povzroča veliko nezadovoljstva med podjetniki in obrtniki, ki redno plačujejo vse prispevke in davke državi. Prav tem bi morali omogočiti čim hitrejši in čim lažji dostop do dokumentacije. Predlagamo takojšnjo izdajo potrdila A1. V zakonu o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev pa predlagamo odpravo omejitve delodajalcem glede ene kršitve v primeru zaposlovanja tujih delavcev.

Predlagamo, da tudi Slovenija uvede paritetni sklad za gradbeništvo, kot jih poznajo v primerljivih državah EU. Vzpostaviti je potrebno zakonske osnove za ustanovitev paritetnega sklada za gradbeništvo, ki bo enakovreden tovrstnim skladi v sosednjih evropskih državah in doseči meddržavno priznavanje teh skladov.

III. DAVČNA PREVETRITEV

Sistemske rešitve na področju davčne zakonodaje morajo biti usmerjene k povečanju konkurenčnosti slovenskih podjetij z ostalimi državami članicami EU in tudi širše, torej takšne, da se z njimi ne obremenjuje gospodarskih subjektov. Obrtniki in podjetniki klečijo pod težo davčnih in administrativnih bremen, ki jim jih nalaga država, zato je potrebno takoj sprejeti nujne reforme in razbremeniti gospodarstvo. V zahtevah OZS so izpostavljene le nekatere, najbolj pereče obremenitve malega gospodarstva, ki jih lahko strnemo v: nižje davčne obremenitve, administrativne razbremenitve in odpravo neenakosti med davčnimi zavezanci.

Visoka obdavčitev dela zavira gospodarsko rast, zato predlagamo spremembo dohodninske lestvice in znižanje prispevnih stopenj. Višjo dodano vrednost bomo dosegli z znižanjem stopnje davka od dohodkov pravnih oseb v mikro in majhnih družbah in z znižanjem DDV stopenj, z razširitvijo davčnih olajšav pa postavili temelje za nov zagon malega gospodarstva. Širitev dejavnosti, obdavčenih z nižjo stopnjo DDV, bo vzpodbudila razcvet delovno intenzivne panoge, ki ji grozi izumrtje.

Poenostaviti je potrebno pravila računovodenja za mikro in majhna podjetja, strniti množico davčnih predpisov in uredb, ki veljajo za malo gospodarstvo ter ustaviti naglico pri sprejemanju zakonodaje. Na področju davka na dodano vrednost izpostavljamo kontinuiteto registracije za pravne naslednike, standardni obračun DDV-ja za področje EU in možnost pavšalnega odbitka vstopnega davka. Poudarjamo pa, da ni dovolj le sprejeti ukrepe, temveč je potrebno omogočiti tudi njihovo izvajanje in le-to pri enotni položnici za plačilo dajatev še vedno ne deluje na način, kot bi bilo potrebno.

Neenakost med davčnimi zavezanci hromi in zavira malo gospodarstvo, zato je nujno potrebno omogočiti nevtralno davčno obravnavo pri prenosu dela podjetja, neobdavčeno izplačilo odpravnine delojemalcu, ki je z delodajalcem povezana oseba in zagotoviti enako davčno obravnavo vseh subjektov, ki opravljajo gostinsko dejavnost.

IV. VEČJA FINANČNA DISCIPLINA IN JAVNA NAROČILA

Plačilna nedisciplina je in ostaja še vedno eden največjih problemov obrti in malega gospodarstva, zato OZS že vrsto let predlaga ukrepe za izboljšanje plačilne discipline. Žal, vse prevečkrat ugotavljamo, da vsaka sprememba zakonodajalca, ki naj bi pomenila ukrep za izboljšanje plačilne discipline, stvari le še bolj zakomplicira in odpira vrata novim možnim zlorabam.

Če bo kdo naročal in prevzemal določene storitve ali blago že vnaprej vedo, da ne bo plačal računa, a bo vseeno obljubljal plačilo (v določenem roku), mu obstoječa zakonodaja, ustaljena praksa in neučinkovito delovanje pristojnih organov to dovoljujejo. Vse navedeno

ne samo, da ne odvrča od zlorab, ampak še spodbuja k temu. Res je, da obstoječo, sedaj že večletno, vsesplošno plačilno nedisciplino, ni mogoče pripisati zgolj tistim z goljufivim namenom, temveč tudi stanju pomanjkanja denarja na trgu.

Nesprejemljivo je tudi, da so danes že javni naročniki postali dolžniki izvajalcem in dobaviteljem oziroma bistveno podaljšajo določen rok plačila. V tem času pa jih dobavitelji in izvajalci kreditirajo.

Ena izmed zakonsko dovoljenih oblik oškodovanja upnikov kot izmikanje dolžnosti plačil svojih obveznosti, je zavestno vlaganje neutemeljenih (izmišljenih) ugovorov zoper izdani sklep o izvršbi na podlagi verodostojne listine. Gre za običajno prakso dolžnikov, ki ne želijo plačati nespornega dolga ali želijo preložiti plačilo v nedogled. Vse kar mora dolžnik v ta namen storiti je, da napiše, da ne pozna verodostojne listine, na katero se sklicuje upnik, da sicer poslovno sodelujeta, ali pa si v ta namen izmisli razlog za neutemeljenost terjatve. Vse to lahko dolžnik zapiše z navedenim namenom, pri polni zavesti, a za to mu ne grozi nobena sankcija.

Dokler sistem sodne izterjave ne bo postal učinkovit vzvod poplačila upnikov (zlasti v primerih, ko je še mogoče kaj izterjati), k čemer pa bistveno pripomore čim hitrejša in fleksibilna delovanje in reševanje zadev tako v izvršilnem postopku kot tudi v pravnem postopku, pri tem pa tudi predvidljiva sodna praksa in enotno razumevanje zakonodajnih določb, bo ta vzvod upnikov še naprej v številnih primerih le izguba časa, denarja, energije.

Če dolžnik ne bo storil vsega navedenega pa bo sprožil uvedbo prisilne poravnave, ki ob današnji ureditvi vse bolj opravičuje očitek, da gre pri prisilni poravnavi prevečkrat za legalno krajo navadnih upnikov, to je upnikov nezavarovanih terjatev.

Plačilna nedisciplina, s katero se srečujejo vsa podjetja, je za malo podjetništvo zagotovo bistveno večji problem kot pri velikih podjetjih. Mala podjetja so že pri sklepanju poslov praviloma zaradi svoje majhnosti in šibkosti v podrejenem položaju, kar se kaže tudi v tem, da jih ostali subjekti izsiljujejo z različnimi klavzulami, nepoštenimi dogovori, škodljivimi za obrtna in mala podjetja, ki na koncu ostanejo celo brez kakršnihkoli plačil. Na tem mestu gre izpostaviti položaj podizvajalcev, katerega je novi Zakon o javnem naročanju (ZJN-3) še poslabšal. Iskanje pravice na sodišču in drugih institucijah pa za ta podjetja pomeni velikokrat prevelik zalogaj, vključno finančni in t.i. dokazni (saj jim običajno ni na voljo vsa potrebna dokumentacija).

Nenavadno je tudi, da lahko podjetja poslujejo izključno preko računa v tujini.

Glede na to, da reprezentativne zbornice opravljajo pomembne naloge za podjetja v okviru podpornega podjetniškega okolja predlagamo, da država zagotovi sredstva že obstoječi mreži, da se lahko še dodatno krepí in kvalitetno opravlja storitve za podjetja. Obstoječa mreža ima izkušnje, znanje, mednarodno je povezana, zato predlagamo, da se jo krepí, ne

pa da se ustanavlja nove organizacije, ki večino sredstev porabijo v začetni fazi za zagon in administracijo. Vlada RS naj zagotovi ustrezen sistemski vir financiranja za opravljanje aktivnosti reprezentativnih zbornic na področju zastopanja, saj zbornica vsakodnevno spremlja zakonodajo na različnih področjih in se bori za boljše predpise in lažje poslovanje obrtnikov in podjetnikov, vendar izbrane ugodnosti koristijo vsi gospodarski subjekti.

V. POSLOVNO OKOLJE - ZA ODPRAVO ADMINISTRATIVNIH OVIR

Obrtniki in podjetniki se srečujejo z vedno večjimi administrativnimi ovirami, ki jih predpisuje evropska in slovenska zakonodaja.

Vlada RS že nekaj let spreminja pogoje za vstop v dejavnost. Zelo občutljivi področji sta deregulacija poklicev in deregulacija vstopa v dejavnost, ki lahko v nepremišljenem obsegu bistveno zmanjšata konkurenčnost obrtnih in malih podjetij tako v Sloveniji (popolnoma odprto tržišče za občasno opravljanje dejavnosti drugih podjetij iz EU) kot tudi v drugih državah, v katerih imajo, predvsem na področju obrtnih dejavnosti, regulirane poklice ter reguliran vstop v dejavnost.

Uredba o obrtnih dejavnostih je število obrtnih dejavnosti, za katere je treba pridobiti obrtno dovoljenje zmanjšala za tretjino, v primerjavi s prej veljavno uredbo. OZS se strinja, da je potrebno določene zadeve urediti, deregulirati, vendar vztraja pri tem, da se deregulacija izvede premišljeno, smiselno in razumno. Ob tem se sprašuje, zakaj se Slovenija ne zgleduje po sosednjih državah (na primer Avstriji), kjer imajo največjo stopnjo regulacije vstopa v dejavnost pogojeno z ustrežno izobrazbo, s tem pa bistveno manj dela na črno in manjšo stopnjo brezposelnosti, zlasti med mladimi.

V OZS poudarjamo, da odprava izobrazbenega pogoja za nosilca obrtne dejavnosti ne bo prispevala h konkurenčnosti podjetij niti ne bo vplivala na zmanjševanje sive ekonomije ali dela na črno. S takšnimi ukrepi bo država le še poslabšala ugled obrtnega poklica, mladih ne bomo pritegnili v poklicno in strokovno izobraževanje, potrošniki pa bodo nezadovoljni z neakovostnimi obrtniškimi storitvami. Zato OZS predlaga ponovno regulacijo oziroma regulacijo na višjem nivoju tistih dejavnosti, ki spadajo med obrtne dejavnosti oziroma dejavnosti katerih opravljanje lahko pomeni resno tveganje za javno zdravje in varnost.

Veliko priložnosti za odpravo administrativnih ovir je tudi na področju varnosti in zdravja pri delu, okolja in požarne varnosti.

Eden ključnih administrativnih in finančnih bremen je velikost vodomera, ki so ga obrtniki in podjetniki vgrajevali v skladu s pravili za požarno varnost. S spremembo uredbe pa se za obračun stroškov ne upošteva dejanska količina porabljene vode, ampak zmogljivost vodnega priključka. Stroški omrežnine so se za nekatere povečali za kar 200 odstotkov.

Poleg tega se OZS zavzema za plačevanje nadomestil za avtorske pravice pri javnem predvajanju avtorskih del vsem kolektivnim organizacijam, ki upravljajo z avtorskimi pravicami (SAZAS, ZAMP, IPF), preko enotne položnice oziroma na skupni račun. To bi obrtnikom in podjetnikom precej zmanjšalo stroške, kar je potrdila tudi študija, ki jo je izvedla Ekonomska fakulteta v Ljubljani.

VI. POKLICNO IN STROKOVNO IZOBRAŽEVANJE IN IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

Usposobljenost in kompetenčnost zaposlenih se tesno povezujeta s potrebami in interesi delodajalcev, da bodo ohranjali in krepili svojo konkurenčnost. Zato želijo, da se poklicno in strokovno izobraževanje v vertikali načrtuje in izvaja v medsebojnem tesnem sodelovanju s šolami in ob potrebni podpori vseh povezanih strokovnih partnerskih institucij.

Delodajalci in OZS so intenzivno kritično in konstruktivno sodelovali pri iskanju ustrežnejših zakonskih rešitev glede vajeništva in zagotavljanju pogojev za začetek izvajanja. Mojstri so temelj vajeništva in sinonim za kakovost ter strokovnost. Na področju obrtnih dejavnosti in obrtnih poklicev, je ob neustreznem ukrepu deregulacije številnih obrtnih dejavnosti pred leti, potrebno ponovno vzpodbuditi interes za mojstrske izpite tudi s promocijo mojstrov in finančnimi spodbudami vsem, ki se zanje odločajo. Predlagano tudi pripravo programa za dodatno usposabljanje mentorjev, ki izobražujejo dijake na delovnih mestih.

VII. VARSTVO OKOLJA

V Sloveniji je področje varstva okolja in ravnanja z odpadki pretirano regulirano, v prenekaterih primerih zahteva več kot opredeljuje zakonodaja EU, v letošnjem letu je pretirano regulacijo in administriranje prinesla Uredba o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo, ki določa, da se mora večino podjetij in obrtnikov vpisati in registrirati v evidenco ARSO, voditi evidence o količinah in vrsti embalaže ter poročati v letu 2019.

Kot administrativno izredno obremenjujoče se kaže sistem okoljskih dajatev, ki zlasti bremeni mala podjetja, zato so poenostavitve postopkov nujno potrebne, zbrana sredstva pa naj se porabljajo namensko za odstranitev starih bremen v okolju.

Predlagamo poenostavitve postopkov, da dolgi in zahtevni postopki pridobivanja dovoljenj za predelavo in recikliranje ne bodo ovira, temveč bodo spodbujali podjetja, da bodo v čim večji meri opravljala dejavnost predelave odpadkov in vračala materiale nazaj v uporabo in ne na odlagališča.

Osnovna direktiva o odpadkih stremi k temu, da bi se čim bolj približali družbi recikliranja, ki se na eni strani skuša izogibati nastajanju odpadkov, po drugi strani pa nastale odpadke

uporablja kot vir, k čemur poziva tudi šesti okoljski akcijski program. Ugotavljamo pa, da je to v praksi nemalokrat težko izvedljivo, tako na račun dolgotrajnih postopkov pridobivanja dovoljenj, kar podjetja mnogokrat odvrča od tega, da bi odpadke uporabljali kot vir, kot tudi zaradi pomanjkanja medresorskega sodelovanja pri spodbujanju uporabe zelenih proizvodov, zato so slovenska podjetja postavljena v neenakopraven položaj v primerjavi z drugimi EU državami.

X. GLAVNI DOSEŽKI OZS V LETU 2017

PODPORNO OKOLJE

- Dosegli smo, da je zbornica zakonsko umeščena v podporno okolje za podjetništvo.

DELOVNOPRAVNA ZAKONODAJA

- V zakonu o inšpekciji dela smo dosegli, da v primeru enkratnega nepravočasnega izplačevanja plač, inšpektor ne more zapreti obratovalnice in zaseči osnovnih sredstev.
- V zakonu o čezmejnem opravljanju storitev smo preprečili omejitve pri napotitvi delavcev na delo (napotitev 70 odstotkov delavcev v tujino pri istem delodajalcu, če ima 3 zaposlene); zakon tudi ne določa denarnih kazni za domača podjetja in samostojne podjetnike; vodi se le evidenca kazni.
- Dosegli smo spremembo statusa prostovoljnega zavarovanja - doba, ki so jo posamezniki pridobili s prostovoljnim plačevanjem prispevkov vse do konca leta 2012 se bo upoštevala tudi pri izpolnjevanju pogojev po novem oz. obstoječem zakonu kot pokojninska doba brez dokupa.
- Dosegli smo spremembo Pravilnika o vračilu prispevkov za prvo zaposlitev.

DAVČNA ZAKONODAJA

- Na pobudo OZS je omogočena trajna uporaba vezane knjige računov
- V okviru sprememb davčnega paketa smo v Zakonu o dohodnini dosegli, da se voznikom, ki opravljajo mednarodne cestne prevoze priznavajo neobdavčene dnevnice (do uredbe za povračilo stroškov za službena potovanja v tujino) za vožnjo, ki ne traja več kot 90 dni.
- V okviru sprememb davčnega paketa smo pri normirancih ohranili višino davčno priznanih odhodkov, ki znašajo 80 % prihodkov.
- Povračilo stroškov za prenočišče na začasn timer napotitvi (do največ 90 dni) v višini dejanskih stroškov.
- V sprejetem zakonu o množičnem vrednotenju nepremičnin smo dosegli, da kmetije niso drugače obdavčene kot obrtniki in podjetniki.

IZOBRAŽEVANJE

- Aktivno smo sodelovali pri pripravi Zakona o vajeništvu in dosegli, da je bil velik del vsebin, ki jih je zastopala OZS, upoštevan v zakonu - vajenec ima status dijaka, vajeniška nagrada je fiksno določena in ni obremenjena s prispevki za socialno in pokojninsko zavarovanje, poudarjena je vloga zbornice, določene so obveznosti vajencev, mentorjev, delodajalcev, država bo s pomočjo sredstev ESS, v prehodnem obdobju do sredine leta 2022, sofinancirala stroške nagrade vajenca, strošek mentorja ter strošek prevoza in prehrane vajenca.
- Sodelovali smo pri pripravi Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o poklicnem in strokovnem izobraževanju, ki določa postopek verifikacije učnih mest in vodenje registra učnih mest.

IZBOLJŠANJE POGOJEV ZA DELOVANJE V POSAMEZNIH PANOGAH

- Aktivno smo sodelovali pri pripravi gradbene zakonodaje (dosegli smo, da mojstri ostajajo vodje del na gradbišču; poenostavitev pridobitve uporabnih dovoljenj; ohranitev projekta za izvedbo - PZI).
- V zakonu o omejevanju uporabe tobačnih in povezanih izdelkov smo dosegli, da ni potrebno imeti licenc za prodajo tobačnih izdelkov za trgovce in gostince, kot je bilo prvotno predlagano, ampak le dovoljenja za 5 let s stroški v višini upravne takse (namesto 200 € letno).
- Spremenjen je bil pravilnik o minimalnih tehničnih pogojih in o minimalnem obsegu storitev za opravljanje gostinske dejavnosti, ki prinaša vrsto poenostavitev v gostinstvu.
- Dosegli smo, da je Ministrstvo za okolje in prostor izdalo pojasnilo glede sprejete Uredbe o obvezni občinski gospodarski javni službi zbiranja komunalnih odpadkov, po kateri se smatrajo odpadki, ki nastanejo iz naslova opravljanja dejavnosti oz. proizvodnje kot industrijski odpadki in ne kot komunalni odpadki
- Pripravili smo predlog za ustanovitev paritetnega sklada za gradbeništvo v Sloveniji.
- Poenostavljena pridobitev potrdil A1 za voznike.
- Preprečili smo sprejem dodatnih administrativnih ovir za sektor prevoznitva (obvezna dokumentacija v vozilu).
- Ubrani smo solidarnostno odgovornost za plačilo voznine.
- Rešili smo problematiko neupravičenega kaznovanja avtobusnih prevoznikov, ki so jih izrekli madžarski nadzorni organi.
- Odprava glob za prevozna podjetja in odgovorne osebe za prekrške, ki jih stori voznik v postopku cestninjenja.
- Uspešno ubranili prevoznike, ki opravljajo prevoze po »mlečni cesti«, ki so jim bile neupravičeno izrečene visoke kazni zaradi neuporabe tahografa.

V Zahtevah slovenske obrti in podjetništva 2017, ki smo jih predstavili predstavnikom Vlade RS na 15. forumu obrti in podjetništva (5.6.2017, Portorož) smo zbrali 121 predlogov in jih razdelili v devet poglavij:

- I. Delovno-pravna zakonodaja
- II. Zdravstveni sistem
- III. Pokojninski sistem
- IV. Za nižje davčne obremenitve
- V. Za izboljšanje možnosti poplačil
- VI. Za spodbudno poslovno okolje
- VII. Za odpravo administrativnih ovir
- VIII. Čezmejno izvajanje storitev
- IX. Poklicno in strokovno izobraževanje v vertikali in izobraževanje odraslih
- X. Varstvo okolja
- XI. Ukrepi za posamezne dejavnosti

Zahteve, ki so bile uresničene:

- Podaljšanje uporabe vezane knjige računov
- Napačna, preohlapna ali površna registracija sedeža povzroča zmedo na trgu - sedež podjetja mora vključevati tudi ulico in hišno številko
- Vključitev obrtno-podjetniškega zborničnega sistema med pomembne institucije podpornega podjetniškega okolja
- Poenostavitev pogojev določenih v pravilniku o minimalnih tehničnih pogojih in obsegu storitve za opravljanje gostinske dejavnosti

Še vedno pa ostajajo nerešene zahteve, ki so ključnega pomena za obrtnike in podjetnike:

- Fleksibilnejše zaposlovanje in odpuščanje
- Drugačna ureditev povračila škode delodajalcev v primeru nesreče pri delu - odprava neomejeno visokih regresnih zahtevkov
- Skrajšanje časa, ko mora breme nadomestil v času bolniškega staleža preiti z delodajalca na Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije
- Določiti nov odpovedni razlog
- Odprava administrativnih ovir pri čezmejnem izvajanju storitev
- Sprememba metodologije za izračun omrežnin
- Učinkovitejši izvršilni postopki
- Zagotovitev poplačila vseh izvajalcev v celotni verigi javnih naročil
- Učinkovitejši sistem poklicnega izobraževanja
- Sprejem zaščitnega zakona za nosilce dejavnosti domače in umetnostne obrti
- Ustanovitev paritetnega sklada za gradbeništvo
- Zagotovitev plačila nadomestila za avtorske pravice za vse kolektivne organizacije (SAZAS, ZAMP in IPF) preko skupne položnice

XI. SUMMARY OF REQUESTS

I. LABOUR-LEGAL LEGISLATION, HEALTH AND PENSION SYSTEM

The employers have noticed that the adoption of amendments in labour-legal legislation several years ago has failed to produce a sufficient degree of desired effects. Since the reasons for termination have not changed since 2003, we propose to enact a new reason for termination, according to which the employer may terminate the employment contract for health reasons when the worker is unable to perform work uninterruptedly for more than six months or one year within a period of three years. Furthermore, according to the Constitutional Decision, which annulled the service of termination of the employment contract by mail, we propose a simpler and more transparent service, i.e. we propose the change in the definition of working time so that the break for the snack is excluded from the effective working hours, we propose legislation amendment in connection with transport to work, shorter deadline for determining the annual schedule of uneven rearrangement of working time, we propose the possibility for a worker to give consent for offset prior to the maturity of the claim, we propose the establishment of a fund for severance pay for workers, expansion of the possibility within which the employer may prohibit the worker from performing his work, also in the event of dismissal of employment contract due to misconduct and due to unsuccessful performance of work during probationary period, we propose equalisation of the position of managers, procurators and heads, the extension of the possibility of performing temporary and occasional work to other categories, and lastly, we propose that holiday pay during sick leave and parental leave is charged to the institution which pays wage compensation to the worker during that time.

In the field of the grey economy, we continue to insist on the need to equate the amount of fines imposed on moonlighters and legal entities.

With the aim of early learning of crafts and the transfer of knowledge of older generations to young people, we propose that the family craft is defined as an exception to work and employment in an illegal manner.

In the preparation of proposal for the Health Care and Health Insurance Act, we provide that the burden of compensation during sick leave should be transferred from the employer to the Health Insurance Institute of Slovenia (ZZZS) after 20 calendar days. We propose the introduction of the so-called one "waiting day" when the sick leave burdens the insured person himself. Furthermore, we propose that the employer is to be given a right to obtain a statement from the worker's practitioner and to strengthen the control during sick-leave period.

We also propose that ZZZS is to pay monetary compensation, which is at the expense of the institution, directly to the insured person.

We propose that the field of health and pension legislation (in particular the Health Care and Health Insurance Act and the Pension and Disability Insurance Act), which will provide adequate safeguards to prevent potential abuses and unproven compensation claims against employers that could arise from the rules on occupational diseases, is to be regulated first.

It is necessary to enact postponement and phased payment of health insurance contributions since the immediate payment of contributions may result in receivership of many entities.

In connection with the dual status of craftsmen and entrepreneurs who have fulfilled all the conditions for retirement age, we propose the preparation of such a systemic legal solution that would enable all retired craftsmen and entrepreneurs to enjoy the entire pension despite the fact that they continue to perform their self-employed activity from which they pay the relevant duties, both taxes and contributions.

In connection with recourse claims, we propose that the provisions of both pension and health legislation on compensation for loss in the event of injury related to accidents at work are significantly amended in line with the comparable European countries (Austria, Germany). Employers' liability for damages should be limited only to cases where the injuries occur as a result of the deliberate failure to take appropriate measures of occupational safety and health. If the injury results from the gross negligence of the employer, the employer's liability for damages should be limited or excluded if the damage event occurs due to the minor negligence of the employer. Furthermore, we should also have the possibility to regulate this issue in such a way that the recourse claims of the institutions are covered in respect of special contribution for injuries at work, which is paid monthly in the amount of 0.53% of the salary or insurance base, or to enact compulsory insurance for covering recourse claims within the existing contribution rates, without additional cost/burden to the economy.

II. TRANSNATIONAL PROVISION OF SERVICES

With the adoption of the Transnational Provision of Services Act, the state has failed to facilitate the transnational provision of services to small employers; moreover, it has raised even greater obstacles. Therefore, instead of enabling small employers to access the documentation as quickly as possible, the state has enacted considerable administrative barriers, causing a lot of dissatisfaction among entrepreneurs and craftsmen who regularly pay all contributions and taxes to the state. In this respect the state should provide quick and easy access to the documentation. We propose an immediate issue of A1 certificate. In the Employment, Self-employment and Work of Aliens Act, we propose the abolition of restrictions on employers in relation to one violation in the case of employment of foreign workers.

We propose that Slovenia introduces a construction parity fund as found in comparable EU countries. It is necessary to establish the legal basis for the establishment of a construction parity fund, which will be equivalent to such funds in neighbouring European countries, and gain the international recognition of these funds.

III. TAX REVISION

Systematic solutions in the area of tax legislation should be aimed at increasing the competitiveness of Slovenian companies with other EU Member States, and also wider, therefore, they should not burden economic operators. Craftsmen and entrepreneurs are bowed down by the weight of tax and administrative burdens imposed on them by the state; the state should immediately adopt urgent reforms and thus relieve the economy. Only some of the most pressing burdens of small business are highlighted in the requirements of the Chamber of Craft and Small Business of Slovenia, which can be summarised as follows: lower tax burden, administrative relief and the elimination of inequality among taxpayers.

High taxation of labour hampers economic growth; therefore, we propose a change in the income tax scale and a reduction in contribution rates. We can achieve higher added value by lowering income tax rates for legal persons in micro and small companies and VAT rates, and provide foundations for a new start-up of the small business by extending tax relief. The expansion of activities taxed with a lower rate of VAT will stimulate the boom of a labour-intensive industry threatened with extinction.

It is necessary to simplify the accounting rules for micro and small enterprises, merge numerous tax regulations and decrees that apply to the small business and halt the haste in the adoption of legislation. In the field of value added tax, we highlight the continuity of registration for legal successors, standard value added tax return for the EU area and the possibility of a flat-rate deduction of input tax. However, it is noteworthy that it is not enough to just take measures, but to also enable their implementation - they still fail to operate as they should despite a uniform money order form for charges.

Inequality between taxpayers paralyses and slows down small business; therefore, it is indispensable to enable neutral tax treatment in the transfer of part of the company, the untaxed payment of severance pay to the employee being the employer's associate and ensure equal tax treatment of all entities performing catering activity.

IV. GREATER FINANCIAL DISCIPLINE AND PUBLIC PROCUREMENT

Since late-payment culture remains one of the biggest problems of craft and small business the Chamber of Craft and Small Business of Slovenia has been proposing measures for late-

-payment culture improvement for many years. Unfortunately, we all too often determine that any legislator's change, which is supposed to be a measure for improving late-payment culture, only complicates things more and opens the door to new abuses.

If someone orders and takes-over certain services or goods and promises payment (within a specified time limit), knowing that it will not pay the invoice, it can find support in the existing legislation, established practice and ineffective operation of the competent authorities in this respect. The indicated fails to deter against abuse; moreover, it encourages it. It is true that the existing, now several years old, generally adopted late-payment culture, cannot be attributed only to those with a fraudulent purpose, but also to the state of a lack of money on the market.

It is also unacceptable that even public contractors are debtors to contractors and suppliers or substantially extend the determined payment period, during which, they are credited by suppliers and operators.

One of the legally permissible forms of damage to creditors, as evasion of obligation to pay its liabilities, is the conscientious submission of unfounded (fictitious) objections against the issued enforcement order based on authentic document. This is the usual practice of debtors who do not wish to pay undisputed debt or wish to defer payment indefinitely. All that the debtor has to do in this respect is to submit a written notice indicating that it cooperates with the creditor but that it is not familiar with the authentic document referred to by the creditor, or makes up a reason for groundlessness of the claim. The debtor may write this down with the indicated purpose, in full consciousness, without risking any sanctions in this respect.

Until the system of judicial recovery becomes effective, the leverage of payments to creditors (especially in cases where funds can still be recovered) - which is significantly influenced by fast and more flexible operation and resolution of cases both in the enforcement and contentious proceedings, foreseeable case law and a uniform understanding of legislative provisions - will in many cases continue to be a waste of time, money, energy.

If the debtor fails to do all of the above, it will initiate the introduction of a compulsory settlement, which in today arrangement increasingly justifies the accusation that the compulsory settlement too often denotes legal theft of ordinary creditors, that is, creditors of unsecured claims.

The payment indiscipline encountered by all companies represents significantly bigger problem for small businesses than for large ones. Due to their small size and weaknesses, small businesses are in a subordinate position already when concluding transactions, which is further reinforced by the fact that other entities manipulate them with various provisions, unfair contracts, harmful to craft and small businesses, which are ultimately left with no payment. At this point, the position of subcontractors, which was further deteriorated by the

new Public Procurement Act (ZJN-3), should be highlighted. For these companies seeking justice in court and other institutions often represents way too big a challenge, including financial, and also in terms of proof (as they usually lack all the necessary documentation). It is also strange that companies operate exclusively through an account opened abroad.

Given that the representative chambers carry out important tasks for companies within the framework of a supportive business environment, we propose that the state provides funds to the existing network so that it can be further strengthened and provide quality services to companies. The existing network has experience, knowledge, and is internationally connected; therefore, we suggest that it is to be strengthened, and not to create new organisations that spend most of the funds in the initial stage for the start-up and administration. The Government of the Republic of Slovenia should provide an adequate systemic founding source for the activities of representative chambers in the field of representation, as the chamber daily monitors legislation in various areas and strives for better regulations and facile operation of craftsmen and entrepreneurs; furthermore, the obtained benefits are intended for all business entities.

V. STIMULATIVE BUSINESS ENVIRONMENT - REMOVAL OF ADMINISTRATIVE BARRIERS

Craftsmen and entrepreneurs face increasing administrative barriers, set out by European and Slovenian legislation.

For some years now, the Government of the Republic of Slovenia has been changing the conditions for entering the activity. Very sensitive areas are the deregulation of professions and entry into an activity, which can dramatically reduce the competitiveness of craft and small businesses in Slovenia (a fully open market for the occasional pursuit of the activities of other EU companies), as well as in other countries, which have regulated professions and regulated entry into the activity especially in the field of craft activities.

The Decree on craft activities has reduced the number of craft activities, for which a craft licence is to be obtained, by a third compared to the previously applicable decree. The Chamber of Craft and Small Business of Slovenia agrees that certain matters need to be regulated, deregulated, but insists that deregulation is carried out wisely, sensibly and reasonably. Upon this it wonders why Slovenia has failed to follow the example of neighbouring countries (for example, Austria), where the greatest degree of regulation of entry into an activity is contingent upon adequate education, which results in significantly less illegal work and lower unemployment rate, especially among young people.

The Chamber of Craft and Small Business of Slovenia emphasises that the abolition of the educational condition for the craft business holder will not contribute to the competitiveness of the companies nor will it affect the reduction of the grey economy or illegal work.

With such measures the state will only exacerbate the reputation of the craftsmen profession, fail to attract young people to vocational and professional education, whereby the consumers will be dissatisfied with poor quality craft services. Therefore, the Chamber of Craft and Small Business of Slovenia proposes re-regulation or regulation at the higher level of activities that fall within craft activities or activities whose performance can pose a serious risk to public health and safety.

There are also many opportunities to eliminate administrative barriers in the field of occupational health and safety, environment and fire safety.

One of the key administrative and financial burdens is the size of the water meter, which craftsmen and entrepreneurs have installed in accordance with the rules for fire safety. The amendment of the regulation resulted in taking into account the capacity of the water connection and not the actual amount of water consumed. For some, network charges have increased by 200 percent.

In addition, the Chamber of Craft and Small Business of Slovenia has a keen interest in the payment of royalties for the public broadcasting of copyright works to all collecting societies that manage copyright (SAZAS, ZAMP, IPF) through a single payment order to a joint account. This would considerably reduce costs for craftsmen and entrepreneurs, which was confirmed by the study conducted by the Faculty of Economics in Ljubljana.

VI. VOCATIONAL AND PROFESSIONAL EDUCATION AND ADULT EDUCATION

The competence of employees is closely linked to the needs and interests of employers in order to preserve and strengthen their competitiveness. Therefore, they want the vocational and professional education in the vertical to be planned and implemented in close cooperation with schools and with the necessary support of all related professional partner institutions.

Employers and the Chamber of Craft and Small Business of Slovenia have intensely critically and constructively cooperated in their efforts to find more suitable legal solutions regarding the apprenticeships and the provision of conditions for starting the implementation. Master craftsmen are the foundation of apprenticeship and the synonym for quality and professionalism. Due to inadequate measure of deregulation of many craft activities in previous years, it is necessary to inspire the interest for master exams in the field of craft activities and craft professions also through the promotion of masters and financial incentives in this respect. We also propose the preparation of a program for additional training of mentors who educate students at workplaces.

VII. ENVIRONMENTAL PROTECTION

In Slovenia, the area of environmental protection and waste management is excessively regulated - in some cases more is required than set out in the EU legislation. This year excessive regulation and administration was ensured by the Decree on packaging and packaging waste handling, which stipulates that most of the companies and craftsmen should register in the Slovenian Environment Agency register, keep records on the quantities and type of packaging and report in this respect in 2019.

An extreme administrative burden is the system of environmental taxes, which is particularly burdensome for small businesses; therefore, simplification of procedures is indispensable, whereby the funds collected should be used for the removal of old burdens in the environment.

We propose simplification of procedures so that long and demanding procedures for obtaining recovery and recycling licences will not be an obstacle, but will encourage companies to do carry out the recovery and recycling activity work in the greatest possible extent and return materials back to the use, rather than on landfills.

The aim of the Basic Waste Directive is to create a recycling society, which, on the one hand, seeks to avoid the generation of waste, and on the other hand uses the waste generated as a source, which is also the aim of the sixth environmental action program. However, we conclude that this is often difficult to implement in practice, both at the expense of long-term procedures for obtaining licences, which often discourage companies from using waste as a source, as well as due to the lack of inter-ministerial cooperation in promoting the use of green products, which places Slovenian companies in an unequal position in comparison with other EU countries.

XII. ABOUT THE CHAMBER OF CRAFT AND SMALL BUSINESS OF SLOVENIA

The Chamber of Craft and Small Business of Slovenia is an umbrella organisation comprising the craft and small business chamber system jointly with 62 regional chambers of craft and small business. The Chamber of Craft and Small Business of Slovenia and the regional chambers of craft and small business are independent legal entities managed by craftsmen – officials (functionaries) – on a voluntary basis.

Mission

The Chamber of Craft and Small Business of Slovenia acts and communicates with the public to support and promote the traditional values of its members; hard work, effort, perseverance, honesty, honour, ethics, quality and excellence, and knowledge and innovation. The Chamber advocates preserving the tradition and peculiarities of small business. It provides for an equal role of regional chambers of craft and small business and offers full expert support and assistance to its members.

The key role in the Chamber is played by professional sections because they represent the foundation for linking craftsmen. The Chamber uses its efforts in Slovenia and Europe to improve the conditions for doing business in craft, micro, small and medium-sized enterprises. Craftsmen and their chamber have become an equal partner in the dialogue with the government and trade unions.

Core tasks

1. Representing the members' interests before the government

Cooperation with the Government, the ministries and the National Assembly in creation of economic policy and co-creating the best possible legislation governing craft, micro, small and medium-sized enterprises. The core principle in legislation should be "Think Small First".

2. Informing the members

- Obrtnik podjetnik magazine
- Izzivi – obrt in podjetništvo (TV)
- Public relations (information about craft in other media)
- Internet and Intranet
- A number of other publications (collections, manuals, textbooks and promotional material)

3. Connecting

- Connecting members professionally (there are over 30 separate sections within the OZS)
- Connecting members locally and nationally (there are over 62 regional chambers along with the umbrella organisation in Ljubljana)

4. Provision of services for members

- Consulting for the members (establishing a company – the VEM one-stop-shop, taxes, labour and welfare law, company and civil law, wages and salaries, accounting and bookkeeping, technical regulations and standards, favourable sources of finance, entering foreign markets, environmental protection, health and safety at work and e-business).
- Organising training
- Organising fairs
- Organising the participation of members at fairs in Slovenia and abroad
- Organising business conferences
- MOZAIK PODJETNIH (the ID card of OZS members that provide a number of benefits)
- Web site MOJ OBRATNIK

5. Exercising powers conferred by public law

- Managing the procedure of issuing, changing or terminating the validity of craft licences
- Issuing decisions on entry of craft-like activities in the Craft Register
- Managing the Craft Register as a central information database
- Issuing EU certificates with which companies and sole traders prove that they meet the conditions for performing a craft or craft-like activity in Slovenia
- Managing the Master Craftsmen Register and the Court Experts and Appraisers Register for craft activities
- Organising and implementing master craftsman exams
- Performing the procedure of verifying and establishing qualifications for certificates under the national qualification system (NQS)
- Providing for obtaining basic qualifications and regular training of drivers of road vehicles
- Performing training and exams for servicing personnel for cooling and air-conditioning equipment and heat pumps
- Managing the teaching sites register – a database of certified plants for training secondary school students – and the training agreements register
- Managing interim and final exams in vocational education and supervising practical training
- Issuing certificates for domestic arts and crafts products
- Issuing and withdrawing licences of the Road Transport Association
- Issuing certificates to drivers who are not citizens of a EU Member State

- Issuing labels for car taxis
- Issuing permits for international transport of goods to domestic carriers including CEMT permits
- Issuing certificates to carriers in the procedure for obtaining a Russian visa
- Registering the cross-border occasional performance of a craft for natural and legal persons from EU Member States, the European Economic Area and the Swiss Confederation

Organisation

The Chamber of Craft and Small Business of Slovenia is managed by its members through elected or appointed representatives in the Chamber's bodies. The Chamber's bodies include the General Assembly, the Managing Board, the Supervisory Board and the President of the Chamber.

Members of the Chamber carry out their functions in bodies and are involved in other forms of operations and decision-making of the Chamber on a voluntary basis unless provided otherwise by the Statute. The term of office in the Chamber's bodies is four years. Members of the bodies continue to perform their duties after their term ends until new members are elected or appointed.

The General Assembly is the highest management body of the Chamber and comprises 92 representatives. The General Assembly consists of representatives from:

- regional chambers of craft and small business with 1 representative each (62 representatives);
- sections with 30 representatives, 1 per each section.

The Managing Board is the management and executive body of the General Assembly with 11–15 members from representatives in the General Assembly. The Managing Board is chaired by the President of the Chamber who also acts as the Managing Board's formateur. In forming the Managing Board, the President and formateur is required to include representatives from different regional chambers of craft and small business and representatives from sections of different activities.

The Supervisory Board of the Chamber consists of a Chairman and four members who are not representatives of the General Assembly or members of the Managing Board of the Chamber.

The President of the Chamber represents and acts on behalf of the Chamber and implements resolutions adopted by the General Assembly and the Managing Board of the Chamber. The President of the Chamber is elected by the General Assembly from among mem-

bers for a term of four years. The President of the Chamber is also the Chairman of the Managing Board of the Chamber.

Sections/committees

The Chamber of Craft and Small Business of Slovenia also links its members by activity. Thirty professional sections (successors of guilds) and two committees have been established for that purpose.

- Building Cleaners Section
- Car Mechanics Section
- Cement Makers, Stonecutters and Terrace Makers Section
- Chimneysweepers Section
- Construction Section
- Cosmeticians Section
- Craft Associations Section
- Domestic Arts and Crafts Section
- Electricians Section
- Electronics and Mechatronics Section
- Energy Installations Section
- Florists and Gardeners Section
- Flooring Section
- Food Producers Section
- Funeral Services Section
- Glass Makers Section
- Goldsmiths and Jewellers Section
- Hairdressers Section
- Metal Processing Section
- Opticians Section
- Painting and Paperhanging Section
- Photographs Section
- Plastics Section
- Printing Section
- Retailers Section
- Skin Processing Section
- Textile Makers Section
- Textile Maintainers Section
- Tinsmiths and Roofers Section
- Tourism and Catering Section
- Transport Section
- Wood Section

OBRNO-PODJETNIŠKA ZBORNICA SLOVENIJE

Celovška 71, Ljubljana

Telefon: **01 58 30 500**

E-naslov: **info@ozs.si**

Spletna stran: **www.ozs.si**

Zahteve slovenske obrti in podjetništva 2018

**OBRNO-PODJETNIŠKA
ZBORNICA SLOVENIJE**

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

